

■ SLUŽBENE

VIJESTI

HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE

GODIŠTE XXII. □ ZAGREB 2023.

BROJ 2 (34)

DOKUMENTI
PORUKE • IZJAVE • PISMA
PRIOPĆENJA
IMENOVANJA
VIJESTI
IN MEMORIAM

SLUŽBENE VIJESTI
HRVATSKE BISKUPSKE
KONFERENCIJE

BROJ 2 (34)

GODIŠTE XXII.

ZAGREB 2023.

SADRŽAJ

DOKUMENTI

Sporazum o utvrđivanju sljedništva pravnih osoba Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj..... 3

PORUKE • IZJAVE • PISMA

Poruka svetoga oca Franje za 3. svjetski dan djedova, baka i starijih osoba.....	6
Poruka svetoga oca Franje za Svjetski dan molitve za skrb o stvorenom svijetu.....	7
Poruka svetoga oca Franje za 109. svjetski dan selilaca i izbjeglica.....	9
Poruka svetoga oca Franje za 97. svjetski dan misija.....	11
Poruka svetoga oca Franje za 38. svjetski dan mladih.....	13
Poruka svetoga oca Franje za 7. svjetski dan siromaha.....	16
Božićna poruka svetoga oca Franje i blagoslov <i>Urbi et orbi</i>	19
Pismo XVI. opće redovne skupštine biskupske sinode Božjem narodu.....	20
Poruka u povodu 44. svjetskog dana turizma Dikasterija za evangelizaciju – Odsjek za temeljna pitanja evangelizacije u svijetu.....	22
Poruka predsjednika Vijeća HBK-a za katehizaciju i novu evangelizaciju na početku školske i katehetske godine 2023./2024.....	23
Poruka predsjednika Vijeća HBK-a za misije u povodu Svjetskog dana misija.....	25
Poruka i čestitka za Međunarodni dan osoba s invaliditetom 2023.	26
Poruka pomorcima i ribarima u povodu blagdana sv. Nikole 2023. predsjednika Odbora HBK-a za pastoral pomoraca.....	27
Poruka predsjednika Hrvatskoga Caritasa za Nedjelju Caritasa.....	28

IZDAJE

HRVATSKA BISKUPSKA
KONFERENCIJA

Ksaverska cesta 12A

Tel. 01 5635 001

e-mail: info@hbk.hr

UREDNIK

KRUNOSLAV NOVAK

GRAFIČKA PRIPREMA

SINIŠA KOLAR, HILP

TISAK

DENONA, ZAGREB

ISSN 1332-2354

PRIOPĆENJA

Priopćenje sa 67. zasjedanja Sabora HBK-a.....	29
Priopćenje s redovitog polugodišnjeg sastanka predstavnika HBK-a i Vlade RH.....	30
Priopćenje sa sjednice Biskupske komisije HBK-a za ekumenizam u Šibeniku.....	31
Priopćenje sa sjednice Vijeća HBK-a za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života s (nad)biskupijskim povjerenicima.....	32
Priopćenje sa sjednice Vijeća HBK-a za život i obitelj u novom sazivu.....	32
Priopćenje sa sjednice Pododbora za osobe s invaliditetom.....	33
Priopćenje sa sastanka Odbora HBK-a za mlade.....	33
Priopćenje sa sjednice Pododbora za osobe s invaliditetom pri Vijeću HBK-a za laike.....	34
Priopćenje sa sjednice Povjerenstva HBK-a za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba.....	35
Priopćenje sa studijskog dana o unapređenju dalje pripreme za bračni život <i>Zajedno za dobrobit brakova i obitelji</i>	35

IMENOVANJA

Mons. Zdenko Križić imenovan splitsko-makarskim nadbiskupom..... 36

VIJESTI

Hrvatska mladež na Svjetskom danu mladih u Lisabonu	37
Konferencija za novinare o 67. zasjedanju sabora HBK-a.....	38
<i>Laudate Deum</i> , Papin vapaj za odgovorom na klimatsku krizu.....	38
Dan hrvatskih mučenika na Udbini.....	39
Obilježena 30. obljetnica osnutka Hrvatskoga Caritasa.....	39
Simpozijem i svečanom akademijom obilježena 25. obljetnica Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve.....	40
Predstavljena knjiga <i>Demografija – Iseljavanje – Migracije</i> sa Šestog hrvatskog socijalnog tjedna.....	41
Predstavljena knjiga <i>Opće dobro u crkvenom i društvenom životu u Hrvatskoj</i>	42
Susreti ravnatelja katoličkih škola.....	42
Konferencija za novinare u HBK-a u povodu Međunarodnog dana osoba s invaliditetom.....	43
Izlet djelatnika HBK-a u Zadar.....	44
Trajna formacija stručnih službi katoličkih škola.....	44

IN MEMORIAM

Preminuo hvarski biskup u miru Slobodan Štambuk.....	46
--	----

DOKUMENTI

Radi potpune, pravilne i na pravu utemeljene provedbe članka 1., članka 2. stavka 3., članka 5. i članka 14. stavka 1. *Ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske o pravnim pitanjima* (Narodne novine – MU, broj 3/97) te njihova pravilnoga i cjelovitoga razumijevanja u pravnom poretku Republike Hrvatske,

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
i
HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

zaključili su 14. prosinca 2023.

**SPORAZUM O UTVRĐIVANJU SLJEDNIŠTVA
PRAVNIH OSOBA KATOLIČKE CRKVE U REPUBLICI HRVATSKOJ**

Status i značenje Sporazuma

Članak 1.

Ovaj Sporazum nadovezuje se na *Ugovor između Svete Stolice i Republike Hrvatske o pravnim pitanjima* i pravni je izvor s učincima općeg akta.

Pravna osoba Katoličke Crkve

Članak 2.

- (1) Pravna osoba Katoličke Crkve jest pravna osoba osnovana prema kanonskom pravu, ali i takva pravna osoba čije akte ili djelatnost odobrava, ukida, mijenja ili nadzire crkvena vlast.
- (2) Pravna osoba Katoličke Crkve u smislu stavka 1. ovoga članka jest i tvorevina osnovana prema kanonskom pravu kojoj civilni pravni poredak na teritoriju današnje Republike Hrvatske nije priznavao pravni subjektivitet, sposobnost biti nositeljem osobnih i/ili imovinskih prava ili mogućnost sudjelovanja u pravnome prometu, nego je potonje bilo utemeljeno na kanonskom pravu.
- (3) Pravna osoba Katoličke Crkve u smislu stavka 1. ovoga članka jest i tvorevina kojoj je civilni pravni poredak na teritoriju današnje Republike Hrvatske u bilo kojem trenutku priznavao pravni subjektivitet, sposobnost biti nositeljem osobnih i/

ili imovinskih prava ili mogućnost sudjelovanja u pravnome prometu.

Pravno sljedništvo

Članak 3.

- (1) Pitanja osnivanja, kontinuiteta postojanja, pravnog sljedništva, nadležnosti, aktivnosti, područja djelovanja, ovlaštenja za zastupanje, ovlaštenja za korištenje crkvene imovine i sva statusna pitanja glede pravnih osoba Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj prosuđuju se isključivo prema kanonskom pravu.
- (2) U pitanjima iz stavka 1. ovoga članka mjerodavna crkvena vlast Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj potpuno je neovisna i samostalna od državnih, javnih i drugih tijela te ostalih čimbenika koji ne pripadaju pravnom poretku Katoličke Crkve.
- (3) Za pitanja iz ovoga članka isključivo je mjerodavno opće i partikularno kanonsko pravo.

Članak 4.

- (1) Neovisno o tome kada je osnovana, pravna osoba Katoličke Crkve uvijek ima pravnog sljednika koji se određuje isključivo prema odredbama kanonskoga prava.

- (2) Ne postoji situacija kada pravna osoba Katoličke Crkve prema kanonskom pravu nema pravnog sljednika.
- (3) Pravnog sljednika pravne osobe Katoličke Crkve uvijek kao isključivo nadležna utvrđuje mjerodavna crkvena vlast prema odredbama kanonskog prava.

Članak 5.

Na određivanje pravnoga sljedništva prema kanonskom pravu ne utječu akti i postupanja javnih vlasti u vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, a koji su bili odraz agrarnih reformi, nacionalizacije imovine ili drugih oblika ograničavanja djelovanja Katoličke Crkve.

Članak 6.

Republika Hrvatska, javnopravno tijelo i bilo koja druga pravna osoba javnog ili privatnog prava Republike Hrvatske, ili fizička osoba, ne može biti pravni sljednik pravne osobe Katoličke Crkve.

Suradnja između Republike Hrvatske i crkvenih vlasti

Članak 7.

- (1) Kada se u bilo kakvom postupanju javnopravnog tijela Republike Hrvatske u odnosu na pojedinu pravnu osobu Katoličke Crkve pojavi pitanje u vezi s njezinim osnivanjem, kontinuitetom postojanja, pravnim sljedništvom, bilo kojim statusnim pitanjem, nadležnostima, aktivnostima, područjem djelovanja, ovlaštenjima za zastupanje ili korištenjem crkvene imovine, javnopravno tijelo Republike Hrvatske bez odgode će se obratiti mjesnome ordinariju prema mjestu sjedišta te pravne osobe.
- (2) Ako je mjesni ordinarij iz stavka 1. ovoga članka nadležan za tu pravnu osobu, dostavit će javnopravnome tijelu Republike Hrvatske potrebne isprave ili podatke. Ako mjesni ordinarij nije nadležan za tu pravnu osobu, uputit će javnopravno tijelo na mjerodavnu crkvenu vlast kojoj se treba obratiti radi pribavljanja potrebnih podataka ili isprava.
- (3) Javnopravno tijelo u svojem će postupanju priznati i voditi se podacima ili ispravama koje o pravnoj osobi Katoličke Crkve primi kako je opisano u prethodnom stavku.
- (4) Pravne osobe Katoličke Crkve mogu i same dostavljati javnopravnim tijelima Republike Hrvatske podatke i isprave pribavljene od mjerodavne

crkvene vlasti na način opisan u prethodnim stavcima ovoga članka. Javnopravna tijela Republike Hrvatske s tako pribavljenim podacima i ispravama postupat će kao da ih je samo pribavilo na način opisan u prethodnim stavcima ovoga članka, ali je, ako ocijeni da je to potrebno, ovlašteno s mjerodavnom crkvenom vlašću provjeriti njihovu vjerodostojnost.

Potvrda o pravnom sljedništvu

Članak 8.

- (1) Mjesni ordinarij ili druga mjerodavna crkvena vlast izdaju potvrdu o sljedništvu crkvene pravne osobe.
- (2) U potvrdi mora biti precizno naznačena postojeća crkvena pravna osoba koja je prema kanonskom pravu pravni sljednik crkvene pravne osobe čiji se pravni sljednik utvrđuje.
- (3) Svaki mjesni ordinarij ili druga mjerodavna crkvena vlast izdaju vlastitu potvrdu koja je individualizirana te uvažava posebnosti svakog konkretnog slučaja te je usklađena s općim i partikularnim kanonskim pravom.
- (4) Potvrda je neoboriv dokaz te utvrđenje o pravnome sljedništvu crkvene pravne osobe.
- (5) Potvrda je akt prema kanonskom pravu čiji sadržaj, učinke i status Republika Hrvatska u cijelosti priznaje u vlastitu poretku.
- (6) Republika Hrvatska, državna i javnopravna tijela vezani su potvrdom.

Odgovarajuća primjena pravila o potvrdi o pravnom sljedništvu

Članak 9.

Pravila iz članka 8. u svemu se odgovarajuće primjenjuju na sva pitanja navedena u članku 7. stavku 1. ovoga Sporazuma.

Vrijeme nastanka crkvene pravne osobe kojoj se u utvrđuje sljednik

Članak 10.

- (1) Pravila iz ovoga akata primjenjuju se na utvrđivanje pravnog sljednika crkvenih pravnih osoba neovisno o vremenu kada su nastale.
- (2) Pravila iz ovoga akta primjenjuju se radi određivanja postojeće crkvene pravne osobe kao pravnog sljednika neke crkvene pravne osobe bez obzira kada je potonja nastala.

Obveza lojalnosti

Članak 11.

Republika Hrvatska obvezuje se da u slučajevima povrata ranije nacionalizirane imovine, kao i u svim drugim postupcima u kojima crkvene pravne osobe dokazuju svoje postojanje ili pravno sljedništvo, neće poduzimati nikakve radnje kojima bi otežala ili onemogućila ostvarenje svrhe tih postupaka.

Završne odredbe

Članak 12.

- (1) Ovaj se Sporazum primjenjuje na sve postupke i pravne situacije u pravnom poretku Republike Hrvatske kada se na bilo koji način, neovisno o vremenu njihova nastanka i postojanja te neovisno o njihovom nazivu, postavi pitanje o pravnom sljedništvu bilo koje crkvene pravne osobe.
- (2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, do drukčijega dogovora njegovih ugovornih strana, ovaj se Sporazum neće primjenjivati na crkvene pravne osobe koje imaju status privatnih bratovština i privatnih zaklada prema kanonskom pravu. Riječ je o pravnim osobama koje nije osnovala mjerodavna crkvena vlast, nego su osnovane na inicijativu

Ur. broj: 655/2023

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

Predsjednik
nadbiskup zagrebački
mons. Dražen Kutleša

pripadnika Katoličke Crkve kao privatnih osoba. U slučaju da se u postupcima pred nadležnim tijelima Republike Hrvatske postavi pitanje sljedništva takvih privatnih pravnih osoba Katoličke Crkve, to će se pitanje razriješiti u skladu s primjenjivim pravilima.

- (3) Radi otklanjanja svake sumnje pri primjeni stavka 2. ovoga članka, ugovorne strane utvrđuju da se ovaj Sporazum beziznimno i u cijelosti primjenjuje na sve crkvene pravne osobe koje je osnovala mjerodavna crkvena vlast (tj. primjenjuje se na javne crkvene pravne osobe po kanonskom pravu) bez obzira na njihov naziv. U takvim slučajevima kao potpun, dovoljan i nepobitan dokaz da je riječ o javnim crkvenim pravnim osobama, Republika Hrvatska će priznati akte i potvrde koje u tim pravnim stvarima izdaje mjerodavna crkvena vlast.

Članak 13.

- (1) Republika Hrvatska objavit će Sporazum u vlastitom službenom glasilu.
- (2) Hrvatska biskupska konferencija objavit će Sporazum u vlastitom službenom glasilu.

Članak 14.

Sporazum stupa na snagu danom potpisivanja.

Klasa: 011-02/23-01/91

Ur. broj: 514-04-02-02/01-23-08

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Ministar pravosuđa i uprave
dr. sc. Ivan Malenica

PORUKE • IZJAVE • PISMA

PORUKA SVETOGA OCA FRANJE ZA 3. SVJETSKI DAN DJEDOVA, BAKA I STARIJIH OSOBA

23. srpnja 2023.

Od koljena do koljena dobrota je njegova. (Lk 1,50)

Draga braćo i sestre!

»Od koljena do koljena dobrota je njegova« (Lk 1,50) tema je 3. svjetskog dana djedova, baka i starijih osoba. Ta nas tema vraća na blagoslovljen susret mlade Marije s njezinom starijom rođakinjom Elizabetom (usp. Lk 1,39-56). Ova, ispunjena Duhom Svetim upravlja Majci Božjoj riječi koje, više od dva tisućljeća kasnije, nastavljaju odjekivati u našoj svakodnevnoj molitvi: »Blagoslovljena ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje!« (r. 42). Duh Sveti, koji je već sišao na Mariju, nadahnjuje ju da odgovori s *Veliča* (*Magnificat*) u kojem naviješta da se Gospodinovo milosrđe proteže s naraštaja na naraštaj. Taj isti Duh blagoslivlja i prati svaki plodan susret između različitih naraštaja, između djedova i baka i unuka, između mladih i starih. Bog, naime, želi da mladi razvesele srca starijih, kao što je Marija učinila Elizabeti, i da na temelju njihovih životnih iskustava steknu mudrost. No, Gospodin, prije svega, želi da starije ne ostavljamo same, da ih ne guramo na marginu života, kao što se nažalost danas često događa.

Lijepo je što su ove godine proslava Svjetskog dana djedova, baka i starijih osoba i Svjetski dan mladih kalendarski tako blizu. Oba događaju imaju za temu Marijinu »žurbu« (usp. r. 39) u pohodu Elizabeti i tako nas navode na razmišljanje o vezi između mladih i starijih. Gospodin se nada da će mladi u susretu sa starijima prihvatiti poziv na čuvanje sjećanja i prepoznati, zahvaljujući njima, dar pripadnosti jednoj većoj povijesti. Prijateljstvo s nekom starijom osobom pomaže mlađoj da svoj život ne svodi na sadašnjost i da se sjeti da ne ovisi sve o njezinim sposobnostima. Starijoj osobi pak

prisutnost mlađe osobe daje nadu da ono što je doživjela neće biti izgubljeno i da će se njezini snovi ostvariti. Ukratko, Marijin pohod Elizabeti i svijest da se Gospodinovo milosrđe prenosi s koljena na koljeno otkrivaju da sami ne možemo napredovati, a kamoli spasiti se, te da su Božja prisutnost i djelovanje uvijek dio nečeg većegaa, povijesti jednog naroda. Sama Marija to kaže u svom *Veliča*, kličući od radosti u Bogu koji je učinio nova i iznenađujuća čudesa, vjeran obećanju danom Abrahamu (usp. r. 51-55).

Da bi se bolje razumjelo način na koji Bog djeluje, podsjećamo da vrijeme treba promatrati u cjelini, zato što se najveće stvarnosti i najljepši snovi ne ostvaruju u trenu, nego tijekom rasta i sazrijevanja: u hodu, u dijalogu, u odnosu. Zato onaj koji se usredotočuje samo na trenutačno, na vlastite prohibitke koje treba postići brzo i pohlepno, na »odmah i sada«, gubi iz vida Božje djelovanje. Njegov naum ljubavi proteže se, međutim, kroz prošlost i budućnost, obuhvaća i povezuje naraštaje. Taj je plan veći od nas samih, ali u njemu je svatko od nas važan i prije svega pozvan je *nadići sebe*. Za mlađe to znači nadići prolaznu sadašnjost u kojoj nas virtualna stvarnost može zarobiti, koja nas često odvraća od konkretnog djelovanja. Za starije to pak znači da ne razmišljaju o svojim snagama koje kopne i opadaju i žale za propuštenim prilikama. Gledajmo naprijed! Pustimo da nas oblikuje Božja milost koja, od naraštaja do naraštaja, oslobađa tromosti u djelovanju i žaljenja za prošlošću!

U susretu između Marije i Elizabete, između mladih i starijih, Bog nam daruje svoju budućnost. Marijin pohod i Elizabetin pozdrav otvaraju vrata za očitovanje spasenja: kroz njihov zagrljaj njegovo milosrđe prodire

s radosnom blagošću u ljudsku povijest. Želim stoga pozvati sve da razmišljaju o tom susretu, pa i više od toga: da sklope oči i zamisle, kao na fotografiji, taj zagrljaj između mlade Majke Božje i starije majke svetog Ivana Krstitelja; da ga predoče u svom umu i vizualiziraju u svom srcu, kako bi im se taj prizor urezao u srce kao sjajna duhovna slika.

Pozivam vas, zatim, da prijedete s mašte na stvarnost i učinite nešto da se zagrlji djedove i bake i starije osobe. Ne ostavljajmo ih same. Njihova prisutnost u obiteljima i zajednicama jest dragocjena, posvješćuje nam da dijelimo istu baštinu i da smo dio jednog naroda u kojem se korijeni čuvaju. Da, starije osobe su te koje nam prenose pripadnost svetom Božjem narodu. Crkva, jednako kao i društvo, ih treba. Oni predaju sadašnjosti prošlost koja je prijeko potrebna za izgrađivanje budućnosti. Poštujmo ih, ne uskraćujmo sebi njihovo društvo i ne prikraćujmo njih za naše, ne dopustimo da budu odbačeni.

Svjetski dan djedova, baka i starijih osoba želi biti mali, nježni znak nade za njih i za cijelu Crkvu. Ponavljam stoga moj poziv svima – biskupijama, župama,

udrugama, zajednicama – da ga proslave, stavljajući u središte preobilnu radost koja izvire iz obnovljenog susreta između mladih i starijih. Vama, mladi, koji se pripremate otputovati za Lisabon ili ćete Svjetski dan mladih proslaviti u mjestima u kojima živite, želim poručiti: prije nego što krenete na put posjetite djeda i baku, posjetite neku stariju osobu koja živi sama! Njihove će vas molitve štititi i u svom srcu ćete nositi blagoslov toga susreta. Vas starije molim da svojim molitvama pratite mlade koji budu slavili Svjetski dan mladih. Ti mladi su Božji odgovor na vaše molitve, plod onoga što se posijali, znak da Bog ne napušta svoj narod, nego ga uvijek pomlađuje maštom Duha Svetoga.

Dragi djedovi i bake, draga starija braćo i sestre, neka blagoslov zagrljaja Marije i Elizabete side na vas i vaša srca ispuni mirom. Od srca vas blagoslivljam. A vi, molite vas, molite za mene.

*Rim, Sveti Ivan Lateranski, 31. svibnja 2023.,
blagdan Pohoda Blažene Djevice Marije*

Franjo

PORUKA SVETOGA OCA FRANJE ZA SVJETSKI DAN MOLITVE ZA SKRB O STVORENOM SVIJETU

1. rujna 2023.

Draga braćo i sestre!

Nek' poteku pravda i mir ovogodišnja je tema Ekumeniskog vremena stvorenoga, nadahnuta na riječima proroka Amosa: »Pravda nek' poteče kao voda i pravica k'o bujica silna« (5,24).

Ova dojmpljiva slika proroka Amosa govori nam što Bog želi. Bog želi da vlada pravda, što je za naše živote djece stvorene na Božju sliku jednako važno kao voda za naše fizičko preživljavanje. Ta pravda mora niknuti tamo gdje je potrebna, ne smije se sakrivati preduboko ili nestati poput vode koja ispari prije negoli uspije utažiti našu žeđ. Bog želi da svaki pojedinac nastoji biti pravedan u svakoj prilici, da se uvijek trudi živjeti u skladu s njegovim zakonima i tako omogućiti da život procvjeta u svojoj punini. Kad prvo tražimo Božje kraljevstvo (usp. Mt 6,33), održavajući ispravan odnos s Bogom, ljudima i prirodom, tada pravda i mir mogu teći poput nepresušnog toka bistre vode, hraneći čovječanstvo i sva stvorenja.

Jednog lijepog ljetnog dana u srpnju 2022. godine razmišljao sam o tim temama na svom hodočašću na obali Jezera svete Ane, u pokrajini Alberti, u Kanadi. To je jezero bilo i još je uvijek hodočasničko mjesto za mnoge naraštaje domorodaca. Kao što sam rekao u toj prigodi, praćen zvukom bubnjeva: »Kolika su srca ovdje došla željna i tjeskobna, noseći breme života, i u ovim vodama našla utjehu i snagu za dalje! Ovdje također, uronjeni u stvoreni svijet, možemo osjetiti i drugi otkučaj, majčinski otkučaj srca zemlje. I kao što su otkučaji srca djece, još od majčine utrobe, u skladu s otkučajima njezina srca, tako i mi, da bismo rasli kao ljudska bića, moramo uskladiti ritmove života s ritmovima stvorenog svijeta koji nam daje život.«¹

U ovom Vremenu stvorenoga zadržimo se na tim otkučajima srca: našega srca, srca naših majki i naših baka, otkučaju srca stvorenog svijeta i Božjega srca. Danas oni nisu usklađeni, ne kucaju zajedno u pravdi i miru. Mnogi su spriječeni napajati se na tom bogatom izvoru. Poslušajmo stoga poziv da budemo uz žrtve

¹ *Homilija kod Jezera svete Ane (Lac Ste. Anne), Kanada, 26. srpnja 2022.*

ekološke i klimatske nepravde i da prekinemo ovaj besmislen rat protiv stvorenoga svijeta.

Vidimo posljedice tog rata u mnogim rijekama koje presušuju: »Vanjskih je pustinja sve više u svijetu zato što su unutarnje pustinje postale tako goleme«, rekao je jednom prigodom Benedikt XVI.² Gramzivi konzumerizam hrani sebična srca, remeti ciklus vode na planeti. Neobuzdano korištenje fosilnih goriva i uništavanje šuma dovode do porasta temperatura i velikih suša. Strahovite nestašice vode sve više pogađaju naše domove, od malih seoskih zajednica do velikih gradova. Usto, grabežljive industrije iscrpljuju i onečišćuju naše izvore pitke vode ekstremnim postupcima poput hidrauličkog frakturiranja (eng. *hydraulic fracturing*) za vađenje nafte i plina, nekontroliranih megaprojekata vađenja ruda i intenzivnog uzgoja životinja. »Sestrica voda«, kako je naziva sveti Franjo, opljačkana je i pretvorena u »robu podložnu zakonima tržišta« (Enciklika *Laudato si'*, 30).

Predstavnici Međuvladinog panela o klimatskim promjenama (IPCC) tvrde da ako se žurno poduzmu koraci u vezi s klimom, može se osigurati da ne propustimo priliku za stvaranje održivijeg i pravednijeg svijeta. Možemo i moramo spriječiti gore posljedice. »Uistinu, mnogo se može učiniti« (*Isto*, 180) ako se, kao mnogi potoci i potoci, na kraju slijemo u moćnu rijeku kako bismo navodnili život našeg čudesnog planeta i naše ljudske obitelji za buduće naraštaje. Udružimo se i poduzmimo hrabre korake kako bi pravda i mir tekli cijelom Zemljom.

Kako možemo pridonijeti moćnoj rijeci pravde i mira u ovom Vremenu stvorenoga? Što mi, osobito kao kršćanske zajednice, možemo učiniti da ozdravimo naš zajednički dom kako bi ponovno vrvio životom? Moramo odlučiti promijeniti svoja *srca*, svoje *stilove života* i *javne politike* koje upravljaju našim društvima.

Kao prvo, pridonosimo toj moćnoj rijeci preobrazbom svojih *srdaca*. Ovo je bitno ako se želi započeti bilo koju drugu preobrazbu. To je ono *ekološko obraćanje* na koje nas je potaknuo sveti Ivan Pavao II.: obnova našeg odnosa sa stvorenim svijetom tako da ga više ne promatramo kao objekt koji treba iskorištavati, nego da ga čuvamo kao sveti dar našeg Stvoritelja. Trebamo, nadalje, shvatiti da cjelovit pristup poštivanju okoliša uključuje četiri odnosa: s Bogom, s našom braćom i sestrama, današnjom i budućom, sa čitavom prirodom i sa samima sobom.

Što se tiče prve od tih dimenzija, papa Benedikt XVI. Prepoznao je žurnu potrebu da se shvati kako su stvaranje i otkupljenje neraskidivo povezani: »Otkupitelj je Stvoritelj i ako ne naviještamo Boga u toj njegovoj punoj veličini – kao Stvoritelja i kao Otkupitelja – mi ujedno umanjujemo vrijednost otkupljenja.«³ Stvaranje je vezano uz tajanstven i veličanstven Božji čin stvaranja ovog veličanstvenog i prekrasnog planeta i svemira ni iz čega, kao i uz trajni plod toga čina, koji doživljavamo kao neiscrpan *dar*. Tijekom liturgije i osobne molitve u »velikoj katedrali stvaranja«⁴, sjetimo se velikog Umjetnika koji stvara takvu ljepotu i razmišljajmo o misteriju te odluke Boga ljubavi o stvaranju svemira.

Kao drugo, pridonosimo kretanju te moćne rijeke promjenom *načina života*. Polazeći od zahvalnog divljenja Stvoritelju i stvorenju, pokajmo se za svoje »ekološke grijeh«, kako ističe moj brat, ekumenski patrijarh Bartolomej. Tim se grijesima nanosi štetu svijetu prirode i našoj braći i sestrama. Usvojimo, uz pomoć Božje milosti, stilove života s manje otpada i manje nepotrebne potrošnje, osobito tamo gdje su proizvodni procesi toksični i neodrživi. Potrudimo se što je više moguće paziti na svoje navike i ekonomske odluke, kako bi svima bilo bolje: našim bližnjima, ma gdje bili, ali i budućim naraštajima. Surađujemo u Božjem stalnom djelu stvaranja pozitivnim izborima: što je moguće štedljivije korištenje dobara, radosna umjerenost, odlaganje i recikliranje otpada, te veće korištenje dostupnih proizvoda i usluga koji su ekološki i društveno odgovorni.

Na kraju, da bi ta moćna rijeka nastavila i dalje teći, moramo stubokom promijeniti *javne politike* koje upravljaju našim društvima i oblikuju živote današnjih i sutrašnjih mladih. Ekonomske politike koje potpomažu skandalozna bogaćenja nekolicine privilegiranih i ponižavajuće uvjete za mnoge druge znače kraj mira i pravde. Očito je da su bogatije države nagomilale »ekološki dug« (usp. *Laudato si'*, 51)⁵. Svjetski čelnici koji će se okupiti na samitu COP 28 u Dubaiju od 30. studenog do 12. prosinca moraju poslušati znanost i pokrenuti brzu i pravednu tranziciju kako bi se okončalo eru fosilnih goriva. Dopuštati da se i dalje nastavljaju istraživanja i širenje infrastruktura za fosilna goriva u suprotnosti je s obvezama preuzetim Pariškim sporazumom o obuzdavanju globalnog zatopljenja. Dignimo svoj glas kako bismo stali na kraj toj nepravdi prema siromašnima i prema našoj djeci, koja će snositi najgore posljedice klimatskih promjena. Apeliram na

² Homilija prigodom svečanog početka petrinske službe, 24. travnja 2005.

³ Razgovor u katedrali u Bressanoneu, 6. kolovoza 2008.

⁴ Poruka za Svjetski dan molitve za skrb o stvorenom svijetu, 21. srpnja 2022.

⁵ »Postoji... pravi "ekološki dug", poglavito između Sjevera i Juga svijeta, vezan uz tržišne neravnoteže s posljedicama po okoliš, kao i nerazmjerno korištenje prirodnih izvora od strane nekih zemalja tijekom dugoga vremenskog razdoblja« (*Laudato si'*, 51).

sve ljude dobre volje da se ponašaju u skladu s ovim pogledima na društvo i prirodu.

Druga paralelna perspektiva odnosi se na predano zalaganje Katoličke Crkve za sinodalnost. Ove će se godine završetak Vremena stvorenoga 4. listopada, na blagdan svetoga Franje, poklopiti s otvaranjem Sinode o sinodalnosti. Poput rijeka u prirodi, u koje se slijevaju bezbrojni potoci i veći potoci i rječice, sinodski proces koji je započeo u listopadu 2021. poziva sve koji su u njega uključeni, bilo kao pojedinci, bilo kao zajednica, da se sliju u veličanstvenu rijeku razmišljanja i obnove. Cijeli je Božji narod pozvan uključiti se u hod sinodskog dijaloga i obraćenja.

Poput riječnoga sliva s brojnim velikim i malim pritocima, Crkva je zajednica bezbrojnih mjesnih Crkava, redovničkih zajednica i udruga koje se napajaju istom vodom. Svaki izvor daje svoj jedinstven i nezamjenjiv doprinos, sve dok se svi konačno zajedno ne uliju u golem ocean Božje milosrdne ljubavi. Kao što je rijeka izvor života za okoliš koji je okružuje, tako i naša sinodska Crkva mora biti izvor života za naš zajednički dom i sve njegove stanovnike. I kao što rijeka daje život raznim

vrstama životinja i biljaka, tako i sinodska Crkva mora obnašati životvornu ulogu šireći pravdu i mir na svakom mjestu do kojeg stigne.

U srpnju 2022. godine, u Kanadi, spomenuo sam Galilejsko jezero gdje je Isus liječio i tješio mnoge i gdje je navijestio »revoluciju ljubavi«. Doznao sam da je i Jezero svete Ane također mjesto ozdravljenja, utjehe i ljubavi, mjesto koje nas »podsjeća da je bratstvo stvarno kada okuplja one koji su daleko, da se poruka jedinstva koju Nebo šalje na zemlju ne plaši različitosti i poziva nas na zajedništvo, na zajedništvo različitosti, kako bismo krenuli zajedno, zato što smo svi – svi! – hodočasnici na putu«⁶.

U ovom Vremenu stvorenoga, kao Kristovi sljedbenici na svojemu zajedničkomu sinodskom putu, živimo, radimo i molimo da naš zajednički dom ponovno obiluje životom. Neka Duh Sveti i dalje lebdi nad vodama i vodi nas u »obnavljanju lica zemlje« (usp. Ps 104,30).

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 13. svibnja 2023.

Franjo

PORUKA SVETOGA OCA FRANJE ZA 109. SVJETSKI DAN SELILACA I IZBJEGLICA

24. rujna 2023.

Slobodni birati – iseliti ili ostati

Draga braćo i sestre!

Današnji migracijski tokovi izraz su složenog i razgranatog fenomena. Njegovo razumijevanje iziskuje pozornu analizu svih vidova koji karakteriziraju različite etape migracije – od odlaska do dolaska – uključujući i eventualan povratak. Želeći pridonijeti tom naporu i nastojanju oko razumijevanja te stvarnosti, odlučio sam Poruku za 109. svjetski dan migranata i izbjeglica posvetiti slobodi koja uvijek treba obilježavati odluku o napuštanju vlastite zemlje.

Slobodni otići – slobodni ostati (Liberi di partire, liberi di restare) glasio je naziv inicijative solidarnosti koju je prije nekoliko godina pokrenula Talijanska biskupska konferencija kao konkretan odgovor na izazove suvremenih migracija. Neprestano oslušivanje glasa partikularnih Crkava omogućilo mi je otkriti da jamčenje te slobode predstavlja raširenu i zajedničku pastoralnu brigu.

»Anđeo se Gospodnji u snu javi Josipu: “Ustani, reče, uzmi dijete i majku njegovu te bježi u Egipat i

ostani ondje dok ti ne rekнем jer će Herod tražiti dijete da ga pogubi”« (Mt 2,13). Bijeg Svete obitelji u Egipat nije bio njihov slobodan izbor, kao što to, uostalom, nisu bile ni mnoge seobe koje su obilježile povijest Izraelskog naroda. Migracija bi uvijek trebala biti slobodan izbor, ali, u stvarnosti, u mnogim slučajevima, pa i danas, tomu još uvijek nije tako. Sukobi, prirodne katastrofe ili jednostavno nemogućnost da žive dostojanstveno i u blagostanju u vlastitoj zemlji, prisiljavaju milijune ljudi na iseljavanje. Već je 2003. godine sveti Ivan Pavao II. izjavio kako »stvaranje konkretnih uvjeta za mir, kad je riječ o migrantima i izbjeglicama, znači prije svega ozbiljno poraditi na tome da se osigura pravo na ostanak, odnosno pravo na dostojanstven i miran život u vlastitoj domovini« (Poruka za 90. svjetski dan selilaca i izbjeglica, 3).

»Uzmu sa sobom svoje blago i dobra što ih bijahu stekli u zemlji kanaanskoj te stignu Jakov i sve njegovo potomstvo u Egipat« (Post 46,6). Teška glad nagnala je Jakova i cijelu njegovu obitelj da pobjegnu u Egipat,

⁶ Homilija na Jezeru svete Ane (Lac Ste. Anne), Kanada, 26. srpnja 2022.

gdje im je njegov sin Josip osigurao opstanak. Progona, ratovi, vremenske nepogode i siromaštvo ubrajaju se među najvidljivije uzroke današnjih prisilnih migracija. Migranti bježe zbog siromaštva, straha, očaja. Kako bi se otklonilo te uzroke i time stalo na kraj prisilnim migracijama, prijeko je potrebno zajedničko zalaganje svih, svakog pojedinog prema njegovoj odgovornosti. To zalaganje počinje time da se zapitamo što možemo, ali jednako tako i što moramo prestati činiti. Moramo nastojati zaustaviti utrku u naoružanju, ekonomski kolonijalizam, otimačinu tuđih dobara i devastaciju našeg zajedničkog doma.

»Svi koji prigriše vjeru bijahu združeni i sve im bijaše zajedničko. Sva bi imanja i dobra prodali i porazdijelili svima kako bi tko trebao« (Dj 2,44-45). Ideal prve kršćanske zajednice čini se tako dalekim kad se usporedi s današnjom stvarnošću! Da bi migracija postala istinski slobodan izbor, moramo nastojati osigurati svakome pravičan udio u općem dobru, poštivanje temeljnih prava i pristup cjelovitom ljudskom razvoju. Samo na taj način moći će se svima pružiti priliku da žive dostojanstveno i da se ostvare osobno i kao obitelj. Jasno je da je to ponajprije zadaća zemalja podrijetla i onih koji u njima obnašaju vlast, koji su pozvani voditi dobru, transparentnu, poštenu i dalekovidnu politiku u službi svih, a osobito najranjivijih. Te zemlje, međutim, moraju biti stavljene u položaj da to čine a da se pritom ne nađu u situaciji da im se otima prirodne i ljudske resurse i da ne bude vanjskog uplitanja koje pogoduje interesima malobrojnih. A tamo gdje okolnosti dopuštaju izbor iseliti ili ostanuti, važno je, ipak, osigurati da odluka, kakva god ona bila, bude informirana i dobro promišljena, kako bi se spriječilo da mnogi muškarci, žene i djeca postanu žrtve rizičnih zabluda ili beskrupuloznih trgovaca ljudima.

»Te jubilejske godine neka se svatko vrati na svoju očevinu« (Lev 25,13). Proslava jubileja predstavljala je za Izraelski narod čin kolektivne pravde: svakome je omogućen »novi početak, uz brisanje svih dugova, vraćanje zemlje i pružanje mogućnosti da ponovno uživa slobodu vlastitu svakom članu Božjeg naroda« (Kateheza, 10. veljače 2016.). Dok se približavamo jubilarnoj 2025. godini, dobro je podsjetiti na taj vid jubilejskih slavlja. Prijeko je potreban zajednički napor pojedinih zemalja i međunarodne zajednice, kako bi se svima zajamčilo pravo da ne moraju emigrirati, odnosno mogućnost da žive u miru i dostojanstveno u vlastitoj zemlji. To pravo nije još uvijek uzakonjeno, ali je od temeljne važnosti pa njegovo jamčenje treba shvaćati kao dio zajedničke odgovornosti svih država za jedno opće dobro koje nadilazi nacionalne granice. Naime, budući da zemljina dobra nisu neograničena, razvoj ekonomski siromašnijih zemalja ovisi o

sposobnosti zajedničkog dijeljenja koje se može generirati između svih zemalja. Sve dok to pravo ne bude zajamčeno – a do toga je još dug put – mnogi će i dalje morati emigrirati u potrazi za boljim životom.

»Jer ogladnjeh i dadoste mi jesti; ožednjeh i napojiste me; stranac bijah i primiste me; gol i zaogrnušte me; oboljeh i pohodiste me; u tamnici bijah i dođoste k meni« (Mt 25,35-36). Ove riječi zvuče kao stalno upozorenje da u doseljeniku prepoznamo ne samo brata ili sestru u potrebi, nego samoga Krista koji nam kuca na vrata. Stoga, dok radimo na tome da osiguramo da svaka migracija bude plod slobodnog izbora, pozvani smo u najvećoj mogućoj mjeri poštovati dostojanstvo svakog doseljenika, a to znači pratiti i usmjeravati migracijska kretanja na najbolji mogući način, gradeći mostove, a ne zidove, šireći kanale za sigurnu i redovitu migraciju. Gdje god odlučili graditi svoju budućnost, u zemlji u kojoj smo rođeni ili drugdje, važno je da uvijek postoji zajednica spremna prihvatiti, štiti, promicati i integrirati svakoga bez razlike, ne izostavljajući nikoga.

Sinodalni put na koji smo krenuli kao Crkva, navodi nas da u najranjivijima – a među njima je mnogo migranata i izbjeglica – vidimo posebne suputnike koje trebamo voljeti i brinuti se o njima kao o braći i sestrama. Samo zajedničkim hodom možemo daleko stići i doći do zajedničkog cilja našeg puta.

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 11. svibnja 2023.

Franjo

Molitva

Bože, svemogući Oče,
daj nam milost da se revno zalažemo
za pravdu, solidarnost i mir,
kako bi se svoj tvojoj djeci zajamčio
slobodan izbor između iseljavanja i ostanka.

Daj nam hrabrosti da osudimo
sve strahote našega svijeta
i ustanemo protiv svake nepravde
koja nagrđuje ljepotu tvojih stvorenja
i narušava sklad našeg zajedničkog doma.

Krijepi nas snagom svoga Duha,
kako bismo tvoju nježnost očitovali
svakom migrantu kojega dovedeš na naš put
te u svojim srcima i u svakoj sredini
širili kulturu susreta i skrbi.

PORUKA SVETOGA OCA FRANJE ZA 97. SVJETSKI DAN MISIJA

22. listopada 2023.

Žar u srcu, noge na putu. (usp. Lk 24,13-35)

Draga braćo i sestre!

Ove sam godine za Svjetski dan misija izabrao temu nadahnutu izvješćem o učenicima iz Emausa, iz Luki-
na Evanđelja (usp. 24,13-35): »Žar u srcu, noge na
putu«. Ta su dva učenika bila zbunjena i razočarana,
ali susret s Kristom u Riječi i u razlomljenom Kruhu
probudio je u njihovu srcu ushit da ponovno krenu put
Jeruzalema i navijeste da je Gospodin doista uskrsnuo.
U tom evanđeoskom izvješću duboku promjenu kod
učenikâ vidimo iz nekih sugestivnih slika: *žar u srcu*
zbog Pisama koje je Isus tumačio, *otvorene oči* kojima
ga prepoznaju i, kao vrhunac, *noge na putu*. Razmišlja-
jući o ta tri vida, koji opisuju putovanje učenikâ misio-
narâ, možemo obnoviti svoj žar prema evangelizaciji u
današnjemu svijetu.

*1. Žar u srcima »dok nam je otkrivao Pisma«. Božja
riječ prosvjetljuje i preobražava srce u poslanju.*

Na putu iz Jeruzalema do Emausa, srca dvojice učenika
bila su obuzeta žalošću – što se vidjelo na njihovim li-
cima – zbog smrti Isusa, u kojega su povjerovali (usp. r.
17). Suočeni s neuspjehom razapetog Učitelja, njihova
se nada da je On Mesija srušila (usp. r. 21).

I gle, »dok su tako razgovarali i raspravljali, pribli-
ži im se Isus i pođe s njima« (r. 15). Kao na početku
poziva učenikâ tako i sada, u času njihove izgubljenosti,
Gospodin preuzima inicijativu: pristupa svojim i hoda
uz njih. U svom velikom milosrđu, On se nikada ne
umara biti s nama, usprkos našim pogreškama, sumnja-
ma, slabostima, usprkos žalostima i pesimizmu koji nas
dovode do toga da postajemo »bezumni i srca spora«
(r. 25), malovjerni.

I danas, kao i nekoć, Gospodin je blizu svojim uče-
nicima misionarima i hoda uz njih, posebice kad se osje-
ćaju izgubljenima, obeshrabrenima, prestrašenima pred
otajstvom bezakonja koje ih okružuje i želi ih ugušiti.
Stoga, »ne dopustimo da nam se ukrade nada!« (Apo-
stolska pobudnica *Evangelii gaudium*, 86). Gospodin je
veći od naših problema, poglavito kad na njih nailazimo
u naviještanju evanđelja svijetu, zato što je to poslanje, u
konačnici, njegovo, a mi smo samo njegovi ponizni su-
radnici, »beskorisne sluge« (usp. Lk 17,10).

Izražavam svoju blizinu u Kristu svim misionarima
i misionarkama u svijetu, osobito onima koji prolaze
kroz teške trenutke: predragi, uskršli Gospodin je uvijek

s vama i vidi vašu širokogrudnost i žrtve koje činite u
evangelizacijskom poslanju u dalekim krajevima. Nije
svaki dan u životu obasjan suncem, ali uvijek imajmo na
pameti riječi koje je Gospodin uputio svojim prijatelji-
ma prije muke: »U svijetu imate muku, ali hrabri budite
– ja sam pobijedio svijet!« (Iv 16,33).

Nakon što je slušao dvojicu učenika na putu za
Emaus, uskršli Isus »počevši... od Mojsija i svih proro-
ka, protumači im što u svim Pismima ima o njemu« (Lk
24,27). Tada se u srcima učenika ražario plamen, te su se
na kraju povjerali jedan drugome: »Nije li gorjelo srce u
nama dok nam je putem govorio, dok nam je otkrivao
Pisma?« (r. 32). Isus je živa Riječ, jedina koja može za-
paliti, prosvjetliti i preobraziti srce.

Tako možemo bolje razumjeti ono što je rekao sveti
Jeronim: »Ne poznavati Pisma znači ne poznavati Kri-
sta« (In Is., Proslov). »Bez Gospodina koji nam otvara
pamet nemoguće je duboko razumjeti Sveto pismo. No
vrijedi i suprotno: bez Svetoga pisma događaji Isusova
poslanja i njegove Crkve na ovome svijetu ostaju nera-
zumljivi« (Apostolsko pismo *Aperuit illis*, 1). Zato je
poznavanje Svetoga pisma važno za kršćaninov život i
još važnije za navješćivanje Krista i njegova evanđelja.
Što se, uostalom, prenosi drugima ako ne vlastite ideje i
planove? I može li ikad hladno srce zapaliti srca drugih?

Dopustimo zato da nas uvijek prati uskršli Gospo-
din koji nam tumači značenje Svetog pisma. Pustimo
da On zapali naša srca, prosvjetli nas i preobrazi, kako
bismo mogli svijetu naviještati njegovo otajstvo spase-
nja snagom i mudrošću koji dolaze od njegova Duha.

*2. Oči koje »se otvoriše te ga prepoznaše« u lo-
mljenju kruha. Isus u euharistiji je vrhunac i izvor
poslanja.*

Srca ražarena Božjom riječju nagnala su učenike iz
Emausa da zamole tajanstvenog Putnika da ostane s
njima jer je već padala večer. I dok su bili za stolom, oči
su im se otvorile i prepoznali su ga kod lomljenja kruha.
Ključnu ulogu u tome da su se učenicima otvorile oči
imao je slijed radnji koje je učinio Isus: uzeo je kruh,
blagoslovio ga, razlomio i dao njima. To su uobičaje-
ne geste glave kuće u Židova, ali kad ih, milošću Duha
Svetoga, čini Isus Krist one dvojici sustolnika dozivaju u
pamet znamenje umnažanja kruhova i prije svega znak
euharistije, sakramenta Žrtve križa. Ali upravo u času u
kojem prepoznaju Isusa u Onom koji lomi kruh »on im

iščeknu s očiju« (Lk 24,31). To nam pomaže shvatiti bitnu stvarnost naše vjere: Krist koji lomi kruh postaje sad razlomljeni Kruh, koji se dijeli s učenicima i koji oni zatim blaguju. Postao je nevidljiv, zato što je sada ušao u srca učenikâ kako bi njihova srca usplamtjela još većim žarom, potaknuvši ih da bez oklijevanja ponovno krenu na put kako bi sa svima podijelili jedinstveno iskustvo susreta s Uskrsim! Tako je uskrsli Krist Onaj koji lomi kruh i istodobno Kruh koji se lomi za nas. Svaki je učenik misionar, dakle, pozvan postati, poput Isusa i u njemu, zahvaljujući djelovanju Duha Svetoga, onaj koji lomi kruh i ujedno kruh koji se lomi za svijet.

U vezi s tim treba podsjetiti da je jednostavno lomljenje materijalnog kruha s gladnima u Kristovo ime već samo po sebi kršćanski misijski čin. Tim više je lomljenje euharistijskog kruha, koji je sâm Krist, misijsko djelovanje *par excellence*, zato što je euharistija izvor i vrhunac života i poslanja Crkve.

Podsjetio je na to papa Benedikt XVI.: »Ljubav koju slavimo u sakramentu [euharistije], ne možemo zadržati za sebe. Ona po svojoj naravi zahtijeva da je priopćimo svima. Svijet je potrebit Božje ljubavi, susreta s Isusom Kristom i vjere u njega. Zbog toga euharistija nije samo izvor i vrhunac života Crkve, nego i njezina poslanja: „Autentično euharistijska Crkva jest misijska Crkva“« (Apostolska pobudnica *Sacramentum caritatis*, 84).

Da bismo donosili plod, moramo ostati sjedinjeni s njim (usp. *Iv* 15,4-9). A to se sjedinjenje ostvaruje svakodnevnom molitvom, osobito u *klanjanju*, u ostanju u tišini u Gospodinovoj prisutnosti koji ostaje s nama u euharistiji. Njegujući s ljubavlju to zajedništvo s Kristom, učenik misionar može postati mistik na djelu. Neka nam srce uvijek žudi za Isusovim društvom, šapćući žarku molbu dvojice učenika iz Emausa, osobito kad se spusti večer: »Ostani s nama, Gospodine!« (usp. *Lk* 24,29).

3. Noge na putu, s radošću pričanja o Kristu Uskrsom. Vječna mladost Crkve koja je uvijek u izlasku.

Nakon što im se otvoriše oči te prepoznaše Isusa u »lomljenju kruha«, učenici »u isti se čas digoše i vratili se u Jeruzalem« (usp. *Lk* 24,33). Ova hitnja da se ide s drugima podijeliti radost susreta s Gospodinom pokazuje da »radost evanđelja ispunja srce i čitav život svakog onog koji susretne Isusa. Oni koji prihvate njegovu ponudu spasenja oslobođeni su od grijeha, žalosti, duhovne praznine i usamljenosti. S Isusom Kristom radost se uvijek iznova rađa« (Apostolska pobudnica *Evangelii gaudium*, 1). Nemoguće je istinski susresti uskrslog Isusa, a da se ne izgara od želje da se svima govori o tome. Stoga su prvo i glavno bogatstvo poslanja

oni koji su, u Svetome pismu i u euharistiji, prepoznali Krista uskrslog i koji nose u srcu njegov plamen i u pogledu njegovo svjetlo. Oni mogu svjedočiti o životu koji nikad ne umire, pa i u najtežim situacijama i u trenucima najveće tame.

Slika *nogu na putu* još jednom nam doziva u pamet neprolaznu vrijednost *missio ad gentes*, poslanja koje je uskrsli Gospodin dao Crkvi da navijesti evanđelje svakoj osobi i svakom narodu, sve do nakraj svijeta. Danas više nego ikada čovječanstvo, ranjeno tolikim nepravdama, podjelama i ratom, treba Radosnu vijest mira i spasenja u Kristu. Koristim zato ovu prigodu da još jednom ponovim: »Svi imaju pravo primiti evanđelje. Kršćani imaju zadaću naviještati ga ne isključujući nikoga, ne kao oni koji nameću novu obvezu, nego kao oni koji dijele jednu radost, ukazuju na obzor ljepote i koji pozivaju druge na bogatu gozbu« (*Isto*, 14). Misijsko obraćenje ostaje najvažniji cilj koji si moramo postaviti kao pojedinci i kao zajednica, s obzirom na to da je »misijsko djelovanje paradigma svakog djelovanja Crkve« (*Isto*, 15).

Kao što kaže apostol Pavao, Kristova nas ljubav obuzima i potiče (usp. *2 Kor* 5,14). Ovdje je riječ o dvojakoj ljubavi: Kristovoj ljubavi prema nama, koja privlači, nadahnjuje i ražaruje našu ljubav prema njemu. I upravo ta ljubav Crkvu u izlasku čini uvijek mladom, a svi njezini članovi imaju poslanje naviještati Kristovo evanđelje, uvjereni da On »za sve umrije da oni koji žive ne žive više sebi, nego onomu koji za njih umrije i uskrsnu« (r. 15). Svatko može pridonijeti ovom misijskom gibanju: molitvom i djelovanjem, novčanim prilogom i prinošenjem trpljenja i patnji, te vlastitim svjedočenjem. Papinska misijska djela su povlašteno sredstvo za promicanje te misijske suradnje na duhovnoj i materijalnoj razini. Zato su prilozima koje se prikuplja na Svjetski dan misija namijenjeni Papinskom misijskom djelu za širenje vjere.

Hitnost misijskog djelovanja Crkve podrazumijeva, dakako, sve tješnju misijsku suradnju svih njezinih članova na svim razinama. To je bitan cilj sinodskog puta kojim Crkva kroči s ključnim riječima *zajedništvo*, *sudjelovanje*, *poslanje*. To zasigurno nije izraz zaokupljenosti Crkve samom sobom; to nije plebiscit kojim se odlučuje, kao u nekom parlamentu, što treba vjerovati i provoditi u djelo a što ne, u skladu s preferencijama ljudi. Naprotiv, riječ je o tome da kao i učenici iz Emausa krenemo na put, slušajući Uskrsloga Gospodina, koji uvijek dolazi među nas da nam tumači značenje Pisma i da lomi kruh za nas kako bismo, snagom Duha Svetoga, mogli nastaviti njegovo poslanje u svijetu.

Kao što su ta dvojica učenika ispripravila ostalima što im se dogodilo na putu (usp. *Lk* 24,35), tako će i naš navještaj biti radosno pripovijedanje o Kristu

Gospodinu, o njegovom životu, mucu, smrti i uskrsnuću, o čudesima koje je njegova ljubav izvela u našem životu.

Krenimo, dakle, prosvijetljeni susretom s uskrsnim Gospodinom i oduhovljeni njegovim Duhom! Krenimo sa žarom u srcu, otvorenih očiju i s nogama na putu, da Božjom riječju zapalimo srca drugih, da otvorimo njihove oči Isusu Euharistijskom i pozovemo sve da zajedno kročimo putem mira i spasenja koje je Bog dao čovječanstvu u Kristu.

Sveta Marijo od Puta, Majko Kristovih učenika misionara i Kraljice misija, moli za nas!

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 6. siječnja 2023.
svetkovina Bogojavljenja

Franjo

PORUKA SVETOGA OCA FRANJE ZA 38. SVJETSKI DAN MLADIH

U nadi budite radosni. (Rim 12,12)

Dragi mladi!

U kolozovu ove godine susreo sam se sa stotinama tisuća vaših vršnjaka iz cijeloga svijeta, okupljenih u Lisabonu na Svjetskom danu mladih. Tijekom pandemije, u jeku mnogih neizvjesnosti, nadali smo se da će se to veliko slavlje susreta s Kristom i mladima moći održati. Ta se nada ostvarila i nadmašila sva očekivanja mnogih koji su bili tamo, pa tako i mene samog! Kako je lijep bio naš susret u Lisabonu! Bilo je to pravo iskustvo preobrazbe, eksplozija svjetla i radosti!

Na kraju završne mise na *Polju milosti* najavio sam sljedeću etapu našeg interkontinentalnog hodočašća: Seoul, u Južnoj Koreji, 2027. godine. Ali prije toga kazao sam vam susret u Rimu, 2025. godine, prigodom Jubileja mladih, gdje ćete i vi biti *hodočasnici nade*.

Vi mladi ste, naime, radosna nada Crkve i čovječanstva koje je stalno na putu. Htio bih vas uzeti za ruku i s vama ići putem nade. Želio bih vam govoriti o našim radostima i nadama, ali i žalostima i tjeskobama naših srdaca i čovječanstva koje trpi (usp. Pastoralna konstitucija *Gaudium et spes*, 1). U ove dvije godine pripreme za Jubilej prvo ćemo razmišljati o pozivu svetog Pavla: »U nadi budite radosni« (Rim 12,12), a potom dublje proniknuti u riječi proroka Izaije: »Oni što se u Gospodina uzdaju hode i ne umaraju se« (usp. Iz 40,31).

Odakle dolazi ta radost?

»U nadi budite radosni« (Rim 12,12) poticaj je sv. Pavla zajednici u Rimu, u trenutku kad je ona izložena teškim progonima. Zapravo, *radost u nadi*, koju propovijeda Apostol, izvire iz Kristova pashalnog otajstva, iz snage njegova uskrsnuća. Ona nije plod ljudskog truda i zalaganja, domišljatosti ili umijeća. To je radost koja proizlazi iz susreta s Kristom. Kršćanska radost dolazi od samoga Boga, od svijesti da nas on voli.

Benedikt XVI., razmišljajući o iskustvu koje je doživio na Svjetskom danu mladih 2011. u Madridu, zapitao se: radost, »odakle dolazi? Kako je objasniti? U igri su svakako mnogi čimbenici koji djeluju u sprezi. Ali presudna je [...] sigurnost koja proizlazi iz vjere: ja sam tražen. Imam jedan zadatak u povijesti. Ja sam prihvaćen, ja sam voljen«, te je pojasnio: »U konačnici trebamo bezuvjetno prihvaćanje. Samo ako me Bog prihvaća i ako steknem tu sigurnost, znam definitivno: dobro je što postojim. [...] Dobro je postojati kao čovjek, pa i u teškim vremenima. Vjera čovjeka čini radosnim, počevši od njegove nutrine« (*Govor Rimskoj kuriji*, 22. prosinca 2011.).

Gdje je moja nada?

Mladost je vrijeme puno nada i snova, hranjenih lijepim stvarima koje obogaćuju naše živote: divotom stvaranja, odnosima s dragim osobama i prijateljima, umjetničkim i kulturnim iskustvima, znanstvenim i tehnološkim spoznajama, inicijativama kojima se promiče mir, pravda i bratstvo i tako dalje. No, u današnje vrijeme, u životima mnogih, pa tako i mladih, kao da se osjeća velik nedostatak nade. Mnoge vaše vršnjake koji proživljavaju rat, nasilje, zlostavljanje i razne nedaće, nažalost, muče očaj, tjeskoba i potištenost. Osjećaju se kao da su zatvoreni u mračnoj tamnici, ne mogu vidjeti sunčeve zrake. Visoka stopa samoubojstava među mladima u raznim zemljama to dramatično pokazuje. Kako u takvim prilikama doživjeti radost i nadu o kojoj govori sveti Pavao? Štoviše, postoji opasnost da prevlada očaj, misao da je besmisleno činiti dobro jer ga nitko ne cijeni i ne priznaje, kao što čitamo u knjizi o Jobu: »Ali gdje za mene ima još nade? Sreću moju tko će ikada vidjeti?« (Job 17,15).

Kad promatramo tragedije čovječanstva, posebno patnju nevinih, i mi se, kao što molimo u nekim psalmima, obraćamo Gospodinu pitanjem: Zašto? Pa ipak, i mi sami možemo biti dio Božjeg odgovora. Mi, koje

je On stvorio na svoju sliku, možemo biti izraz njegove ljubavi, koja rađa radost i nadu čak i tamo gdje se to čini nemogućim. Pada mi na pamet glavni lik filma *Život je lijep*. Mladi otac koji osjetljivošću i maštovitošću uspijeva surovu stvarnost pretvoriti u svojevrstnu avanturu i igru i tako sinu dati »oči nade«, štiteći ga od užasâ koncentracijskog logora, sačuvavši njegovu nevinost i spriječivši da mu ljudsko zlo oduzme budućnost. Ali to nisu samo izmišljene priče! To je ono što vidimo u životima mnogih svetaca koji su bili svjedoci nade čak i usred najokrutnije ljudske zloće. Sjetimo se svetog Maksimilijana Marije Kolbea, svete Jozefine Bakhite ili blaženih supružnika Józefa i Wiktorije Ulme s njihovih sedmero djece.

Mogućnost da se upali plamen nade u srcima ljudi, polazeći od kršćanskog svjedočenja, u svom je učiteljstvu pokazao sveti Pavao VI. kad nas je podsjetio: »Usred ljudske zajednice u kojoj žive, neki kršćani ili skupine kršćana [...] posve jednostavno i neusiljeno zrače svoju vjeru u vrednote koje su iznad uobičajenih vrednota i svoju nadu u nešto što se ne vidi, o čemu se čovjek po sebi ne bi usudio ni sanjati« (Apostolska pobudnica *Evangelii nuntiandi*, 21).

»Mala« nada

Francuski pjesnik Charles Péguy na početku svoje pjesme o nadi govori o tri teološke kreposti – vjeri, nadi i ljubavi – kao o trima sestrama koje putuju zajedno:

»Mala nada hoda između svoje dvije velike sestre,
a nitko je i ne primjećuje. [...]
Ona, majušna, jest ta koja sve vuče.
Jer Vjera vidi samo ono što jest.
A ona vidi ono što tek ima biti.
I Ljubav voli samo ono što jest.
A ona, ona voli ono što će biti.
[...]
Ona zapravo vodi njih.
I vuče ih.
I ona pokreće čitav svijet«

(*Il portico del mistero della seconda virtù*,
Milano 1978., 17-19).

I ja sam uvjeren u taj skroman, »manji«, a opet temeljan značaj nade. Pokušajte razmisliti: kako bismo mogli živjeti bez nade? Kako bi izgledali naši dani? Nada je sol svakidašnjice.

Nada – svjetlo koje svijetli u noći

U kršćanskoj tradiciji Vazmenog trodnevlja, Velika subota je dan nade. Vremenski smještena između Velikog

petka i Uskrsne nedjelje, ona je kao neki međuprostor između očaja učenikâ i njihove uskrsne radosti. To je mjesto gdje se rađa nada. Toga se dana Crkva u tišini spominje Kristova silaska nad pakao. To možemo vidjeti prikazano u slikovnom obliku na mnogim slikama, na kojima se prikazuje sjajem obasjanog Krista kako silazi u najdublju tamu i kroz nju prolazi. Upravo tako: Bog se ne ograničuje na to da suosjećajno gleda naše zone smrti ili samo na to da nas doziva iz daljine, nego ulazi u naša iskustva pakla kao svjetlo koje svijetli u tami i pobjeđuje je (usp. Iv 1,5). Lijepo to izražava jedna pjesma na južnoafričkom jeziku Xhosa: »Čak i ako više nade nema, ovom je pjesmom iznova budim. Moja nada se budi, jer svoju nadu polažem u Gospodina. Nadam se da ćemo se ujediniti! Ostanite jaki u nadi, jer dobar ishod je blizu.«

To je, ako bolje razmislimo, bila nada Djevice Marije, koja je ostala jaka pod Isusovim križem, sigurna da je *dobar ishod* blizu. Marija je žena nade, Majka nade. Na Kalvariji, »postojana u nadi protiv svake nade« (usp. Rim 4,18), nije dopustila da se u njenom srcu ugasi sigurnost uskrsnuća koje je njezin Sin navijestio. Ona je ta koja tišinu Velike subote ispunjava nježnim iščekivanjem punim nade, ulijevajući u učenike sigurnost da će Isus pobijediti smrt i da zlo neće imati posljednju riječ.

Kršćanska nada nije površni optimizam niti je placebo za lakovjerne: to je sigurnost, ukorijenjena u ljubavi i vjeri, da nas Bog nikada ne ostavlja same i da drži svoje obećanje: »Pa da mi je i dolinom smrti proći, zla se ne bojim, jer si ti sa mnom« (Ps 23,4). Kršćanska nada nije nijekanje boli i smrti, nego je to slavljenje ljubavi uskrslog Krista koji je uvijek s nama, čak i kad se čini daleko. »Sâm Krist naša je velika svjetlost nade i naš vodič u noći, jer on je "sjajna zvijezda Danica"« (Apostolska pobudnica *Christus vivit*, 33).

Jačati nadu

Kad se u nama zapali iskra nade, katkad se javlja opasnost da će je ugušiti brige, strahovi i teret svakodnevnih poslova. Ali iskri je potreban zrak kako bi nastavila sjati i kako bi postala velika vatra nade. A blagi povjetarac Duha Svetoga je taj koji rasplamsava nadu. I mi možemo pridonijeti njezinu jačanju na razne načine.

Nada se hrani molitvom. Molitvom čuvamo i obnavljamo nadu. Molitvom održavamo iskru nade zapaljenom. »Molitva je prva snaga nade. Moliš i nada raste, ide naprijed« (*Kateheza*, 20. svibnja 2020.). Molitva je nalik usponu na velike visine: kad smo na zemlji, često ne vidimo sunce jer je nebo prekriveno oblacima. Ali ako se izdignemo iznad oblaka, obavijaju nas svjetlost i toplina sunca. I kroz to iskustvo pronalazimo put do sigurnosti da je sunce uvijek tu, čak i kad sve izgleda sivo.

Dragi mladi, kada vas gusta magla straha, sumnje i tjeskobe okruži i više ne vidite sunca, krenite putom molitve. Jer i »kad me nitko više ne sluša, Bog me i dalje čuje« (Benedikt XVI., Enciklika *Spe salvi*, 32). Odvojimo svaki dan vremena da se odmorimo u Bogu pred tjeskobama koje na nas navaljuju: »Samo je u Bogu mir, dušo moja, samo je u njemu nada moja« (Ps 62,6).

Nadu jačaju naši svakodnevni izbori i opredjeljenja. Poziv na radost u nadi, koji sveti Pavao upućuje kršćanima iz Rima (usp. Rim 12,12), zahtijeva vrlo konkretne izbore u svakodnevnom životu. Stoga vas potičem da odaberete način života koji se temelji na nadi. Dopustite mi da vam navedem primjer: čini se da je na društvenim mrežama lakše podijeliti loše vijesti nego vijesti koje šire nadu. Stoga vam dajem konkretan prijedlog: pokušajte svaki dan podijeliti riječ nade. Postanite sijači nade u životima svojih prijatelja i svih oko vas. Naime, »nada je ponizna i to je krepost na kojoj se radi – da tako kažem – svaki dan [...]. Svaki nam se dan valja spomenuti da imamo polog, a to je Duh, koji djeluje u nama u malim stvarima« (*Jutarnja meditacija*, 29. listopada 2019.).

Upaliti baklju nade

Ponekad izadete navečer van s prijateljima i, ako je mrak, uzmete svoje pametne telefone i upalite svjetiljku da svijetli. Na velikim koncertima tisuće vas pomiču te moderne svjetiljke u ritmu glazbe, stvarajući sugestivno ozračje. Noću nam svjetlost pomaže vidjeti stvari na nov način, a čak se i u tami vide obrisi dimenzija ljepote. Tako je i sa svjetlom nade koje je Krist. Po njemu, po njegovu uskrsnuću, naši su životi obasjani svjetlom. S njim sve vidimo u novom svjetlu.

Priča se da, kad bi ljudi pristupali svetom Ivanu Pavlu II. kako bi mu govorili o nekom problemu, prvo što bi ih pitao bilo je: »Kako to izgleda u svjetlu vjere?« Pogled obasjan nadom čini i to da stvari izgledaju u drukčijem svjetlu. Stoga vas pozivam da usvojite to gledište u svom svakodnevnom životu. Kršćanin prodahnut Božjom nadom ispunjen je drugom radošću, radošću koja dolazi iznutra. Izazova i teškoća ima i uvijek će ih biti, ali ako nas resi nada *puna vjere*, hvatamo se u

koštac s njima svjesni da oni nemaju posljednju riječ, a mi sami postajemo mala baklja nade za druge.

I svaki od vas može to biti, u onoj mjeri u kojoj vaša vjera postaje konkretna i sukladna stvarnosti i povijesti života vaše braće i sestara. Sjetimo se Isusovih učenika koji su ga jednog dana vidjeli na visokoj gori obasjana veličanstvenim svjetlom. Da su ostali tamo gore, bilo bi to za njih nešto predivno, ali drugi bi bili isključeni. Morali su sići dolje. Ne smijemo bježati od svijeta, nego moramo voljeti svoje vrijeme u koje nas je Bog s razlogom smjestio. Možemo biti sretni samo ako primljenu milost dijelimo s braćom i sestrama koje nam Gospodin iz dana u dan stavlja na naš životni put.

Dragi mladi, ne bojte se dijeliti sa svima nadu i radost uskrsloga Krista! Čuvajte iskrnu koja je zapaljena u vama, ali je ujedno i prenosite dalje: vidjet ćete da će rasti! Kršćansku nadu ne smijemo zadržati za sebe, kao kakav lijep osjećaj, jer je ona namijenjena svima. Budite blizu, na poseban način, onim svojim prijateljima koji se možda izvana smiju, ali u svom srcu plaču, siromašni u nadi. Ne dopustite da vas zarazi ravnodušnost i individualizam: ostanite otvoreni, poput kanalâ kojima Isusova nada može teći i širiti se u okolini u kojoj živite.

»Krist živi! On je naša nada i najljepša mladost ovoga svijeta« (Apostolska pobudnica *Christus vivit*, 1), tako sam vam pisao prije gotovo pet godina, nakon Sinode posvećene mladima. Pozivam sve vas, a pogotovo one koji su uključeni u pastoral mladih, da ponovno uzmete u ruke Završni dokument iz 2018. godine i apostolsku pobudnicu *Christus vivit*. Vrijeme je da zajedno sagledamo situaciju i s nadom radimo na punom ostvarenju te nezaboravne Sinode u djelo.

Povjerimo sav svoj život Mariji, Majci nade. Ona nas uči nositi Isusa, našu radost i nadu, u srcu i darivati ga drugima. Sretan put, dragi mladi! Blagoslivljam vas i pratim u molitvi. Molite i vi za mene!

*Rim, Sveti Ivan Lateranski, 9. studenoga 2023.,
blagdan Posvete Lateranske bazilike.*

Franjo

PORUKA SVETOGA OCA FRANJE ZA 7. SVJETSKI DAN SIROMAHA

33. nedjelja kroz godinu

19. studenoga 2023.

Ne okreći lica od siromaha. (Tob 4,7)

1. *Svjetski dan siromaha*, plodonosan znak Očeva milosrđa, održava se sedmi put kako bi podupro naše zajednice na njihovu putu. To je događaj koji Crkva postupno ukorjenjuje u svoj pastoral, kako bi sve više otkrivala središnji sadržaj evanđelja. Svaki dan se zalažemo za prihvaćanje siromašnih, ali to nije dovoljno. Rijeka siromaštva teče kroz naše gradove i postaje sve veća i veća dok se ne prelije iz korita. Ta rijeka kao da nas je preplavila, toliko je glasan vapaj naše braće i sestara koji traže našu pomoć, potporu i solidarnost. I taj glas postaje sve glasniji. Zato se na nedjelju uoči svetkovine Isusa Krista, Kralja Svega Stvorenja ponovno okupljamo oko njegova stola da iznova primimo od njega dar i poslanje živjeti siromašno i biti u službi siromašnih.

»*Ne okreći lica od siromaha*« (Tob 4,7). Te nam riječi pomažu shvatiti bit našeg svjedočenja. Zaustaviti se u dubljem razmišljanju nad Knjigom o Tobiji, malo poznatom ali očaravajućem i mudrošću bogatom tekstu Staroga zavjeta, omogućit će nam bolje proniknuti sadržaj koji sveti pisac želi prenijeti. Pred nama se odvija prizor iz obiteljskog života: otac, Tobit, pozdravlja sina, Tobiju, koji se sprema na dalek put. Stari Tobit se boji da neće više nikada vidjeti sina i zato mu ostavlja svoju *duhovnu oporuku*. On je bio sužanj u Ninivi i sad je slijep. Snašla ga je, dakle, dvostruka bijeda, ali je uvijek imao jednu sigurnost, koju izražava ime što ga nosi: »Gospodin mi je bio dobar«. Taj čovjek, koji se uvijek uzdao u Gospodina, kao dobar otac želi ostaviti sinu ne toliko neko materijalno dobro, koliko svjedočanstvo o putu kojim treba ići u životu, pa mu kaže: »Svakog dana, sine, sjeti se Gospodina Boga našega; nemoj grijешiti ili kršiti njegovih zapovijedi. Čini pravedna djela svega svog vijeka i ne kroči putovima nepravde« (4,5).

2. Kao što se može odmah primijetiti, sjećanje koje stari Tobit traži od sina nije ograničeno na neki puki čin sjećanja ili molitvu upućenu Bogu. On cilja na konkretna djela, kao što je činjenje dobrih djela i pravedno življenje. Taj poticaj postaje još konkretniji: »Ako činiš po istini, uspijevat ćeš u djelima svojim, kao svi oni koji čine pravdu. Dijeli milostinju od svoga dobra:

kad dijeliš milostinju, neka ti ne bude oko stisnuto« (4,6-7).

Riječi tog starog mudraca ostavljaju nas u čudu. Ne zaboravimo, naime, da je Tobit izgubio vid upravo nakon što je učinio jedno milosrdno djelo. Kao što on sâm pripovijeda, njegov je život još od malih nogu bio posvećen djelima milosrđa: »Udijelio sam mnogo milostinje svojoj braći i ljudima koji su došli sa mnom u Ninivu, zemlju Asiraca. [...] Hranio sam gladne, odijevao gole, kad bih vidio koga od roda svoga ubijena pa bačena izvan zidina Ninive, brižno bih ga ukopao« (1,3.17).

Zbog tog njegovog svjedočenja ljubavi kralj mu je oduzeo sva njegova dobra te je ostao puki siromah. Ipak, Gospodin ga je i dalje trebao. Vrativši se na mjesto upravitelja, nije se bojao nastaviti sa svojim načinom života. Poslušajmo njegovu priču koja govori i nama danas: »Kad sam se dakle sa svojom ženom Anom i sa sinom Tobijom opet našao na svome, bijaše mi na Pedeseticu, a to je Blagdan sedmicâ, priređen lijep objed i ja sjedoh da blagujem. Vidjevši ona mnoga jela, rekoh sinu: "Idi i dovedi jednoga od naše braće na koga naiđeš a koji se sjeća Gospodina. Eto, čekat ću te!"« (2,1-2). Kako bi bilo znakovito da, na Dan siromaha, ta Tobitova briga bude i naša briga, da nakon zajedništva oko euharistijskog stola, pozovemo nekog na zajednički nedjeljni ručak. Slavljena bi euharistija zbiljski postala kriterijem zajedništva. Uostalom, ako smo oko oltara Gospodnjeg svjesni da smo svi braća i sestre, koliko bi više to bratstvo bilo vidljivije u dije-ljenju blagdanskog objeda s onima koji su lišeni onog najosnovnijega!

Tobija je učinio kako mu je otac rekao, ali se vratio s viješću da je neki siromah ubijen i ostavljen nasred trga. Stari se Tobit bez oklijevanja ustao od stola i otišao pokopati toga čovjeka. Nakon što se umoran vratio kući, zaspao je u vrtu; na oči mu je pao ptičji izmet i on je oslijepio (usp. 2,1-10). Koje li ironije sudbine: učiniš djelo milosrđa i snađe te nesreća! Moglo bi se tako pomisliti, ali vjera nas uči ići dublje. Tobitina sljepoća postat će njegova snaga da prepozna još bolje mnoge oblike siromaštva kojima je bio okružen. A Gospodin će se pobrinuti da u svoje vrijeme vrati starom ocu vid

i radost da ponovno vidi sina Tobiju. Kad je došao taj dan: »Ugledavši sina, zagrli ga, zaplaka i probesjedi: "Blagoslovljen da si, Bože, blagoslovljeno tvoje ime uvijek i blagoslovljeni svi tvoji sveti anđeli! Jer si me udario pa se smilovao na me: evo gledam svoga sina Tobiju!"« (11,13-14).

3. Možemo se zapitati: odakle Tobit crpi hrabrost i unutarnju snagu koje mu omogućuju služiti Bogu usred poganskog naroda i toliko ljubiti bližnjega da je spreman izložiti pogibelji vlastit život? Pred nama je jedan izvanredan primjer: Tobit je vjeran suprug i brižan otac. Prognan je daleko od domovine i nepravedno trpi. Progone ga kralj i njegovi vlastiti susjedi... Premda je čovjek dobra srca stavljen je na kušnju. Bog, kao što nas Sveto pismo često uči, ne pošteđuje kušnji one koji čine dobro. Kako to? On to ne čini zato da nas ponizi, nego da ojača našu vjeru u njega.

Tobit u časovima kušnje otkriva vlastito siromaštvo koje ga čini sposobnim prepoznati siromahe. Vjeran je Božjem zakonu i drži se zapovijedi, ali to mu nije dovoljno. On može pokazati aktivnu brigu za siromašne zato što je iskusio siromaštvo na vlastitoj koži. Zato su riječi koje upućuje sinu Tobiji njegova prava baština: »*Ne okreći lica od siromaha*« (4,7). Ukratko, kad se susretnemo sa siromahom ne smijemo okretati glavu na drugu stranu, jer bismo time spriječili same sebe susresti lice Gospodina Isusa. Obratimo pozornost na ovaj izraz »od *svakog* siromaha«. Svatko je naš bližnji. Bez obzira na boju kože, društveni položaj, podrijetlo... Ako sam siromašan, mogu prepoznati tko je uistinu brat koji me treba. Pozvani smo susresti se sa svakim siromahom i svakom vrstom siromaštva i otresti se ravnodušnosti i otrcanih fraza kojima štitimo prividno blagostanje.

4. Živimo u povijesnom trenutku koji ne pridonosi posvećivanju pažnje najsiromašnijima. Pozivi na blagostanje su sve glasniji, dok se glasove onih koji grcaju u siromaštvu ušutkava. Prisutna je tendencija ignoriranja svega što se ne uklapa u životni stil namijenjen prije svega mladim naraštajima, koji su najosjetljiviji na kulturne promjene koje se trenutno događaju. Ono što je neugodno i uzrokuje patnju gura se u stranu, dok se tjelesne kvalitete uzdiže za najvažniji cilj koji treba postići. Virtualna stvarnost zamjenjuje stvarni život i sve je lakše pobrkati ta dva svijeta. Siromasi postaju slike koje mogu dirnuti na nekoliko trenutaka, ali kad na ulici susretnemo konkretnoga siromaha, dolazi do uznemirenosti i marginalizacije. Užurbanost, ta svakodnevna čovjekova sputnica, sprječava nas da zastanemo, pomognemo i pobrinemo se za drugoga.

Prispodoba o milosrdnom Samarijancu (usp. *Lk 10,25-37*) nije priča o prošlosti, nego propituje sadašnjost svakoga od nas. Lako je prebacivati teret odgovornosti na druge, davati novac kako bi drugi mogli činiti dobra djela velikodušan je čin, ali ono na što je svaki kršćanin pozvan jest osobno se uključiti.

5. Zahvalni smo Bogu što ima toliko muškaraca i žena koji se predano posvećuju i dijele ono što imaju sa siromašnima i marginaliziranima: ljudi svih dobi i društvenih slojeva koji gostoljubivost pokazuju na djelu i na strani su onih koji se nalaze u situaciji marginaliziranosti i patnje. Nisu to neki nadljudi, nego *susjedi* koje svakodnevno susrećemo i koji u tišini dijele sudbinu siromašnih. Ne ograničavaju se na to da daju nešto: slušaju, razgovaraju, pokušavaju razumjeti situaciju i njezine uzroke, kako bi dali odgovarajući savjet i ispravne preporuke. Paze na materijalne, ali i duhovne potrebe, na cjelovito promicanje osobe. Božje je kraljevstvo prisutno i vidljivo u tom velikodušnom i besplatnom služenju; ono je doista poput sjemena koje je palo u dobro tlo života tih ljudi i donosi svoj plod (usp. *Lk 8,4-15*). Zahvalnost mnogim volonterima treba se pretočiti u molitvu kako bi njihovo svjedočanstvo bilo plodonosno.

6. Na 60. obljetnicu enciklike *Pacem in terris* prijeko je potrebno dozvati u pamet riječi svetog pape Ivana XXIII.: »Čovjek ima pravo na život, na tjelesnu nepovredivost, na sredstva prikladna za častan život; to su naročito hrana, odjeća, stan, počinak, liječenje i, na kraju, neophodne službe što ih država ima pružiti pojedincu. Iz toga slijedi da čovjek uživa i pravo da bude zbrinut, ako ga zadesi bolest, ako se ozlijedi na poslu i radu, ako obudovi, ako ostari, ako bude prisiljen ostati bez posla i, napokon, ako bude bez ikakve svoje krivnje lišen sredstava svakako potrebnih za život« (br. 6).

Koliko je još posla pred nama da te riječi postanu stvarnost, također kroz ozbiljno i učinkovito političko i zakonodavno zalaganje! Unatoč ograničenjima, a ponekad i nedoraslosti politike da vidi i služi općem dobru, može se razviti solidarnost i supsidijarnost mnogih građana koji vjeruju u vrijednost dobrovoljnog zalaganja za siromašne. Svakako je riječ o poticanju pa i činjenju pritisku na javne institucije kako bi kvalitetno odradile ono što su dužne činiti. Ali nema smisla pasivno čekati da sve padne *s neba*: oni koji žive u uvjetima siromaštva također moraju biti uključeni i praćeni na putu promjene i odgovornosti.

7. Moramo, nažalost, ponovno konstatirati kako se pret hodno opisanim pridodaju novi oblici siromaštva. Tu posebno mislim na one koji žive u ratnim područjima,

posebno na djecu lišenu bezbrižne sadašnjosti i dostojanstvene budućnosti. Nitko se nikad neće moći naviknuti na tu situaciju. Nastavimo činiti sve kako bi se mir afirmirao kao dar Gospodina uskrslog i plod predanog zalaganja za pravdu i dijalog.

Ne mogu propustiti spomenuti špekulacije koje, u raznim područjima, dovode do dramatičnog porasta troškova što mnogobrojne obitelji gura u još veće siromaštvo. Plaće se brzo troše pa su ljudi prisiljeni na odricanja kojima se srozava dostojanstvo svakog čovjeka. Kad obitelj mora birati između hrane i lijekova, tada se mora dići glas onih koji zahtijevaju pravo na oba ta dobra u ime dostojanstva ljudske osobe.

Kako, usto, ne istaknuti etički nered koji karakterizira svijet rada? Nehumano postupanje s mnogim radnicima i radnicama; nedovoljna naknada za obavljen posao; pošast nesigurnog zaposlenja; prevelik broj žrtava nesreća na radu, često kao posljedica mentaliteta koji preferira brzu zaradu nauštrb sigurnosti... U misli nam se vraćaju riječi svetog Ivana Pavla II.: »Prvi temelj vrednovanja rada [jest] sam čovjek [...] čovjek [je] određen i pozvan raditi, rad postoji "radi čovjeka", a ne čovjek "radi rada" « (Enciklika *Laborem exercens*, 6).

8. Taj, već sam po sebi dramatičan, popis daje tek djelomičnu sliku situacija siromaštva koje su dio našeg svakodnevnog života. Ne mogu, na poseban način, propustiti spomenuti jednu nevolju koja je svakim danom sve uočljivija, a tiče se svijeta mladih. Koliko je samo frustriranih života pa čak i samoubojstava mladih, razočaranih kulturom koja ih dovodi do toga da se osjećaju *neispunjenima* i *promašenima*! Pomozimo im othrvati se tim zlokobnim poticajima kako bi svaki mladić i djevojka mogli pronaći put koji vodi do stjecanja snažne i velikuđušne osobnosti.

Lako je, kad se govori o siromasima, upasti u retoriku. Podmukla je napast također zaustaviti se na statistikama i brojevima. Siromasi nisu brojevi, imaju lica, povijest, srca i duše. To su braća i sestre sa svojim vrlinama i manama, kao i svi drugi, i važno je sa svakim od njih ući u osoban odnos.

Knjiga o Tobiji uči nas konkretnosti našeg djelovanja sa siromašnima i za siromahe. To je pitanje pravde koje nas sve obvezuje da tražimo i susrećemo jedni druge, kako bismo jačali prijeko potreban sklad da svaka zajednica može biti prepoznata kao takva. Zanimanje za siromahe ne smije se, stoga, iscrpiti u brzopletom davanju milodara, nego poziva na ponovnu

uspostavu ispravnih međuljudskih odnosa koji su narušeni siromaštvom. Tako ovo »ne okreći lica od siromaha« dovodi do primanja blagodat milosrđa, ljubavi koja daje smisao i vrijednost cijelom kršćanskom životu.

9. Neka našu brigu za siromahe uvijek karakterizira evanđeoski realizam. Dijeljenje mora biti odgovor na konkretne potrebe drugoga, a ne oslobađanje od onoga što mi je suvišno. I ovdje je potrebno razlučivanje, pod vodstvom Duha Svetoga, kako bismo prepoznali stvarne potrebe naše braće, a ne vlastite težnje. Ono što im je sigurno prijeko potrebno jest naše čovjekoljublje, naše srce otvoreno ljubavi. Ne zaboravimo: »Pozvani smo otkriti Krista u njima, posuditi im naš glas u njihovim traženjima, ali također biti njihovi prijatelji, slušati ih, razumjeti i prihvatiti tajanstvenu mudrost koju Bog želi preko njih podijeliti s nama« (*Evangeliu gaudium*, 198). Vjera nas uči da je svaki siromah Božje dijete i da je u njemu ili njoj prisutan Krist: »Što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste!« (*Mt 25,40*).

10. Ove se godine obilježava 150. obljetnica rođenja svete Terezije od Djeteta Isusa. U jednom tekstu svoje *Povijesti jedne duše* piše ovako: »Ah! Sada razumijem da se savršena ljubav sastoji u tome da trpimo pogreške drugih, da se ne snebivamo zbog njihovih slabosti, da nas izgrađuju čak i najmanja kreposna djela koja vidimo da čine, ali sam nadasve shvatila da ljubav prema bližnjemu ne smije ostati zatvorena u dubini srca: "Nitko, rekao je Isus, ne užiže svjetiljku da je stavi u zakutak ili pod posudu, nego na svijećnjak da svijetli svima u kući." Čini mi se da ta svjetiljka predstavlja ljubav koja treba prosvjetliti i razveseliti ne samo meni drage osobe, nego sve koji su u kući, bez iznimke« (*Ms C, 12r: Opere complete*, Rim 1997., 247).

U tom domu koji je svijet, svi imaju pravo biti prosvjetljeni ljubavlju, nitko ne smije biti za to prikraćen. Neka postojana ljubav svete male Terezije nadahne naša srca na ovaj Svjetski dan, neka nam pomogne *ne okretati lica od siromaha* i svoj pogled uvijek držati čvrsto uperen u ljudsko i božansko lice Gospodina Isusa Krista.

Rim, sveti Ivan Lateranski, 13. lipnja 2023.,
spomen svetog Antuna Padovanskog, zaštitnika siromaha

Franjo

BOŽIĆNA PORUKA SVETOGA OCA FRANJE I BLAGOSLOV *URBI ET ORBI*

Svetkovina Rođenja Gospodnjega 2023. godine

Draga braćo i sestre, sretan Božić!

Pogledi i srca kršćana diljem svijeta okrenuti su prema Betlehemu. Tamo, gdje ovih dana vladaju bol i šutnja, odjeknuo je stoljećima iščekivani navještaj: »Rodio vam se Spasitelj – Krist, Gospodin« (Lk 2,11). Ovo su riječi anđela na betlehemskom nebu, a upućene su i nama. Ispunjava nas pouzdanjem i nadom spoznaja da je Gospodin rođen za nas; da je vječna Očeva Riječ, beskonačni Bog, načinio dom među nama. Postao je tijekom, došao je »nastaniti se među nama« (Iv 1,14): evo vijesti koja mijenja tijek povijesti!

Betlehemski navještaj je najava »velike radosti« (Lk 2,10). Kakve radosti? Ne prolazne sreće svijeta, ne veselja zabave, već *velike* radosti jer nas čini *velikima*. Danas, zapravo, mi, ljudi, sa svojim ograničenjima, prihvaćamo sigurnost nade bez presedana, nade da ćemo biti rođeni za Nebo. Da, Isus, naš brat, došao je učiniti svoga Oca našim Ocem: krhko Dijete, otkriva nam Božju nježnost. I mnogo više: On, Očev Jedinorođenac, daje nam »moć da postanemo djeca Božja« (Iv 1,12). Evo radosti koja tješi srce, obnavlja nadu i daje mir: to je radost Duha Svetoga, radost što smo ljubljena djeca.

Braćo i sestre, danas je u Betlehemu među tminom zemaljskom upaljen ovaj neugasiv plamen, danas nad tamom svijeta prevladava svjetlo Božje, »koje prosvjetljuje svakoga čovjeka« (Iv 1,9). Braćo i sestre, radujmo se toj milosti! Raduj se ti, koji si izgubio ili izgubila povjerenje i sigurnost, jer nisi sam, nisi sama: Krist se rodio za tebe! Raduj se, ti koji si izgubio ili izgubila nadu, jer Bog ti pruža ruku svoju: ne upire prstom u tebe, nego ti pruža svoju ruku Djeteta da te oslobodi strahova, da te oslobodi umora i pokaže ti da u njegovim očima ti vriediš više nego išta drugo. Raduj se ti koji ne možeš naći mira u srcu svome, jer se za tebe ispunilo staro proročanstvo Izaijino: »Dijete nam se rodilo, sina dobismo [...] Ime mu je: [...] Knez mironosni« (9,5). Sveto pismo otkriva da njegovu miru, njegovom kraljevstvu »neće biti kraja« (9,6).

U Svetom pismu Knezu Mira suprotstavlja se »knez ovoga svijeta« (Iv 12,31) koji, sijući smrt, radi protiv Gospodina, »ljubitelja života« (Mudr 11,26). Vidimo ga na djelu u Betlehemu kada se nakon rođenja Spasitelja događa pokolj nevinih. Koliko je pokolja nevinih u svijetu: u majčinoj utrobi, na rutama očajnih u potrazi za nadom, u životima brojne djece čije je djetinjstvo opustošeno ratom. Oni su mali Isusi današnjice, ta djeca čije je djetinjstvo razoreno ratom, ratovima.

Stoga, reći »da« Knezu Mira znači reći »ne« ratu, i to hrabro: reći »ne« ratu, svakom ratu, samoj logici rata, putu bez odredišta, porazu bez pobjednika, ludilu bez isprika. Ovo je rat: put bez odredišta, poraz bez pobjednika, ludilo bez isprika. Ali da bi se reklo »ne« ratu, mora se reći »ne« oružju. Jer, ako se čovjeku čije je srce nestabilno i ranjeno u rukama nađu oruđa smrti, prije ili kasnije će ih upotrijebiti. A kako možemo govoriti o miru ako rastu proizvodnja, prodaja i promet oružja? I danas, kao u Herodovo vrijeme, spletke zla koje se suprotstavljaju božanskom svjetlu, kreću se u sjeni lice-mjerja i prikrivanja: koliki se oružani pokolji događaju u zaglušnoj tišini, bez znanja mnogih! Ljudi koji ne žele oružje nego kruh, koji se bore da idu naprijed i traže mir, ignoriraju koliko se državnog novca izdvaja za naoružanje. Ipak bi trebali znati! Neka se o tome govori, neka se piše, da znamo interese i profite koji pokreću konce ratova.

Izaija, koji je prorekao Kneza mira, napisao je o danu kada »narod više neće dizati mač protiv naroda«, o danu u kojem se ljudi »više neće učiti ratovanju«, nego će »mačeve prekovati u plugove, a svoja koplja u srpove« (2,4). Uz Božju pomoć, potrudimo se da taj dan bude bliže!

Neka taj dan bude bliže Izraelu i Palestini, gdje rat potresa živote tih populacija. Sve ih grlim, a posebice kršćanske zajednice Gaze, župu u Gazi i cijelu Svetu zemlju. Nosim u srcu bol za žrtvama užasnog napada 7. listopada i ponavljam hitan apel za oslobađanje onih koji se još uvijek drže kao taoci. Preklinjem da prestanu vojne operacije, sa zastrašujućim posljedicama nevinih civilnih žrtava, te da se očajna humanitarna situacija popravi dopuštanjem pomoći. Neka se ne nastavlja raspirivanje nasilja i mržnje, nego neka se ide prema rješenju palestinskog pitanja, iskrenim i ustrajnim dijalogom između stranaka, uz snažnu političku volju i potporu međunarodne zajednice. Braćo i sestre, molimo za mir u Palestini i Izraelu.

Moje misli se zatim okreću stanovništvu izmučene Sirije, kao i onom u Jemenu koje još uvijek pati. Mislim na dragi libanonski narod i molim da uskoro pronađe političku i društvenu stabilnost.

S očima uprtim u Malog Isusa, usrdno molim za mir za Ukrajinu. Obnovimo svoju duhovnu i ljudsku blizinu njezinom napaćenom narodu, kako bi kroz potporu svakoga od nas osjetio konkretnost Božje ljubavi.

Neka se približi dan konačnog mira između Armenije i Azerbajdžana. Neka se ohrabri nastavak

humanitarnih inicijativa, zakonit i siguran povratak prognanika svojim domovima te uzajamno poštivanje vjerskih tradicija i bogoštovnih mjesta svake zajednice.

Ne zaboravimo napetosti i sukobe koji potresaju regiju Sahela, Rog Afrike, Sudan, kao i Kamerun, Demokratsku Republiku Kongo i Južni Sudan.

Neka se približi dan kada će bratske veze na Korejskom poluotoku biti ojačane, otvarajući putove dijaloga i pomirenja koji mogu stvoriti uvjete za trajan mir.

Neka Sin Božji, koji je postao ponizno Djetešce, nadahne političke vlasti i sve ljude dobre volje na američkom kontinentu kako bi se pronašla prikladna rješenja za prevladavanje društvenih i političkih nesuglasica, za borbu protiv oblika siromaštva koji vrijeđaju dostojanstvo ljudi, kako bi se izravnale nejednakosti i kako bi se suočili s bolnim fenomenom migracija.

Iz jaslica Dijete od nas traži da budemo glas onih koji nemaju glasa: glas nevinih, onih koji su umrli zbog

nedostatka vode i kruha; glas onih koji ne mogu naći posao ili su ga izgubili; glas onih koji su prisiljeni napustiti svoju domovinu u potrazi za boljom budućnošću, riskirajući svoje živote na iscrpljujućim putovanjima i prepušteni na milost i nemilost beskrupuloznim trgovcima ljudima.

Braće i sestre, neka se približi vrijeme milosti i nade jubileja koji će započeti za godinu dana. Ovo razdoblje pripreme prilika je za obraćenje srca; za reći »ne« ratu i »da« miru; za radostan odaziv Gospodinu koji nas poziva, kao što je prorekao Izaija, »radosnu vijest donositi ubogima / iscijeliti srca slomljena; / zarobljenima navijestiti slobodu, / oslobođenje sužnjevima« (usp. Iz 61,1).

Ove su se riječi ispunile u Isusu (usp. Luka 4,18), rođenom danas u Betlehemu. Prihvatimo ga, otvorimo srca Njemu, Spasitelju! Otvorimo svoja srca Njemu, Spasitelju, koji je Knez Mira!

PISMO XVI. OPĆE REDOVNE SKUPŠTINE BISKUPSKE SINODE BOŽJEM NARODU

Prijevod cjelovitog teksta dokumenta koji su sudionici XVI. opće redovne skupštine Biskupske sinode u srijedu 25. listopada 2023. uputili cijeloj Crkvi: Svijet u kojemu živimo i koji smo pozvani ljubiti i služiti mu i u njegovim proturječjima, zahtijeva jačanje sinergije na svim područjima poslanja Crkve.

Drage sestre, draga braćo,

dok se rad prvog zasjedanja XVI. Opće redovne skupštine Biskupske sinode bliži kraju, želimo zajedno sa svima vama zahvaliti Bogu za lijepo i bogato iskustvo koje smo upravo proživjeli. Proživjeli smo ovo blagoslovljeno vrijeme u dubokom zajedništvu sa svima vama. Podržavale su nas vaše molitve dok smo u sebi nosili vaša očekivanja, vaša pitanja, pa i vaše strahove. Prošle su već dvije godine otkako je, na zahtjev pape Franje, započeo dugi proces slušanja i razlučivanja, otvoren za sav Božji narod, bez iznimke, da pod vodstvom Duha Svetoga *hode zajedno* učenici misionari nasljedovatelji Krista Isusa.

Zasjedanje koje nas je okupilo u Rimu 30. rujna predstavlja važnu etapu u ovom procesu. Na mnogo načina, bilo je to iskustvo bez presedana. Prvi put, na poziv pape Franje, muškarci i žene bili su pozvani, temeljem svog krštenja, da sjednu za isti stol kako bi sudjelovali ne samo u raspravama nego i u glasovanju ove Skupštine Sinode biskupa. Zajedno, u komplementarnosti naših poziva, naših karizmi i naših službi, intenzivno smo slušali Božju Riječ i iskustvo drugih. Metodom razgovora u Duhu ponizno smo dijelili bogatstvo i siromaštvo naših zajednica na svim kontinentima, nastojeći razlučiti što Duh Sveti danas želi reći Crkvi. Tako smo također

iskusili važnost promicanja međusobne razmjene između latinske tradicije i tradicije kršćanskog Istoka. Sudjelovanje bratskih delegata iz drugih Crkava i crkvenih zajednica duboko je obogatilo naše rasprave.

Naša skupština odvijala se u kontekstu svijeta u krizi, čije su rane i skandalozne nejednakosti bolno odjeknule u našim srcima i dale našim radovima posebnu težinu, pogotovo što su neki od nas došli iz zemalja u kojima bjesni rat. Molili smo za žrtve ubojitog nasilja, ne zaboravljajući sve one koje su siromaštvo i korupcija bacili na opasne putove migracija. Zajamčili smo našu solidarnost i predanost uz žene i muškarce koji rade kao obrtnici pravde i mira u svakom dijelu svijeta.

Na poziv Svetoga Oca dali smo važan prostor šutnji, kako bismo potaknuli slušanje s poštovanjem i želju za zajedništvom u Duhu među nama. Tijekom ekumenskog bdjenja na otvaranju doživjeli smo kako žed za jedinstvom raste u tihoj kontemplaciji Krista raspetoga. »Križ je zapravo jedina katedra Onoga koji je, dajući svoj život za spasenje svijeta, povjerio svoje učenike Ocu, da „svi budu jedno“ (Iv 17,21). Čvrsto ujedinjeni u nadi koju nam daje Njegovo uskrsnuće, povjerali smo mu naš zajednički Dom u kojem vapaj zemlje i vapaj siromaha sve snažnije odzvanja: „Laudate Deum!“«, podsjetio je papa Franjo na samom početku naših radova.

Dan za danom slušali smo žurni poziv na pastoralnu i misionarsku preobrazbu. Zato što je poziv Crkve naviještati evanđelje ne usredotočujući se na samu sebe, nego stavljajući se u službu beskrajne ljubavi kojom Bog ljubi svijet (vidi Iv 3,16). Na pitanje što očekuju od Crkve u povodu ove sinode, nekoliko beskućnika koji žive u blizini Trga svetog Petra odgovorili su: »Ljubav!« Ta ljubav uvijek mora ostati žarko srce Crkve, trojstvena i euharistijska ljubav, kako je Papa podsjetio evocirajući poruku svete Terezije od Djeteta Isusa 15. listopada, na polovici puta naše skupštine. *Povjerenje* je ono što nam daje odvažnost i unutarnju slobodu koju smo iskusili, ne libeći se slobodno i ponizno izraziti svoja približavanja i različitosti, svoje želje i pitanja.

A sada? Nadamo se da će mjeseci koji nas dijele od drugog zasjedanja, u listopadu 2024., omogućiti svima da konkretno sudjeluju u dinamizmu misijskog zajedništva naznačenog riječju *sinoda*. Ovo nije ideologija nego iskustvo ukorijenjeno u apostolskoj predaji. Kao što nas je Papa podsjetio na početku ovog procesa: »Zajedništvo i poslanje riskiraju ostati pomalo apstraktni pojmovi ako se ne njeguje crkvena praksa koja izražava konkretnost sinodalnosti (...), promičući stvarnu uključenost svih« (9. listopada 2021.). Izazova je mnogo, a pitanja su brojna: sažeto izvješće prve skupštine pojasnit će postignute točke dogovora, istaknuti otvorena pitanja i naznačiti kako nastaviti s radom.

Da bi napredovala u svom razlučivanju, Crkva mora posve slušati sve osobe, počevši od najsiromašnijih. Za to je s njezine strane potreban put obraćenja, koji je ujedno i put hvale: »Slavim te, Oče, Gospodaru neba i zemlje, što si ovo sakrio od mudrih i umnih, a objavio malenima!« (Luka 10,21). Riječ je o slušanju onih koji nemaju pravo govoriti u društvu ili se osjećaju isključenima, čak i iz Crkve. Slušanju ljudi koji su žrtve rasizma u svim njegovim oblicima, posebice u nekim regijama autohtonih naroda čije se kulture ismijavaju. Iznad svega, Crkva našega vremena ima dužnost slušati,

u duhu obraćenja, one koji su bili žrtve zlostavljanja od članova crkvenoga tijela, te se konkretno i strukturalno obvezati da se to više ne dogodi.

Crkva također treba slušati laike, žene i muškarce, koji su svi pozvani na svetost snagom svojega krsnog poziva: svjedočanstvo kateheta, koji su u mnogim situacijama prvi koji navještaju evanđelje; jednostavnost i živost djece, entuzijizam mladih, njihova pitanja i pozive; snove starijih osoba, njihovu mudrost i njihovo pamćenje. Crkva treba slušati obitelji, njihove odgojne brige, kršćansko svjedočanstvo koje nude u današnjem svijetu. Treba prihvatiti glasove onih koji žele biti uključeni u laičke službe ili u participativna tijela za razlučivanje i donošenje odluka.

Kako bi napredovala u sinodalnom razlučivanju, Crkva pogotovo treba još više prikupljati riječi i iskustvo zaređenih službenika: svećenika, prvih suradnika biskupa, čija je sakramentalna služba prijeko potrebna za život cijeloga tijela; đakona, koji svojom službom označavaju brigu cijele Crkve u službi najranjivijih. Također mora dopustiti da je izazove proročki glas posvećenog života, budni čuvar pozivâ Duha. I također mora biti pozorna prema onima koji ne dijele njezinu vjeru, ali traže istinu, i u kojima je Duh prisutan i djeluje, On koji »pruža svima mogućnost da se, na način koji je Bogu poznat, pridruže pashalnom misteriju« (*Gaudium et spes*, 22).

»Svijet u kojemu živimo i koji smo pozvani ljubiti i služiti mu i u njegovim proturječjima zahtijeva od Crkve jačanje sinergije na svim područjima njezina poslanja. Upravo je put sinodalnosti put koji Bog očekuje od Crkve trećeg tisućljeća« (papa Franjo, 17. listopada 2015.). Ne smijemo se bojati odgovoriti na ovaj poziv. Djeвица Marija, prva na putu, prati nas na našem hodočašću. U radostima i žalostima pokazuje nam svoga Sina i poziva nas na povjerenje. On, Isus, naša je jedina nada!

Vatikan, 25. listopada 2023.

PORUKA U POVODU 44. SVJETSKOG DANA TURIZMA DIKASTERIJA ZA EVANGELIZACIJU – ODSJEK ZA TEMELJNA PITANJA EVANGELIZACIJE U SVIJETU

27. rujna 2023.

Turizam i zelena ulaganja

1. »Turizam i zelena ulaganja«, tim se izrazom, koji je predložila Svjetska turistička organizacija, spremamo 27. rujna proslaviti 44. svjetski dan turizma. Crkva želi zajedno s državama, udrugama i brojnim stvarnostima koje pripadaju turističkom području, podijeliti ovo vrijeme posebnog zalaganja kako bi se na temelju učenja pape Franje moglo na djelotvorniji i pozitivniji način povećati skrb za stvoreni svijet, taj bitan cilj za život ljudi.

Održiva ulaganja za skrb o stvorenom svijetu

2. U svojoj enciklici *Laudato si'* papa Franjo ističe potrebu predanog zalaganja u korist održivih ulaganja: »Bilo je također nekih ulaganja u načine proizvodnje i transporta koji troše manje energije i iziskuju manju količinu sirovina, kao i u načine gradnje i obnove zgrada koji će poboljšati njihovu energetska učinkovitost. No još uvijek smo daleko od toga da te dobre prakse budu široko rasprostranjene« (br. 26).

Poticati održiva ulaganja ujedno je svjedočanstvo za vjeru u vidu poštivanja prirode, koju je Bog stvorio i nama povjerio. Naime, poruka o pažljivom odnosu prema stvorenom svijetu i njegovu očuvanju sadržana je u samoj Bibliji. Dovoljno je prelistati prve stranice Svetoga pisma pa da se jasno prepozna tu dimenziju. Božje djelo stvaranja jest, prije svega, izraz njegove ljubavi koja se širi i koja želi dostići vrhunac time da uključi muškarca i ženu u isti projekt: »Na svoju sliku stvorio Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvorio, muško i žensko stvorio ih. I blagoslovi ih Bog i reče im: „Plodite se, i množite, i napunite zemlju, i sebi je podložite! Vladajte ribama u moru i pticama u zraku i svim živim stvorovima što puze po zemlji!“ I doda Bog: „Evo, dajem vam sve bilje što se sjemeni, po svoj zemlji, i sva stabla plodonosna što u sebi nose svoje sjeme: neka vam budu za hranu!“« (*Post 1,27-29*).

Kršćansko gostoprimstvo

3. Kršćanska zajednica izravno osjeća potrebu da promiče susrete posvećene tim temama, pogotovo u ljetnom razdoblju kad ljudi, iz mnogih dijelova svijeta, idu na put radi odmora, boravka u prirodi i uživanja u ljepotama umjetnosti. Teško je ne vidjeti u tome povlaštenu prigodu za kršćansku zajednicu ne samo da podrži razne organizacije čija je zadaća omogućiti da

se vrijeme odmora iskoristi što bolje, već ponajprije da izrazi osjećaj gostoprimstva koji karakterizira duh naših zajednica u snazi življene vjere. Turisti su posebno osjetljivi na to kako ih se prima. Oni odmah osjete primaju li ih domaćini toplo i srdačno ili je riječ o čisto formalnom i često distanciranom dočeku onih koji ih smatraju samo klijentima. U kulturnom okruženju gdje ima ravnodušnosti preko svake mjere, od presudne je važnosti da kršćani budu svjedoci gostoprimstva koje će dati osobi da se osjeća ugodno i da iskusi bratstvo. Provoditi vrijeme u razgovoru, zanimati se za to kako da odmor bude iskustvo mira, ublažiti formalnosti kako bi se uzelo u ruke evanđelje ili štiva koja bude zanimanje za molitvu i duhovnost, neki su od znakova koji daju smisao vremenu odmora.

Održiva ekonomija i ljudsko dostojanstvo

4. Pozornost prema stvorenom svijetu omogućuje kršćanima promicati također oblik ekonomije koji nema za cilj maksimalizaciju profita što često dovodi do nasilja prema prirodi, s teškim posljedicama po dostojanstvo osobe. Utrka za zaradom ne smije potamniti primat etike. Time se ne kani zaustaviti tehnološki napredak ili ekonomski razvoj. Na pozornost i potporu održivim ulaganjima, dakle, ne smije se gledati kao na nešto što predstavlja smetnju tom razvoju. Ona radije predstavljaju dugoročnu viziju koja se otvara dugoročnim projektima, ne upadajući u kratkovidnost neposredne zarade. Prijeko je potrebno dati prostora kreativnosti naraštajâ kako bi se omogućilo ponovno otkriti dostojanstvo svake osobe. Naime, kao što podsjeća papa Franjo u enciklici *Laudato si'*: »Vrjednije je, hrabro i odgovorno koristiti svoj um za promicanje održivog i pravednog razvoja u kontekstu šireg koncepta kvalitete života« (br. 192). Na tom je putu nadasve hitno da politika s uvjerenjem i povjerenjem podupire putove koje se otkriva, kako bi se mudro raspoznalo najprikladnije projekte koji imaju za cilj dobro svih i povećavaju kvalitetu života, posebice osoba koje pripadaju najslabijim društvenim skupinama.

Ulaganja i očuvanje kulturne i duhovne baštine

5. Crkva je uvijek prepoznavala i podupirala vrijednost i važnost umjetnosti, kulture i njihova očuvanja kako bi omogućila upoznavanje Boga i očuvanje kršćanskih korijena živim. Put ljepote je sastavni dio našeg

poslanja navješćivanja evanđelja i promicanja duhovnog rasta vjernikâ. Zato je potrebno da ulaganja ne budu usmjerena samo na masovan turizam, kao moguće sredstvo gubitka kulturnog i vjerskog identiteta. Korisno je, naprotiv, dok se ulaganja koncentriraju na infrastrukture, unaprjeđivati dostojanstvo svih djelatnika iz turističkog sektora, tako da pridonose povećanju kvalitete svoga rada i samog turizma. U pažnji prema umjetničkim djelima, koja su već stoljećima baština čovječanstva i koja privlače turiste iz cijeloga svijeta, korisno je potvrditi da je njihova zaštita zadaća svih i zato treba odlučno osuditi svaki oblik nasilja kojim se nasrće na njihovo očuvanje.

Odgovoran turizam za zajednički dom

6. Ekonomija i ekologija uzajamno upućuju na *zajednički dom* u kojem živimo i za koji se svi, bez iznimke, trebaju osjećati odgovornima na način koji odgovara ulozi koju obnašaju i zanimanju koje obavljaju. Zagovaranjem vizije turizma koji poštuje osobu i okoliš, utire se put shvaćanju dobrote Oca koji svojom ljubavlju ide ususret svima. Djelatnici u turizmu imaju u svojim rukama mogućnost ponuditi korisne i djelotvorne prilike za ponovno otkrivanje drukčijeg odmora: odmora koji će biti više u znaku solidarnosti, a manje u znaku konzumerizma; koji će više poštivati prirodu i znati promatrati

ljepotu u njezinim mnogolikim izrazima. I odmor, dakle, može postati poticaj za usvajanje ponašanja i načina života koji pomažu iznova upraviti pogled prema Nebu, ponovno otkrivajući dobrotu vjere, snagu ljubavi i sigurnost nade. Odatle svaki pojedinac mora krenuti iznova kako bi dao razlog za poštivanje prirode i kako bi se predano posvetio cjelovitoj ekologiji.

Djelatnici u turizmu – važan resurs

7. Hvala svim djelatnicima koji turizam čine svojim profesionalnim i pastoralnim izborom, što to predano zalaganje održavaju živim, noseći u srcu istu želju pape Franje da se, također u pogledu idućeg redovnog jubileja 2025. godine, ne zanemaruje promatranje ljepote stvorenog svijeta u brizi za naš zajednički dom, koji nam je Bog povjerio. Neka se zato priprava za iduću jubilejsku godinu slavi i živi s tom pozornošću prema stvorenom svijetu, održavajući čvrstu nadu u zajedničko izgrađivanje budućnosti.

26. svibnja 2023.
spomen sv. Filipa Nerija

mons. Rino Fisichella
proprefekt Dikasterija za evangelizaciju
Odsjek za temeljna pitanje evangelizacije u svijetu

PORUKA PREDsjedNIKA VIJEĆA HBK-A ZA KATEHIZACIJU I NOVU EVANGELIZACIJU NA POČETKU ŠKOLSKE I KATEHETSKE GODINE 2023./2024.

Kuća među domovima ljudi

Draga djeco i mladi, dragi roditelji, draga braćo svećenici, redovnici i redovnice, katehete i vjeroučitelji!

Župa je kuća među domovima ljudi. Stalno tragajući za novim pastoralnim i evangelizacijskim oblicima djelovanja, Crkva, otvoreno se suočavajući s izazovima vremena, ne izbjegava priznati poteškoće na koje nailazi – kako one na općoj crkvenoj, tako i na biskupijskoj, ali i na župnoj razini. Upravo kad je riječ o ovoj posljednjoj, čini se kao da budućnost župe svoje najbolje vrijeme već ima iza sebe. Zbog toga će često nostalgija za prošlim vremenima prekrivati one momente koji bi bili nadahnuti »hrabrim pogledom u budućnost« (Kongregacija za kler, *Pastoralno obraćenje župne zajednice u službi evangelizacijskog poslanja Crkve*, br. 16). Jedan od takvih momenata jest i pogled na *egzistencijalni teritorij* suvremena čovjeka (*Isto*). Taj *teritorij* ne umanjuje vrijednost

župe i mjesne Crkve kao teritorijem omeđene institucije. To potvrđuje i najnoviji sinodski dokument kad veli da »mjesna Crkva ili župa kao teološko mjesto, na kojemu kršteni doživljavaju zajednički hod, mora i nadalje biti shvaćena kao privilegirano mjesto« (*Instrumentum laboris za prvo zasjedanje XVI. Redovite opće sinode biskupa u listopadu 2023.*, br. 11). Zbog toga, s obzirom na to da se Crkva ne može drukčije shvatiti »osim u horizontu zajedništva« (*Instrumentum laboris*, br. 20), daleko je važnije Crkvu promatrati ne kao mjesto gdje su osobe rođene i odrasle, nego kao »zajednicu koja ih prigrljuje kao svoje« (*Pastoralno obraćenje*, br. 18). Takva je zajednica, u svom najkonkretnijem obliku, kao župna zajednica, »kuća među domovima ljudi« (sv. Ivan Pavao II., *Christifideles laici*, br. 26). U toj i takvoj kući, čiji su prag pozvani prekoračiti svi, moguće je, susrećući jedni druge, susresti Gospodina, koji je u našem središtu (*usp. Instrumentum laboris*, br. 6).

Beskućništvo suvremenoga čovjeka. Društvo kakvo je naše, koje počiva na pripovijestima rasta i stalnoga napretka, utjelovljeno u trajnu logiku višega, bržega, većega, s nedefiniranim ciljem onoga što još može doći nakon toga, odavno je zemlju i svijet *uzelo u svoje ruke* te je samo ono činjenično, vidljivo i mjerljivo postavilo kao temeljne kategorije vrijednosnoga sustava ljudskoga života. Pred našim očima kao da nestaje prihvaćanje naravnoga reda svijeta, koji bi bio oblikovan nadnaravnom moći. Ovaj svijet gradi kuću koja ima krov nad tijelom, ali ne nužno i nad duhovnom dimenzijom čovjeka. U najsuvremenijim i najliberalnijim europskim društvima ide se čak i za tim da se vjerski oblikovane moralne zapovijedi, poput: *Ne ubij! Ne ukradi! Ne laži!...* tumače bez religijskih, odnosno vjerskih premisa. Sve to, nažalost, vodi istinskom siromaštvu, beskućništvu suvremenoga čovjeka. Ipak, Crkva ne želi takav svijet okarakterizirati kao svoju suprotnost, još manje kao mjesto *napasti*, nego kao mjesto spoznaje iskustva Boga, koji nas poziva pitati se: Što pružiti svijetu da mu se omogući takvo iskustvo? U suočavanju s takvim svijetom, poučava nas papa Franjo, ne pomaže suvremeni subjektivan pristup vjeri koji vrednuje samo osoban doživljaj Boga i svetoga, pri čemu se zapravo zatvaramo Božjem djelovanju, snazi milosti i vodstvu Duha Svetoga (usp. *Evangelii gaudium*, br. 94.). Prvi korak u nadvladavanju takvih poteškoća čine oni, koji već stanuju u *kući*. To su muškarci i žene »koji daju vjerodostojnost onomu što naviještaju svjedočenjem svoga života« (*Pastoralno obraćenje*, br. 24). Njihovo trajno obrazovanje, i to u svrhu *sinodalne duhovnosti*, u središtu je obnove Crkve (*Instrumentum laboris*, br. 59). Stoga bih tako rado pozvao sve vas braćo svećenici, i vas vjernici laici, koji nosite odgovornost za život i rast vjere u našim župnim zajednicama, da iznova prepoznamo poziv kako je svaka naša župa kuća među domovima ljudi, da je cijela zajednica »odgovorna za poslanje, jer se Crkva ne poistovjećuje samo s hijerarhijom, nego se identificira kao Božji narod« (*Pastoralno obraćenje*, br. 38).

Svijet i ja... i još nešto? Imajući pred očima svijet u kojemu živimo, te pitajući se »što se događa našem zajedničkom domu« (papa Franjo, *Laudato si'*, br. 17), pozdravljamo uvođenje eksperimentalnoga kurikuluma nastavnog predmeta *Svijet i ja* za osnovne škole, koji će od ove jeseni biti uveden kao alternativan predmet konfesionalnom modelu vjeronauka u školi. Taj predmet, zajedno s njegovim ciljevima, artikuliranima na dobro učenika, ali i šire društvene zajednice, treba prvo sagledavati kao mogućnost izbora onih učenika, koji do sada

nisu pohađali Vjeronauk kao predmet u osnovnim školama. Nadamo se da će uvođenjem toga predmeta nestati dosadašnje trajno negodovanje i predstavljanje Vjeronauka u školi kao poteškoće za organizaciju života onih učenika koji ga nisu pohađali. Isto se tako nadamo da će sloboda izbora učenika, već upisanih na Vjeronauk, biti poštovana do kraja njihovog osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja. Zahvaljujemo u tom kontekstu roditeljima i učenicima koji se i dalje opredjeljuju za pohađanje Vjeronauka u školi te tako i dalje svjedoče svoju pripadnost Crkvi, svjesni da Vjeronauk, uz župnu katehezu, pripada cjelovitom odgoju u vjeri i da predstavlja neizostavan dio pripreme na sakramente.

Pastoral škole kao suvremen izazov. Da škole danas nisu više samo mjesta posredovanja znanja i spoznaja, već i mjesta te prostori života učenika i mnogih koji o njima skrbe, pokazuje i uvođenje eksperimentalnih programa *Osnovna škola kao cjelodnevna škola*. Promišljajući o tom programu, ponajprije iz perspektive Crkve koja živi »među kućama svojih sinova i kćeri« (*Pastoralno obraćenje*, br. 29.), školu će biti potrebno shvaćati kao pastoralnu jedinicu, odnosno kao mjesto susreta unutar konkretnoga pastoralnog djelovanja Crkve. Pozivamo, stoga, već sada sve kojima je stalo do cjelovitoga odgoja i obrazovanja naše djece i mladih, da se zauzmu za dijalog i na ovom području. Vjerujem, naime, da je budućnost takve suradnje plodonosnija od bilo kakvog isključivanja različitih ideja i čimbenika koji mogu pripomoći kvalitetnijem ostvarenju projekta cjelodnevne škole.

Dragi roditelji i učenici, draga braćo svećenici, redovnici i redovnice, dragi vjeroučitelji! Premda je župa *kuća među domovima ljudi*, ona nije samo susjed među susjedima. Ona želi biti dom braće i sestara, čiji se prostori šire s dolaskom svakoga od nas. U tom je smislu ona dom *egzistencijalnog*, a ne samo zemljopisnog teritorija. U tu su kuću svi dobrodošli! Njezino je središte Isus Krist, prvi Sakrament, kamen temeljac, na kojemu počiva naše bratstvo, zajedništvo, cijeli svijet. Radujemo se novoj školskoj i pastoralnoj godini, koju stavljamo pod zagovor Blažene Djevice Marije Kraljice, Majke našega zajedničkog doma.

Đakovo, 22. kolovoza 2023.
na spomendan Blažene Djevice Marije Kraljice

✠ Đuro Hranić,
nadbiskup đakovačko-osječki
predsjednik Vijeća HBK-a
za katehizaciju i novu evangelizaciju

PORUKA PREDSEDNIKA VIJEĆA HBK-A ZA MISIJE U POVODU SVJETSKOG DANA MISIJA

Draga braćo i sestre!

Htjeli mi to ili ne htjeli, sama pomisao na misije, misionarke i misionare, odmah nas u duhu prenosi u daleke krajeve, koje zovemo *misijске zemlje*. Ako u tim misijama djeluje netko koga poznamo ili smo s njime prijateljski povezani, onda su ti osjećaji još jači i snažniji. Ako smo imali milost i sreću i osobno barem koji dan ondje provesti, onda su to doživljaji koji se zauvijek utiskuju u srce i dušu, i ne samo da s vremenom ne blijede, nego se još snažnije intenziviraju i izazivaju svetu zavist prema onima koji su ondje.

Zadivljeni smo novim mladim misionarima i misionarkama koji se u današnje vrijeme odlučuju za radikalno življenje evanđelja. Na isti način se divimo onima koji su u misijama proveli sav svoj život i nakon četrdeset, pedeset godina misionarskog života i služenja još se nisu umorili i još ih uvijek drži onaj početni misionarski žar i elan.

Vaš nas oblik života i vaše evanđeosko svjedočenje, dragi misionari i misionarke, prisiljava da snažno preispitamo način svojeg života. Koliko nas još proniče i nosi evanđeoski duh Kristovih Blaženstava, a koliko smo, što tuđom što našom krivnjom, gurnuti u beskorisna i besmislena događanja, na koja trošimo puno truda, energije i vremena.

Zajedno sa svetim Grgurom Velikim preispitujemo svoju savjest i pitamo se: »Kad se pamet, tako rastrgana i razdijeljena, navodi da misli na tolike i takve stvari, kad će ući u se, da bi se sva usredotočila na propovijedanje i da ne bi odstupila od službe naviještanja?«

Cjelokupno misionarsko svjedočenje i služenje proizlazi iz njihove potpune predanosti u ruke Božje i svesrdne raspoloživosti u korist bližnjega, bez obzira na uloženi trud, znoj i rad. Svaki susret s našim misionarima, a ove godine bio je u Puli od 1. do 5. srpnja, poseban je doživljaj i duhovno obogaćenje za svakoga od nas, jer nas oni prije svega svojom prisutnošću, a onda i nepatvorenom radošću i evanđeoskom neposrednošću te aktivnom zauzetošću uzdižu u duhovna područja i provociraju nas da se i mi oduševimo za vječna nebeska dobra.

Redovito se ponavlja tvrdnja da je cijela Crkva misionarska. Tvrdnja je točna, no što ona znači? Da bi cijela Crkva, a to je svaki krštenik i svaki kršćanin, trebala biti svjesna da biti kršćanin znači biti poslan, imati misiju, poslanje, a koje treba izvršiti prije svega tako da živi evanđeoski ondje gdje je i što je.

No, činjenica je da se to ne događa ili da se ne događa ni približno u onoj mjeri u kojoj bi se trebalo

događati, a razlog se nalazi upravo u onim kvalitetama i u onom ozračju Duha u kojem djeluju naši misionari i misionarke.

Prije svega, manjka nam osnovan preduvjet da bismo to ostvarili – dakle, manjka nam misionarske svijesti i naše (moje) osobne odgovornosti za življenje i širenje kraljevstva Božjega u svijetu. Fali nam onaj žar o kojem govori papa Franjo za ovogodišnji, 97. svjetski dan misija, pozivajući se na iskustvo dvojice učenika na putu za Emaus (usp. Lk 24,13-25). Bez žara, oduševljenja, zanosa, snova i ideala nije se moguće upustiti u takvu pustolovinu s Gospodinom kao što su misije.

Zato bih se prije svega obratio vama mladi, koji volite eksperimentirati i otkrivati nove putove: ne bojte se odazvati misionarskomu poslanju. Ne morate biti ni redovnici, ni svećenici, dovoljno je da imate nešto od evanđeoskog Duha i pustolovnog nagnuća da se uputite u misionarske krajeve kao volonteri na mjesec-dva i da ondje doživite nešto što će vas obilježiti za sav vaš život. Steći ćete novo iskustvo i nove poglede na svijet i na život. Nećete požaliti ni jedan dan koji ste ondje proveli. Shvatit ćete da ste mnogo više primili nego što ste dali.

Ako vas Duh Božji tako obuzme da to ne bude samo za neko vrijeme, onda ćete biti još sretniji i zadovoljniji. Pozivam i vas koji imate materijalnih mogućnosti: nemojte prebacivati iz desnice u lijevicu i premišljati se, nego znajte da dajete samo od svojeg suviška. Ne ćete sebi uskratiti i ne ćete sebi naštetiti, a stara predaja kaže da milostinja pokriva mnoštvo grijeha. Možda vas vaša širokogrudnost učini boljima i svetijima!

I vi koji ne ispuštate krunicu iz ruke: nemojte se umoriti moliti za nova misionarska zvanja i podupirati naše misionare, koji uvijek računaju s vašim sklopljenim rukama i vašom duhovnom potporom prije nego se odluče za bilo koji nov pothvat, kao i za sve ono što svaki dan Gospodin stavlja na njihov životni put.

Neka Misijska nedjelja unese novu svježinu u naš život i barem na jedan dan i jedan trenutak svakomu od nas posvijesti važnost misijskog poslanja Crkve, da svatko od nas svojim marom i zauzetošću, molitvom i dobrim djelima čini ovaj svijet ljepšim i Kristovim Duhom prožetim.

Krk, 8. rujna 2023.

✠ *Ivica Petanjak,*
biskup krčki
predsjednik Vijeća HBK-a za misije

PORUKA I ČESTITKA ZA MEĐUNARODNI DAN OSOBA S INVALIDITETOM 2023.

Koračati zajedno

U povodu Međunarodnog dana osoba s invaliditetom koji obilježavamo u nedjelju 3. prosinca na spomendan sv. Franje Ksaverskoga, a ove godine i na prvu nedjelju došašća, vama drage osobe s invaliditetom i vama draga djeca s poteškoćama u razvoju, kao i vašim obiteljima i svima koji skrbe o vama, želimo uputiti iskrenu čestitku i prigodnu poruku.

Ponajprije zahvaljujemo Stvoritelju na daru života svakoga od vas, ali zahvaljujemo i vama na vašoj prisutnosti među nama kojom nas obogaćujete i činite ovaj svijet solidarnijim, humanijim i boljim mjestom. Hvala vam što nas podsjećate da invaliditet nije dominantno obilježje vas kao osoba, a još manje vaš identitet, nego šire društveno, kulturološko i teološko pitanje koje traži dublje promišljanje ne samo u društvu nego i u Crkvi.

Pokretanjem trogodišnjeg pastoralnog ciklusa posvećenog vama, htjeli smo prije svega poslušati ono što nam imate reći i posvjedočiti. Samo tako moguće je istinski promišljati i bolje razumjeti invaliditet i vas osobe s invaliditetom kao naše bližnje jednake u dostojanstvu i pravima kao što to stoji u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima usvojenoj prije 75 godina. Jednako tako, namjera nam je bila poticati vjernike i sve ljude dobre volje na dijalog i solidarnost unutar crkvene i društvene zajednice s ciljem povezivanja, gradnje uzajamnog povjerenja i uvažavanja, uključivanja i zapošljavanja osoba s invaliditetom.

Stoga smo na tragu prošlogodišnje objave dokumenta *Crkva je naš dom* koji su sastavile osobe s invaliditetom sa svih kontinenata i predale ga papi Franji, u ožujku ove godine nacionalnim studijskim danima u Topuskom započeli spomenuti ciklus. Učinili smo to svjesni da smo, kao braća i sestre, pozvani zajedno koračati ovim svijetom kao suputnici, poput Krista činiti dobro i napredovati prema konačnom cilju, prema Vječnosti, gdje neće biti ni boli ni plača, nego vječna radost jedinstva s Bogom.

A koračati zajedno ponajprije znači imati osjećaj pripadnosti istoj ljudskoj obitelji, svijest da smo djeca istoga Oca koji nas je s ljubavlju i svrhom stvorio da bez obzira na sposobnosti budemo dar jedni drugima, svojoj obitelji, Crkvi i društvu. Pritom je od presudne važnosti izdignuti se iznad svojih predrasuda i očekivanja te prihvaćati drugoga kao osobu, a ne promatrati ga kroz prizmu samo invaliditeta, poteškoće ili ograničenja. Stoga, koračati zajedno znači iskazivati strpljenje i prihvaćati s ljubavlju ograničenja svojih bližnjih,

ali ujedno biti svjestan da je svatko od nas krhak i ima svoja ograničenja. Upravo zato svatko od nas treba životne suputnike koji nas neće napustiti na prvoj prepreci, koji će nam pokazati put kad se izgubimo, pogurati nas kada posustanemo pa i podržati molitvom kada se obeshrabrimo. Nadalje, koračati zajedno znači suosjećati i biti osjetljiv na *tempo koraka* drugoga. Za to je potrebno moći se uživjeti i pokušati *ući u cipele* druge osobe, a napose one s invaliditetom čiji su životni izazovi veći od uobičajenih. No to ne ide bez poniznosti i poučljivosti, a vi nas tome, drage osobe s invaliditetom, itekako možete poučiti, kao što nas o sebedarnoj ljubavi i služenju mogu poučiti članovi vaših obitelji, a o predanom i nesebičnom angažmanu vaši asistenti i oni koji se brinu o vama i vašim potrebama.

Unaprijed se radujemo daljnjem odvijanju spomenutog pastoralnog ciklusa svjesni da svako putovanje počinje prvim korakom i da koračati zajedno podrazumijeva zajedničke napore, ali i zajednička ostvarenja ciljeva koja donose radost koja je time veća jer ju se može podijeliti. Neke smo korake već učinili, poput priređivanja hrvatske inačice videozapisa *Ja sam Crkva i Crkva je naš dom* Dikasterija za laike obitelj i život Svete Stolice, pokretanja specijalnog ciklusa tematskih radio-emisija *Argumenti* u programu Hrvatskog katoličkog radija i uspostavljanja suradnje s Hrvatskom redovničkom konferencijom. Činimo i daljnje korake, poput priređivanja katehetskog materijala i organizacije pastoralno-katehetskog kolokvija za svećenike. Ostajemo otvoreni za vaše ideje i prijedloge kako bi zajedničko koraćanje u obitelji, Crkvi i društvu pa i u svijetu rada bilo što plodonosnije ne samo u sklopu aktualnog ciklusa nego i jednom kada on završi. Osobito nam je stalo da naše župe budu mjesta gdje ćete se osjećati dobrodošlo, prihvaćeno i slobodno da pridošete poslanju Crkve svojom nazočnošću, svjedočenjem i talentima.

Neka Gospodin blagoslovi i vodi naše zajedničko koraćanje po zagovoru sv. Franje Ksaverskoga koji se potaknut Duhom Božjim odvažio poduzeti daleka putovanja i za Krista pridobiti mnoge duše.

*mons. Mate Uzinić, riječki nadbiskup
predsjednik Vijeća HBK-a za laike*

*mons. Roko Glasnović, dubrovački biskup
predsjednik Vijeća HBK-a za život i obitelj*

PORUKA POMORCIMA I RIBARIMA U POVODU BLAGDANA SV. NIKOLE 2023. PREDSJEDNIKA ODBORA HBK-A ZA PASTORAL POMORACA

Dragi pomorci i ribari!

I ove vam se godine o blagdanu svetog Nikole, vašeg nebeskog zaštitnika, obraćam ovom porukom kao znakom i izrazom crkvenog zajedništva i suživota, crkvene brige i skrbi za vaš umnogome specifičan način života, kako na ljudskoj, tako i na vjerničkoj razini življenja. Putnici ste, kao što je i Crkva *putujući narod Božji*.

Ljudski se život često i odavno prikazuje slikom putovanja, i to upravo putovanja po nepreglednim morskim prostranstvima. More u svojoj veličini i moći izaziva divljenje, ali i strah zbog svojih dubina i nepredvidive čudi. More je simbol mira, slobode, ali i nemira i straha, te u tom smislu simbol ljudskog života. Putovati znači biti u pokretu, u procesu i dinamici. Svi smo u tom smislu osobno, društveno pa i kozmički gledano hodočasnici. Uvijek rastemo i dozrijevamo, odnekud krećemo i nekamo idemo. Povijesno gledano, polazišne točke nikada nam nisu iste niti su na istoj razini, a isto se može reći i za ciljeve, svrhe i dolazišta naših zemaljskih putova i putovanja. Svekolika povijest kakvu poznamo jedna je velika plovidba na crti vremena i kroz različite prostore. Uključeni u nju, plovimo kroz različite epohe, znanstvenog, kulturnog, društvenog, političkog, humanog i vjerničkog napredovanja, no katkad, nažalost, i nazadovanja. Prosudbe o napredovanju ili nazadovanju uglavnom se donose s točke gledišta unaprijed postavljenih ciljeva. Sve što nas približava cilju, vrednujemo kao uspjeh i napredovanje, a sve što nas od cilja udaljava s pravom nazivamo nazadovanjem, gubitkom vremena, resursa i potencijala. Plovidba bez cilja je lutanje, plutanje. Tek plovidba s ciljem ima pravo na to ime, a ona zahtijeva znanje, odvažnost, snalažljivost i vještine. Ciljevi nisu samo oni koje sami odabiremo i postavljamo, već i oni koje prihvaćamo kao od Boga određene stvaranjem i uređenjem stvarnosti. Putnik koji je vjernik i Kristov sljedbenik, uvijek ima pred očima i ciljeve Božjega tkanja stvarnosti, i s tim pogledom uvijek nešto prima i daje istodobno. Prima sve što promiče autentičan ljudski život, a daje nadnaravnu motivaciju svim čovjekovim djelatnim načelima, vječnu svrhovitost djelovanjima i egzistencijalnim izborima te nadasve novost navještenja uskrslog Krista, izvora i vrhunca svih istina o čovjeku. Sveti Nikola, naš zaštitnik, putnik koji je već na cilju svih ljudskih putovanja, otvara nam oči i drži ih budnima za božanske ciljeve koji se ostvaruju u svim našim putovanjima. Neka nas podsjeća i usmjerava na prisutnost i

vodstvo Onoga pred kojim su narodi »kao kap iz vjedra, kao prah na tezulji« (Iz 40,15).

Rijetko je kada putovanje od polazišta do cilja pravocrtno, najkraće i najlakše. Na njemu se nalaze razne prepreke koje smo primorani zaobilaziti, preskakati ili obarati, zbog kojih moramo izabirati duže, teže i opasnije putove. Borba s morem i protivnim vjetrovima lakša je s vjerom u providnost i nadom u sretan ishod svih putovanja. Tko ne zna moliti, kaže narod, neka iziđe na more za oluje. Brzo će zazivati sve bogove u pomoć. Dolaskom na cilj, sretnim uplovljavanjem u određenu luku, mnoge tegobe putovanja uglavnom odlaze u zaborav, a ostaje samo radost zbog uspješno svladanog puta i sretnog uplovljavanja. Često nam ta dolazišna luka ubrzo postaje polazišna za neko novo putovanje, za nov nepoznat pothvat s novim tegobama, neverama i opasnostima. I tako uvijek iznova, dokle god se nalazimo u vremeplovu naše povijesne egzistencije ili, konkretnije, dokle god se bavimo pomorskim zanimanjem, odnosno pozivom. Istina, sa svakim novim putovanjem postajemo iskusniji, zreliji, sposobniji za nove izazove, bolje upoznajemo vremenske i morske zamke i lakše ih svladavamo. Postajemo bolji pomorci i iskusniji ljudi. Postajemo *ljudi mora*, ljudi koji se znaju nositi i nose se sa životom. Vi, pomorci i ribari, učitelji ste nam plovidbe na nemirnom i nepredvidivom moru života. Sveti Nikola, Božji miljenik po postojanoj vjeri i čvrstoj nadi, jača nam vjeru i nadu, pomaže nam da se oslanjamo na Božju providnost i daruje nam duha molitve u svim neverama našega profesionalnog životnog putovanja. Molimo ga da nas uvijek iznova oslanja na Božju providnost.

Poštovani pomorci i ribari, i ove ću godine kao i do sada na blagdan svetog Nikole slaviti svetu misu za vas, vaše obitelji i sve one s kojima ste izravno ili neizravno povezani kao karike u lancu pomorskog života, da vas prati zaštita i blizina Isusove i naše majke Blažene Djevice Marije – Zvijezde Mora i zagovor vašega nebeskog zaštitnika svetog Nikole. Neka vas Bog, naš nebeski Otac, neprestano prati svojim očinskim blagoslovom i ljubavlju te vam podari bonacu, kako na moru tako i u duši.

U Hvaru, 30. studenog 2023.

✠ Ranko Vidović,
hvarski biskup
predsjednik Odbora HBK-a za pastoral pomoraca

PORUKA PREDSDJEDNIKA HRVATSKOGA CARITASA ZA NEDJELJU CARITASA

Blagovjesnici siromasima

Dragi prijatelji,

treću nedjelju došašća poznajemo kao Nedjelju *Gaudete* – *Nedjelju radosti*. U našoj Crkvi u Hrvatskoj slavimo je kao Nedjelju Caritasa – *Nedjelju ljubavi*. Ova nam nedjelja doziva u pamet i srce da su radost i ljubav međusobno isprepletene, neodvojive u stvarnosti našega života. Ljubav je izvor radosti. Bez ljubavi radosti nema. Gdje postoji ljubav, nalazi se i radost.

Liturgija riječi ove nedjelje potpisana je pod melodiju radosti. Prorok Izaija, pomazan Duhom, raduje se što ga Gospodin šalje donijeti blagu vijest siromasima. »Radujem se u Gospodinu, radujem! Duša moja kliče u Bogu mojemu!« (Iz 61,10) Marija se raduje što Bog ostvaruje svoje planove ljubavi s ljudima, što Bog čini velika djela po malenim, poniznim ljudima. Apostol Pavao kršćanima izriče zapovijed: »Uvijek se radujte!« (1 Sol 5,16).

Oni koji su upoznali evanđelje, po sebi moraju biti radosni – jer radost je plod življenog evanđelja. Upravo je radost okvir cijeloga evanđelja, ona je rijeka koja natapa cijelo evanđelje. Na samom početku susrećemo pozdrav anđela Gabriela Mariji kojim ju poziva na radost. Taj pozdrav je ujedno i želja da njezin život bude bogat radošću. Carinik Zakej sav radostan prima Isusa u svoj dom nakon susreta s Njime (usp. Lk 19,6). A Isus otkriva Boga koji je radostan kao kad pastir nađe svoju izgublenu ovcu (Lk 15,5). Na završetku evanđelja uskrsna radost pokreće Mariju Magdalenu i Isusove učenike da obznane svijetu da je Isus živ i da je život u Njemu radost. Tako i evanđelje treće nedjelje došašća predstavlja nam Ivana Krstitelja, jednog od protagonista došašća, koji svjedoči o punini svoje radosti – jer može biti na raspolaganju za Božje planove, u službi »Isusova rasta« (usp. Iv 3,29-30).

Tko je Ivan? Zanimljivo se predstavlja obrnutom, niječnom logikom: »Ja nisam...« prorok, Ilija, Krist... Ne definira se na način kako bi ga ljudi htjeli definirati. Ne pripisuje sebi ono što nije, ništa si ne prisvaja, ne stavlja se na mjesto koje mi ljudi redovito želimo, da bude netko ili nešto. Mnogo je pitanja upućeno Ivanu, a njegov odgovor jest jednostavan: »Ja sam glas koji viče u pustinji« (Iv 1,8) Oslobodio se svega (predodžbi i očekivanja) i podredio je svoj život Onom Koji Dolazi. Njegova radost krije se u tome da svoj život može

podrediti životu Onoga Koji Dolazi. Time postaje protočan za Njegovu riječ, postaje Njegov glas. A što je glas bez riječi? Ništa! Što je Ivan bez Isusa? Ništa! Daje svoj glas da bude glas evanđelja – glas radosti.

Caritas je glas evanđelja – on je evanđelje navješteno u djelu, na autentičan način.

Caritas je glas Crkve – on *posuđuje* glas Crkvi da kroz Njega bude dostupna ljudima koji su potrebni blage vijesti, na osobit način siromašni, oni kojima nešto nedostaje, oni koji su ostavljeni po strani, koji su postali robovi/žrtve nepravednih društvenih odnosa. Dok su se moćnici uvaljali u močvaru osobnih interesa, neki su ostali bez dostojanstva, bez sredstava za život i – bez radosti (usp. Iz 58,6-7.10).

Caritas je glas svakoga čovjeka koji želi da njegov dar nađe put do onih koji čeznu za radošću.

Kao što je Ivan dao glas Božjoj riječi da dođe do ljudi, Caritas posuđuje glas mnoštvu ljudi koji konkretnim činom žele izreći svoju ljubav onima koji su u potrebi. Nedjelja Caritasa želi da Caritas bude glas koji odjekuje do rubova društva kako bi onima na rubu prenijeli njihovu riječ – koja postaje djelo.

Mnogi ljudi su prepoznali Caritas kao svoj glas, dajući (nešto od) sebe. Time su postali *blagovjesnici siromaha* koji kroz Caritas navješćuju blagu vijest. Kao što je prošla kroz Ivanov glas, kroz Izaijin navješćaj, kroz Marijin hvalospjev i Pavlovu zapovijed, na tragu proročkog poslanja Crkve Caritas je put po kojem siromasima dolazi radosna, blaga vijest. U snazi velikodušne ljubavi njihova se vijest pretvara u djelo. Caritas je, stoga, glas Isusovih učenika. Ivan je glas kroz koji ide Božja riječ, Caritas je glasnik onih koji su Božju riječ zasadili u srce i pretočili u djelo.

Želio bih zaželjeti radost i zahvaliti svima koji Caritas prepoznaju kao svoj glas i daju mu svoju riječ. Želio bih podijeliti radost sa svima koji su iskusili radost čineći dobro, dajući ljubav, noseći blagu vijest siromasima. Molimo Gospodina da nas ove treće nedjelje došašća pokrene djelotvornom ljubavlju i ispuni dubokom radošću.

✠ Bože Radoš,
varaždinski biskup
predsjednik Hrvatskog Caritasa

PRIOPĆENJA

PRIOPĆENJE SA 67. ZASJEDANJA SABORA HBK-A

Zagreb, 14. – 16. studenoga 2023.

Plenarno zasjedanje Sabora Hrvatske biskupske konferencije (HBK), 67. u nizu, održano je od 14. do 16. studenoga 2023. pod predsjedanjem predsjednika HBK-a zagrebačkog nadbiskupa Dražena Kutleše u sjedištu HBK-a u Zagrebu. Na početku zasjedanja sudjelovao je i sve nazočne pozdravio apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Giorgio Lingua. Gosti na zasjedanju bili su izaslanik Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine vrhbosanski nadbiskup i apostolski upravitelj Vojnog ordinarijata u BiH Tomo Vukšić, predsjednik Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda beogradski nadbiskup Ladislav Nemet, srijemski biskup koadjutor Fabijan Svalina i subotički biskup Ferenc Fazekas.

Pozdravljajući na početku nazočne, nadbiskup Kutleša čestitao je subotičkom biskupu Ferencu Fazekasu na biskupskom imenovanju i ređenju. U nastavku je naglasio da će se na ovom zasjedanju koje se održava neposredno nakon XVI. opće redovite skupštine Biskupske sinode u Rimu u duhu sinodalnosti promišljati o izvješćima s toga važnoga crkvenoga događaja. Podsjetio je na misli pape Franje koje je izrekao na završetku Sinode kako je »'načelo i temelj' od kojega sve počinje uvijek iznova: ljubiti Boga cijelim svojim žićem i ljubiti bližnjega kao sebe samoga. Ne naše strategije, ne ljudske računice, ne moda svijeta, nego ljubav prema Bogu i drugima – to je srž svega.« Potom je ukratko prikazao glavne teme o kojima će se zajednički promišljati na zasjedanju.

Uslijedili su pozdravi gostiju koji su ukratko prikazali stanje Katoličke Crkve u svojoj zemlji kao i konkretne okolnosti u kojima ona živi i djeluje.

Na početku radnoga dijela zasjedanja biskupi su poslušali izvješće s prvog zasjedanja XVI. redovne opće skupštine Biskupske sinode koje je od 4. do 29. listopada

2023. godine održano u Rimu. Izvješće je podnio delegat Hrvatske biskupske konferencije na tome događaju, pomoćni đakovačko-osječki biskup Ivan Ćurić. On je iscrpno prikazao tijek sinodskog zasjedanja uoči kojeg je upriličeno ekumensko molitveno bdijenje i duhovne vježbe za sudionike. Zasjedanje se odvijalo u općim skupštinama koje su bile prožete brojnim molitvenim stankama u šutnji između pojedinih intervenata. Osim toga, svi su članovi Sinode bili raspoređeni u manje skupine. Biskup Ćurić je istaknuo kako je cjelokupan sinodski rad bio u znaku jedinstvene metode *razgovara u Duhu* gdje se u međusobnim razgovorima i pojedinim izlaganjima pozorno osluškivalo što Duh Sveti poručuje Crkvi našega vremena. Posvjedočio je kako se na sinodi osjetila snažna sloboda i lakoća u iznošenju mišljenja i stavova te se očitovala različitost iskustava i životnih prostora iz kojih su sudionici došli. Pri kraju sinodskih zasjedanja sudionici su uputili cijeloj Crkvi zajedničko *Pismo narodu Božjemu*, a objavljeno je i sažeto izvješće s poticajima za nastavak sinodalnog hoda koji će imati vrhunac u listopadu iduće godine 2024. kada će biti održano drugo zasjedanje opće skupštine Sinode.

Budući da je papa Franjo pozvao sveopću Crkvu na proslavu Jubileja 2025. godine pod geslom *Hodočasnici nade*, biskupi su toj temi u nastavku svojega zasjedanja posvetili posebnu pozornost. Iduća 2024. godina bit će, prema Papinoj želji, u znaku molitvene pripreme za taj Jubilej. Biskupije su na osobit način pozvane promicati središnje mjesto osobne i zajedničke molitve u vjerničkim zajednicama. Biskupi su upoznati i s kalendarom jubilejskih događanja. Kako je predviđeno, Papina bula proglašenja bit će objavljena u početku svibnja 2024. godine, a jubilara godina svečano će biti otvorena na Badnjak, 24. prosinca 2024. otvaranjem Svetih Vrata u Bazilici sv. Petra u Rimu. Kako je uobičajeno tijekom

jubilarnu godinu, katolički vjernici iz cijeloga svijeta ho- dočastit će u Rim.

Godina 2025. bit će i u znaku drugih dvaju hrvat- skih nacionalnih jubileja. Naime, te ćemo godine prosla- viti 1100. obljetnicu hrvatskoga kraljevstva kao i 1100. obljetnicu održavanja nacionalnih sinoda 925. i 928. u Splitu, u vrijeme hrvatskoga kralja Tomislava. Istaknu- to je kako te sinode u ovom našem vremenu koje na osobit način obnavlja osjetljivost za sinodalnost, ned- vojbeno predstavljaju onu baštinu na koju se vrijedi iznova vraćati. O načinu obilježavanja tih visokih crkve- nih i nacionalnih obljetnica bit će još govora na idućim zasjedanjima.

Na zasjedanju je donesena odluka o osnivanju Nacionalnog ureda za zaštitu maloljetnika i odraslih ranjivih osoba Hrvatske biskupske konferencije te je prihvaćen Pravilnik o njegovu ustroju i djelovanju. Taj će Ured objediniti zadaće dosadašnjeg Povjerenstva za zaštitu maloljetnika i metropoljskih ureda. U radu Ureda angažirat će se tim stručnjaka iz raznih područja. Nakana osnivanja Ureda jest prije svega unaprjeđenje prevencije i zaštite maloljetnih i ranjivih osoba na tragu dokumenata i nastojanja opće Crkve. Uz to usvojene su ažurirane Smjernice za zaštitu maloljetnika i odraslih ranjivih osoba.

Biskupi su donijeli odluke i o nekim službama i ime- novanjima u tijelima HBK-a. Za potpredsjednika HBK-a izabran je đakovačko-osječki nadbiskup Đuro Hranić, a za člana Stalnoga vijeća krčki biskup Ivica Petanjak. Ri- ječki nadbiskup Mate Uzinić izabran je za predsjednika

Vijeća za laike, a za predsjednika Vijeća za život i obitelj i Odbora za obiteljska savjetovaništa pri tome Vijeću dubrovački biskup Roko Glasnović. Novi predsjednik Vijeća za misije je porečki i pulski biskup Ivan Štironja, a Vijeća za kulturu i crkvena kulturna dobra pomoćni zagrebački biskup Ivan Šaško. Za predsjednika Komisije HBK-a i BKBiH za hrvatski martirologij izabran je krčki biskup Ivica Petanjak, a za novog predsjednika Mješovite komisije HBK-a i Hrvatske redovničke konferencije splitsko-makarski nadbiskup Zdenko Križić.

Predsjednici pojedinih Komisija, Vijeća i Odbo- ra HBK-a podnijeli su izvješća o radu od proteklog zasjedanja.

Dogovoren je i kalendar događanja za iduću godinu. Izvanredno zasjedanje HBK-a održat će se 22. siječnja 2024. godine. Katehetsko-pastoralni kolokvij za sveće- nike bit će upriličen 5. i 6. ožujka 2024. godine. Plenar- no 68. zasjedanje Sabora HBK-a održat će se od 9. do 11. travnja 2024. godine. Članovi HBK-a susrest će se s članovima Hrvatske redovničke konferencije 5. lipnja 2024., a sutradan 6. lipnja bit će izvanredno zasjedanje HBK-a. Jesensko redovito 69. zasjedanje HBK-a održat će se od 12. do 14. studenoga 2024. godine.

Na kraju prvog dana zasjedanja biskupi su sudjelo- vali na predavljanju knjige – zbornika *Demografija-Ise- ljevanje-Migracije* sa Šestoga hrvatskoga socijalnog tje- dna koji je održan 2021. godine. Drugi dan zasjedanja nazočili su proslavi 30. obljetnice Hrvatskoga Caritasa.

Tajništvo HBK-a

PRIOPĆENJE S REDOVITOG POLUGODIŠNJEG SASTANKA PREDSTAVNIKA HBK-A I VLADE RH

Nastavak konstruktivnog dijaloga i suradnje Vlade i HBK-a

Zagreb, 30. studenoga 2023.

Predsjednik Vlade Andrej Plenković i članovi Vlade održali su danas, 30. studenoga 2023. godine, redovit sastanak sa članovima Stalnog vijeća Hrvatske biskup- ske konferencije, u Banskim dvorima u Zagrebu.

Na polugodišnjem sastanku izraženo je zadovolj- stvo kvalitetnim odnosima Vlade i Katoličke Crkve, te je nastavljen dijalog Vlade i Hrvatske biskupske konfe- rencije o brojnim zajedničkim temama.

Predstavnici Hrvatske biskupske konferencije i Vlade izrazili su zadovoljstvo dogovorom o sklapanju Sporazuma o utvrđivanju sljedništva pravnih osoba Ka- toličke Crkve u Republici Hrvatskoj.

Sudionici sastanka razgovarali su o statusu Kato- ličkih odgojno-obrazovnih ustanova u Hrvatskoj i una- prjeđenju pravnog okvira za njihovo djelovanje.

Istaknuta je uspješna suradnja u procesu obnove sakralnih objekata nakon potresa, uz kvalitetno korište- nje nacionalnih sredstava i sredstava Fonda solidarnosti EU-a.

Predsjednik Vlade predstavio je članovima Stalnog vijeća HBK-a mjere Vlade usmjerene na zaustavljanje negativnih demografskih tijekova, dodavši da je prvi prioritet u ovom desetljeću demografska revitalizacija, koja predstavlja strateško pitanje hrvatske budućnosti.

Bilo je govora i o obilježavanju 1100. obljetnice nacionalnih splitskih crkvenih sabora u vrijeme hrvatskoga kralja Tomislava.

Na sastanku su sudjelovali članovi Stalnoga vijeća Hrvatske biskupske konferencije: predsjednik Hrvatske biskupske konferencije zagrebački nadbiskup mons. Dražen Kutleša, potpredsjednik Hrvatske biskupske konferencije đakovačko-osječki nadbiskup mons. Đuro Hranić, splitsko-makarski nadbiskup mons. Zdenko Križić, vojni ordinarij u Republici Hrvatskoj mons. Jure Bogdan i krčki biskup mons. Ivica Petanjak. Uz njih je

na sastanku sudjelovao i generalni tajnik Hrvatske biskupske konferencije vlč. Krunoslav Novak.

Uz predsjednika Vlade bili su potpredsjednik Vlade i ministar prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine Branko Bačić, ministrica kulture i medija i predsjednica Komisije za odnose s vjerskim zajednicama Nina Obuljen Koržinek, ministar pravosuđa i uprave Ivan Malenica i ministar znanosti i obrazovanja Radovan Fuchs.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE BISKUPSKE KOMISIJE HBK-A ZA EKUMENIZAM U ŠIBENIKU

Sjednica Biskupske komisije Hrvatske biskupske konferencije (HBK) za ekumenizam održana je u petak 27. listopada 2023. godine u prostorima Biskupskog ordinarijata u Šibeniku.

Uz predsjednika Komisije požeškog biskupa Antuna Škvorčevića, na sjednici su sudjelovali bjelovarsko-križevački biskup Vjekoslav Huzjak, šibenski biskup Tomislav Rogić te stručnjak za ekumenizam fra Ivan Macut, profesor Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Na dnevnom redu bila su tri ekumenska pitanja: Odnos HBK-a prema Hrvatskoj Starokatoličkoj Crkvi, ekumensko značenje škola koje pohađaju katolički učenici, a osnivači su im Savez Baptističkih Crkava u Republici Hrvatskoj i Kršćanska Adventistička Crkva u Republici Hrvatskoj, te načelan stav Katoličke Crkve s obzirom na inicijativu osnutka Hrvatske Pravoslavne Crkve.

U razmatranju pitanja odnosa Katoličke Crkve u Hrvatskoj prema Hrvatskoj Starokatoličkoj Crkvi, koje je dobilo na aktualnosti proslavom 100. obljetnice njezina priznanja u rujnu ove godine, članovi Komisije istaknuli su kako u tom pogledu valja postupati načelno i s velikom osjetljivošću za vjernike Katoličke Crkve. Naime, osnovno je ekumensko načelo II. vatikanskog sabora da sadašnji vjernici određene kršćanske zajednice nemaju krivnje za nastale podjele u prošlosti te da na temelju primljenog krštenja valja s njima njegovati povezanost i iskazivati im poštovanje, kako tvrdi Dekret o ekumenizmu *Unitatis redintegratio* (br. 3).

Među hrvatskim starokatolicima malo je onih koji potječu iz obitelji čiji su preci bili pripadnici spomenute Crkve. To još više vrijedi za svećenike koji su zbog ženidbe ili nekih drugih moralnih razloga prešli iz Rimokatoličke Crkve u starokatolike. Slično je s određenim brojem vjernika koji je pristupio Starokatoličkoj Crkvi zbog ponovne ženidbe koju ne može ostvariti u

Rimokatoličkoj Crkvi ili su se na to odlučili privučeni pristupom navedene Crkve prema nekim nacionalnim pitanjima. Ekumenizam je nastojanje oko odnosa prema nekoj Crkvi ili crkvenoj zajednici, ali se on odvija putem određenih osoba pa se stoga postavlja osnovno načelno pitanje: Je li moguće stvarni ekumenizam s onima koji su do nedavno pripadali Rimokatoličkoj Crkvi?

Članovi Komisije složili su se kako je Katolička Crkva u Hrvatskoj, vjerna ekumenskim načelima II. vatikanskog sabora, dužna u izgradnji svojih odnosa prema drugim kršćanskim zajednicama imati osjetljivost za katoličke vjernike, koje ne smije staviti u sumnju s obzirom na cjelovit sadržaj vjere i morala niti ih povrijediti tako da s nekadašnjim njihovim župnicima, koji su prešli u Starokatoličku Crkvu, nastupaju u javnosti kao da se ništa nije dogodilo.

Zaključili su kako polazeći od svetog krštenja valja prema njima iskazivati poštovanje, a glede javnih nastupa s njima biti suzdržan ondje gdje ekumenska načela to traže. Prema tom načelu Jugoslavenska se biskupska konferencija ravnala spram starokatolika, a nastavila ga je Hrvatska biskupska konferencija.

Potom su članovi Komisije raspravili pitanje ekumenskog značenja Srednje škole Čakovec, čiji je osnivač Savez Baptističkih Crkava u RH i Srednje škole u Maruševcu, čiji je osnivač Kršćanska Adventistička Crkva u Hrvatskoj, kao i Učeničkog doma Srednje škole u Maruševcu. Naime, većina učenika u tim školama katolički su vjernici te među ostalim određenu poteškoću stvara to što spomenute dvije Crkve ne priznaju krštenje u Katoličkoj Crkvi, a Adventistička Crkva ne sudjeluje u ekumenizmu. Spomenute Crkve omogućile su da u njihovim školama predaju katolički vjeronauk vjeroučitelji koje je postavila Varaždinska biskupija. No, članovi Komisije smatraju da to nije

dovoljno za učenike koji ne pripadaju Crkvama osnivača tih škola. Zaključili su kako je potrebno razgovarati s vodstvom spomenutih Crkava i nastojati doći do dogovora da se katoličkim vjernicima u navedenim školama uz vjeronauk omogući i izgradnju u vjeri sudjelovanjem na programima katoličke vjerske kulture i uvođenja u život po vjeri, o čemu trebaju dati svoje mišljenje i roditelji.

Predmet razmatranja na sjednici bio je i osnutak Hrvatske Pravoslavne Crkve, koji podržava i određen broj katolika, među njima i neki zaređeni službenici. Članovi Komisije složili su se kako se to pitanje ne odnosi na Katoličku Crkvu, nego je unutarnja stvar Pravoslavne Crkve, njezina vodstva i vjernika, njezine organizacije i zakonitog djelovanja u Republici Hrvatskoj. Kao što načelno nije moguće prihvatiti da neka pitanja Katoličke Crkve i vjere rješavaju pripadnici drugih vjerskih zajednica ili političari, ne može se prihvatiti s naslova vjere da to rade katolički vjernici s obzirom na druge vjerske zajednice. Pored toga, nastojanjem oko osnutka Hrvatske Pravoslavne Crkve

promiče se upravo ono što se prigovara Srpskoj Pravoslavnoj Crkvi: njezin nacionalni predznak.

Članovi Komisije podsjetili su da hrvatstvo koje se hrani protusrpstvom nije evanđeosko domoljublje te stoga ono s naslova vjere nije prihvatljivo. Oni koji se zauzimaju za osnivanje Hrvatske Pravoslavne Crkve polazeći od protusrpskih stavova i isključivosti prema Srpskoj Pravoslavnoj Crkvi, svode pitanje vjerske eklezijalne naravi na političko-nacionalnu razinu.

Biskupi su izrazili uvjerenje kako je katoličkim vjernicima potrebno pomoći da usvoje jasna načela Katoličke Crkve s obzirom na navedeno pitanje i da izgrađuju pravilne vjerničke stavove prema drugim kršćanskim zajednicama. Predsjednik Komisije biskup Škvorčević na kraju je zahvalio napose domaćinu biskupu Rogiću, spomenuvši kako će zaključci ove sjednice biti podastri hrvatskim biskupima na njihovu plenarnom zasjedanju u studenom ove godine, izvijestili su iz Biskupske komisije HBK-a za ekumenizam.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE VIJEĆA HBK-A ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA S (NAD)BISKUPIJSKIM POVJERENICIMA

Vijeće Hrvatske biskupske konferencije (HBK) za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života održalo je u ponedjeljak 6. studenoga 2023. godine u sjedištu HBK-a u Zagrebu zajedničku sjednicu s (nad) biskupijskim povjerenicima za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života pod predsjedanjem predsjednika Vijeća, splitsko-makarskog nadbiskupa Zdenka Križića, izvijestila je Hrvatska redovnička konferencija.

Uz članove Vijeća na sjednici su bili prisutni povjerenici iz Zagrebačke, Splitsko-makarske, Riječke, Đakovačko-osječke i Zadarske nadbiskupije te Porečke i

Pulske, Sisačke, Dubrovačke i Bjelovarsko-križevačke biskupije i Križevačke eparhije. Na sjednici je prvi put bilo prisutno nedavno izabrano vodstvo Hrvatske redovničke konferencije – predsjednica s. Lidija Bernardica Matijević, SSFCR, i potpredsjednik fra Miljenko Hontić, OFMConv.

Točke dnevnog reda sjednice bile su vezane uz obilježavanje Dana posvećenog života, redovničke dane te iskustva povjerenika u promicanju posvećenog života u mjesnoj Crkvi.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE VIJEĆA HBK-A ZA ŽIVOT I OBITELJ U NOVOM SAZIVU

Prva sjednica Vijeća za život i obitelj u novom sazivu, čiji su članovi na jesenskom plenarnom zasjedanju Sabora imenovani na petogodišnji mandat (2023. – 2028.), održana je u ponedjeljak 18. prosinca 2023. godine u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu. Sjednicu je molitvom i pozdravnim riječima započeo dubrovački biskup mons. Roko Glasnović, novoimenovani predsjednik toga Vijeća.

Nakon međusobnog upoznavanja ponovno je za tajnicu Vijeća izabrana mr. sc. Zrinka Gregov. U nastavku sjednice Petar-Krešimir Hodžić, voditelj Ureda HBK za život i obitelj, upoznao je novoimenovane članove s djelovanjem Vijeća u prethodnom petogodišnjem razdoblju. Izvijestio ih je i o studijskom danu *Zajedno za dobrobit brakova i obitelji* održanom 28. studenoga 2023. na kojem su se, u cilju unapređenja dalje pripreve za bračni

život, okupili (nad)biskupijski povjerenici za pastoral mladih, (nad)biskupijski povjerenici za pastoral braka i obitelji, studentski/sveučilišni kapelani te predstavnici angažiranih udruga, pokreta i zajednica. Izvještaj je potaknuo živu raspravu koja je potvrdila postojanje svijesti o nepovoljnim trendovima poput onih vezanim uz preterano korištenje digitalnih medija i društvenih mreža koji otežavaju pastoralni rad, ali i iznjedrila da, usprkos svemu, postoji niz pozitivnih primjera koje treba isticati i na njima temeljiti buduća nastojanja.

Središnja točka dnevnog reda odnosila se na mogućnost korištenja dokumenta *Family Global Compact* kao potke za strategijsko planiranje i djelovanje Vijeća u aktualnom sazivu. Naime, riječ je o novom

dokumentu koji su izdali Dikasterij za laike, obitelj i život Svete Stolice i Papinska akademija društvenih znanosti na temelju rezultata istraživanja provedenog među institutima i centrima koji se bave obitelji, a djeluju pri katoličkim visokoškolskim ustanovama s pet kontinenata. Na tome tragu, članovi su zajednički promišljali kako u Hrvatskoj što bolje povezati znanost i struku s konkretnim pastoralnim djelovanjem na korist brakova i obitelji.

Na kraju, povela se rasprava o temi prigodne poruke uz obilježavanje Dana života 2024. godine pa je dogovoreno što valja učiniti do iduće sjednice Vijeća.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE PODODBORA ZA OSOBE S INVALIDITETOM

Sjednica Pododbora za osobe s invaliditetom, koji djeluje u sklopu Vijeća HBK-a za laike, održana je u utorak 4. srpnja 2023. godine, u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu. Predsjedao joj je dubrovački biskup Roko Glasnović, predsjednik spomenutoga Vijeća.

Osim članova Pododbora sjednici su nazočili i novoizabrani nad/biskupijski povjerenici za pastoral osoba s invaliditetom i njihovih obitelji, kao i gosti koji su uključeni u provedbu aktualnog trogodišnjeg pastoralnog ciklusa *Obitelji osoba s invaliditetom u krilu Crkve*.

Nakon uvodne molitve i pozdrava biskupa Glasnovića, sudionici su se međusobno predstavili i iznijeli neka zapažanja vezana za položaj i ulogu osoba s invaliditetom u Crkvi i društvu.

U sklopu središnje točke dnevnog reda nazočni su se osvrnuli na dosadašnji tijek ciklusa, napose na Nacionalne studijske dane održane u ožujku ove godine u Topuskom i sudjelovanje tročlane hrvatske delegacije na konferenciji *Mi, a ne oni* održane u početku lipnja u Rimu u organizaciji Službe za pastoral osoba s invaliditetom Talijanske biskupske konferencije. Temeljem

iznesenoga, pristupilo se planiranju aktivnosti u pastoralnoj godini 2023./2024. pri čemu su dogovoreni modaliteti i dinamika njihova provođenja te su podijeljena zaduženja.

Promišljalo se i o djelovanju Pododbora do kraja aktualnog mandata, kako bi se što argumentiranije moglo ukazati na potrebu daljnjeg razvoja i usustavljenja toga specifičnog i zahtjevnog pastorala. Ponovno je istaknuto kako taj pastoral zahvaća značajan postotak stanovništva, jer je udio osoba s invaliditetom u hrvatskom društvu 16 %, čemu valja pridodati članove njihovih obitelji, te da podrazumijeva ne samo uklanjanje fizičkih nego i komunikacijskih i mentalnih prepreka kako bi te osobe Crkvu doista doživjele kao svoj dom u kojemu su prihvaćene bez zadržke i bile slobodne dati svoj udio.

U poslijepodnevним satima dio sudionika zadržao se kako bi zajednički kreativno radili na osmišljavanju i uobličavanju katehetskog materijala koji će se, kao i u dosadašnjim pastoralnim ciklusima, ponuditi na korištenje pastoralnim djelatnicima i svim zainteresiranima.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SASTANKA ODBORA HBK-A ZA MLADE

Sastanak Odbora za mlade Hrvatske biskupske konferencije održan je u ponedjeljak 23. listopada 2023. godine pod predsjedanjem predsjednika Odbora šibenskog biskupa Tomislava Rogića u prostorijama Ordinarijata u Gospiću.

Na sastanku je sudjelovala tajnica Ureda za mlade HBK-a Iva Vrabac i dvadesetak povjerenika za mlade pojedinih nadbiskupija i biskupija. Nakon uvodne

molitve i prihvaćanja zapisnika s prošle sjednice, nazočni su se osvrnuli na nacionalnu završnicu Katoličke malonogometne lige koja je u svibnju održana u Sisačkoj biskupiji. Potom je uslijedila evaluacija Svjetskog susreta mladih u Lisabonu na kojem je sudjelovalo oko 2000 mladih iz Hrvatske.

Pojedinosti organizacije novogodišnjeg taizeovskog susreta mladih koji će se od 28. prosinca 2023.

godine do 1. siječnja 2024. godine održati u Ljubljani, nazočnima je predstavio član organizacijskog odbora Aleks Birsa Jogan.

Na susretu su se članovima Odbora za mlade HBK-a pridružili članovi Odbora za organizaciju Susreta hrvatske katoličke mladeži u Gospiću. Povjerenik za

mlade Gospićko-senjske biskupije vlč. Josip Tomljanović predstavio je dosadašnji rad odbora te naveo koji su sljedeći koraci. Također, predstavio je platformu e-župe, putem koje idu prijave volontera i sudionika SHKM-a.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE PODODBORA ZA OSOBE S INVALIDITETOM PRI VIJEĆU HBK-A ZA LAIKE

Sjednica Pododbora za osobe s invaliditetom, koji djeluje u sklopu Vijeća HBK-a za laike, održana je u četvrtak 26. listopada 2023. godine u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu. Predsjedao joj je dubrovački biskup mons. Roko Glasnović, predsjednik Vijeća.

Osim članova Pododbora sjednici su nazočili i nad/biskupijski povjerenici za pastoral osoba s invaliditetom (OSI) i njihovih obitelji, kao i gosti koji su uključeni u provedbu aktualnog trogodišnjeg pastoralnog ciklusa *Obitelji osoba s invaliditetom u krilu Crkve*.

Nakon uvodne molitve i pozdravnih riječi biskupa Glasnovića, uslijedilo je iznošenje izvješća o aktivnostima poduzetima od prethodne sjednice održane u početku srpnja, a koja su priredili nad/biskupijski povjerenici iz Đakovačko-osječke i Riječke nadbiskupije te Varaždinske, Sisačke i Požeške biskupije. Nazočni su izrazili radost zbog osnivanja novih povjerenstava poput onoga u Zadarskoj nadbiskupiji, ali i nadu da će do toga uskoro doći i u nekim drugim nad/biskupijama.

Petar-Krešimir Hodžić izvijestio o planiranim aktivnostima i sadržajima u sklopu Ciklusa u pastoralnoj godini 2023. / 2024. ističući dovršetak hrvatske inačice četiri videozapisa *Crkva je naš dom* Dikasterija za laike, obitelj i život, početak emitiranja ciklusa istoimenih emisija *Argumenti* u programu Hrvatskog katoličkog radija, suradnju s Hrvatskom redovničkom konferencijom

te s crkvenim bračnim i obiteljskih savjetovateljima, pripremu tematskog Pastoralno-katehetskog kolokvija za svećenike u ožujku 2024. godine, kao i priređivanje predviđenog katehetskog materijala. Sudionici sjednice prokomentirali su pojedine stavke izvješća i usuglasili daljnji tijek.

Pristupilo se i idejnom planiranju posljednje godine ciklusa 2024./2025. uz iznošenje prijedloga poput suradnje s drugim crkvenim tijelima i ustanovama, potrebe proširivanja inicijativa na društveni i medijski plan, te razrade drugih relevantnih tema (primjerice, invaliditet u starosti). Poseban naglasak stavljen je na potrebu usvajanja ispravne terminologije. S tim ciljem dogovorena je izrada prigodnog pojmovnika kao pomoći pastoralnim djelatnicima u snalaženju i ispravnoj uporabi pojmova vezanih uz OSI.

Naposljedku, bilo je govora o upućivanju poruke-čestitke za ovogodišnji Međunarodni dan osoba s invaliditetom koji će biti obilježen u nedjelju 3. prosinca.

U ranim poslijepodnevima održan je i sastanak radne skupine za priređivanje katehetskog materijala na kojemu su razriješene neke dvojbe te su dogovoreni modaliteti i dinamika nastavka rada uz podjelu zaduženja.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE POVJERENSTVA HBK-A ZA ZAŠTITU MALOLJETNIKA I RANJIVIH OSOBA

Sjednica Povjerenstva HBK-a za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba pod predsjedanjem mons. Mate Uzinića, riječkog nadbiskupa, održana je u sjedištu HBK-a 30. listopada 2023. godine.

Povjerenstvo je izradilo *Upitnik o slučajevima prijave zlostavljanja maloljetnika i/ili ranjivih odraslih ranjivih osoba* koji će biti predstavljen na idućem plenarnom zasjedanju HBK-a.

Predstavnici Povjerenstva sudjelovali su u izradi *Prijedloga Pravilnika o ustroju i djelovanju Nacionalnog ureda za zaštitu maloljetnika* te su o tome izvjestili ostale članove.

U organizaciji Mreže za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba srednje i istočne Europe (CEE Network) održana su dva webinara na kojima su sudjelovali i biskupijski povjerenici i ostali suradnici na području zaštite maloljetnika i ranjivih osoba te su pozvani da se uključe i u iduće teme.

Povjerenstvo zajedno sa Centrom za promicanje dobrobiti ranjivih osoba na Hrvatskom katoličkom sveučilištu organizira 20. studenoga 2023. godine stručni skup za biskupijske povjerenike.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA STUDIJSKOG DANA O UNAPREĐENJU DALJE PRIPRAVE ZA BRAČNI ŽIVOT ZAJEDNO ZA DOBROBIT BRAKOVA I OBITELJI

Studijski dan o unapređenju dalje pripreve za bračni život održan je u utorak 28. studenoga 2023. godine u prostorijama Hrvatske biskupske konferencije (HBK) u Zagrebu. Naslovljen je *Zajedno za dobrobit brakova i obitelji* jer su na njemu prvi put zajedno sudjelovali (nad)biskupijski povjerenici za pastoral braka i obitelji te povjerenici za mlade iz Hrvatske i BiH, studentski odnosno sveučilišni kapelani, te predstavnici udruga, pokreta i zajednica uključenih u dalju pripravu za brak. Potaknuti smjernicama novijih crkvenih dokumenata poput apostolskih pobudnica *Amoris laetitia* i *Christus vivit* te Katekumenatskih itinerara za bračni život, događanje su organizirali Ured HBK-a za mlade i Ured HBK-a za život i obitelj radi ostvarivanja triju glavnih ciljeva: 1) Sagledati aktualno stanje provođenja dalje pripreve za brak kao i kontinuiteta između pastorala mladih i pastorala studenata te pastorala braka i obitelji; 2) Detektirati postojeće plodove, raspoložive resurse i primjere dobre prakse; 3) Razmotriti mogućnosti unapređenja sa svrhom koordiniranog i integritetnog djelovanja, uključujući laičke udruge, zajednice i pokrete.

Nakon uvodne molitve okupljenima su se obratili šibenski biskup mons. Tomislav Rogić, predsjednik Odbora HBK-a za mlade, i dubrovački biskup mons. Roko Glasnović, predsjednik Vijeća za život i obitelj.

U svrhu ostvarenja prva dva cilja prijednevni dio programa sudionicima je ponudio dva izlaganja. Prvo je održao izv. prof. dr. sc. o. Arkadiusz Krasicki o temi *Stanje mladih i učinci pastorala mladih/pastorala studenata na dobrobit brakova i obitelji*, a drugo izv. prof. dr. sc. vlč. Šimo Maršić i dr. sc. vlč. Ante Vrhovac o temi *Aktualizacija smjernica Crkve za dalju pripravu za bračni život*. Sadržajne rasprave nakon predavanja poslužile su kao dobar uvod u poslijepodnevni rad koji je uslijedio nakon euharistijskog slavlja koje je predvodio biskup Glasnović u koncelebraciji s biskupom Rogićem i drugim nazočnim svećenicima.

Sudionici su bili raspoređeni u četirima tematskim skupinama u kojima su nastojali ostvariti i treći cilj zajedno promišljajući o mogućnostima unapređenja dalje pripreve za brak suradnjom pastorala mladih i studenata s pastoralom braka i obitelji, o mogućnostima uključivanja animatora djece i mladih, kao i o doprinosu laičkih udruženja i suradnje s njima.

Izviješća iz skupina poslužila su oblikovanju završnih zaključaka koji se prije svega odnose na potrebu uočavanja pozitivnih primjera i daljnje poboljšavanje suradnje postojećih pastoralnih djelatnika i suradnika na svim razinama.

Tiskovni ured HBK-a

IMENOVANJA

MONS. ZDENKO KRIŽIĆ IMENOVAN SPLITSKO-MAKARSKIM NADBISKUPOM

Apostolska nuncijatura u Republici Hrvatskoj priopćila je u petak 8. rujna 2023. godine da je papa Franjo imenovao nadbiskupom Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Zdenka Križića, dotadašnjeg gospićko-senjskog biskupa.

Svečano euharistijsko slavlje prigodom preuzimanja službe splitsko-makarskoga nadbiskupa mons. Križića slavljeno je na blagdan apostola Šimuna i Jude Tadeja, u subotu, 28. listopada 2023., u crkvi Svete Obitelji u Praskvetištu Gospe od Otoka u Solinu.

Tiskovni ured HBK-a

VIJESTI

HRVATSKA MLADEŽ NA SVJETSKOM DANU MLADIH U LISABONU

Svjetski dan mladih, koji je održan od srijede 1. do nedjelje 6. kolovoza 2023. godine u portugalskom glavnom gradu Lisabonu, okupio je oko milijun i pol mladih hodočasnika iz cijeloga svijeta. U mnoštvu mladih vjernika koji su tih dana pod geslom *Usta Marija i pohiti u gorje* boravili u Lisabonu i okolnim mjestima, našlo se i oko 1600 hodočasnika iz Hrvatske u zajedništvu s dvojicom biskupa, predsjednikom Odbora za mlade Hrvatske biskupske konferencije šibenskim biskupom Tomislavom Rogićem i dubrovačkim biskupom Rokom Glasnovićem.

Hrvatski su hodočasnici u srijedu 2. kolovoza sudjelovali na katehezi koju je predvodio povjerenik za pastoral mladih Splitsko-makarske nadbiskupije don Ivan Terze te na misi koju je predslavio biskup Rogić.

Sutradan, u četvrtak 3. kolovoza 2023., katehezu je održao studentski kapelan Sveučilišta u Zagrebu don David Leskovar, a svečano euharistijsko slavlje predvodio je dubrovački biskup i predsjednik Vijeća HBK-a za laike Roko Glasnović.

Svečano euharistijsko slavlje za Hrvate na Svjetskom danu mladih u Lisabonu u petak 4. kolovoza predvodio je biskup Rogić u zajedništvu s biskupom Glasnovićem. Molitveno-meditativni susret prije mise predvodio je studentski kapelan Hrvatskog katoličkog sveučilišta vlč. Branimir Jagodić, nakon čega su mladi imali priliku postaviti pitanja prisutnim biskupima.

U subotu 5. kolovoza 2023. mladi su u parku Tejo sudjelovali na bdijenju s papom Franjom. U prvom dijelu programa održana je scenska izvedba, a potom klanjanje pred Presvetim Oltarskim Sakramentom. Papa Franjo se između ta dva trenutka obratio hodočascima. U središtu Papinog govora bilo je geslo susreta:

»Usta Marija i pohiti« (Lk 1,39). Osvrnuvši se na to kako je Marija pohitala rođakinji Elizabeti, zapitao se zašto Marija čini nešto što nije bila obavezna činiti. Marija ide jer ljubi, objasnio je Papa, a tko ljubi, »leti, trči i raduje se« (iz knjige *Nasljeduj Krista*).

Govoreći mimo pripremljenoga govora, Papa je mladima naglasio poslanje da donesu radost evanđelja svima oko sebe. Radost je misionarska, kazao je Papa, te svatko ima dužnost donositi radost drugima.

Na kraju svojega obraćanja, Papa je podsjetio mlade na njihovu dužnost da pomognu jedni drugima kada padnu. »U životu ništa nije besplatno, sve se plaća. Samo je jedna stvar u životu besplatna: Isusova ljubav. Stoga, s ovom besplatno darovanom ljubavlju koju smo primili i sa željom da hodamo, hodimo u nadi, pogledajmo svoje korijene i neustrašivo stremimo naprijed, neustrašivo. Ne bojte se!«, zaključio je Papa.

Papa Franjo predvodio je u nedjelju 6. kolovoza 2023. završnu misu 37. Svjetskog dana mladih u Lisabonu u Parku Tejo.

»Dobro nam je ovdje biti«, rekao je papa Franjo, pozivajući se na apostola Petra koji to izjavljuje u naviještenom evanđelju na današnji blagdan Preobraženja Gospodinova. U homiliji je Papa upitao što će hodočasnici ponijeti sa sobom sa susreta, vraćajući se u svoje domove. Sveti Otac je odgovorio s tri ključna pojmovna: *sjati, slušati i ne bojati se*.

Osim mladih iz Hrvatske, na Svjetskom susretu mladih sudjelovali su i mladi hrvatski vjernici iz Bosne i Hercegovine i Srbije.

IKA/HKM/Tiskovni ured HBK-a

KONFERENCIJA ZA NOVINARE O 67. ZASJEDANJU SABORA HBK-A

Đakovačko-osječki nadbiskup Đuro Hranić, zagrebački pomoćni biskup Mijo Gorski i đakovačko-osječki pomoćni biskup Ivan Čurić sudjelovali su na konferenciji za novinare održanoj 16. studenog 2023. godine na kraju 67. plenarnog zasjedanja Sabora Hrvatske biskupske konferencije.

Na zasjedanju, koje je počelo u utorak 14. studenog, bilo je govora o zaštiti maloljetnika i odraslih ranjivih osoba, demografiji, o temama Biskupske sinode u Rimu, a najavljene su i pripreme za Jubilarnu 2025. godinu.

Hrvatski biskupi su na zasjedanju odlučili osnovati Nacionalni ured HBK-a za zaštitu maloljetnika i odraslih ranjivih osoba koji će objediniti dosadašnji rad Povjerenstva i metropoljskih ureda. Kako je rekao zagrebački pomoćni biskup Mijo Gorski, nije riječ o ukidanju zasebnih tijela, već o prilagođavanju i želji »da se na kvalitetniji i bolji način odgovori potrebama« centraliziranjem poznatih informacija i snage stručnjaka iz raznih područja. To ne znači da pojedini biskupi ostaju bez obaveza glede toga pitanja. »Naprotiv, svaki biskup ima obavezu u svojoj biskupiji, ali ovo je sad jedno tijelo koje će još snažnije pridonijeti, nadamo se, prije svega prevenciji.« Ured će imati pročelnika i tajnicu te će surađivati sa stručnjacima koji će biti na pomoći biskupima pri pokretanju procesa, te žrtvama i počiniteljima.

Pomoćni đakovačko-osječki biskup Ivan Čurić bio je delegat HBK-a na listopadskom zasjedanju Biskupske sinode o sinodalnosti u Rimu. Novinarima je predstavio

tijek zasjedanja koje se temeljilo na materijalima prikupljenima tijekom pripremnih godina od biskupijskih do kontinentalnih razina.

Govoreći pak o drugim temama plenarnog zasjedanja, mons. Đuro Hranić, ujedno novi potpredsjednik HBK-a, izrazio je zainteresiranost hrvatskih biskupa za demografska pitanja. »Mi smo ne samo u demografskoj recesiji već u demografskom slomu. Ideal bi bio da uspijemo zaustaviti daljnji demografski pad i potom da možemo malo-pomalo dugoročnim mjerama doći do toga da postignemo rezultate kakve su postigle pojedine zemlje koje su demografske mjere donijele prije nekoliko desetljeća i koje sustavno provode«, kazao je nadbiskup Hranić.

Na novinarski upit o gostovanju beogradskog nadbiskupa Ladislava Németa na zasjedanju HBK-a, mons. Hranić je najavio nov susret s njim vezano uz razumijevanje položaja Srijemske biskupije unutar države Srbije, ali uz potporu Đakovačko-slavonske crkvene pokrajine.

Biskupi su tijekom jesenskog zasjedanja govorili i o pripremama za Jubilarnu 2025. godinu, te izabrali predsjednike pojedinih tijela HBK-a: mons. Mate Uzinić – Vijeće za laike, mons. Roko Glasnović – Vijeće za život i obitelj, mons. Ivan Štironja – Vijeće za misije, mons. Ivan Šaško – Vijeće za kulturna dobra i mons. Ivica Petanjak – Komisija za martirologij.

IKA/HKM/Tiskovni ured HBK-a

LAUDATE DEUM, PAPIN VAPAJ ZA ODGOVOROM NA KLIMATSKU KRIZU

Apostolska pobudnica pape Franje *Laudate Deum* objavljena je na blagdan sv. Franje, 4. listopada 2023. godine, a završava znakovitim riječima: *Laudate Deum*. To je naslov ovog dokumenta, jer ljudsko biće koje teži tomu da zamijeni Boga, postaje najveća opasnost za samoga sebe. Riječ je o tekstu koji je u kontinuitetu s enciklikom *Laudato si'* iz 2015. godine. U šest poglavlja i 73 paragrafa Petrov nasljednik želi precizirati i dopuniti ono što je već rekao u prethodnom dokumentu o cjelovitosti ekologiji, te istodobno upozoriti i potaknuti na suodgovornost pred krizom klimatskih promjena, prije nego što bude prekasno. Pobudnica se posebno odnosi

na konferenciju COP 28 koja će se održati u Dubaiju potkraj studenoga i u početku prosinca 2023. godine.

Papa piše: »Kako vrijeme prolazi, shvaćam da ne reagiramo dovoljno, jer se svijet u kojemu živimo raspada i možda se približava točki prijeloma.« Potom dodaje: »Nema dvojbe da će utjecaj klimatskih promjena sve više štetiti životu brojnih pojedinaca i obitelji. To je jedan od glavnih izazova s kojima se društvo i globalna zajednica moraju suočiti«, i »posljedice klimatskih promjena trpe najranjivije osobe, u svojoj domovini i u svijetu.«

Tiskovni ured HBK-a

DAN HRVATSKIH MUČENIKA NA UDBINI

Proslava Dana hrvatskih mučenika obilježena je na Udbini u subotu 9. rujna 2023. godine. Središnje euharistijsko slavlje predvodio je đakovačko-osječki nadbiskup i metropolit Đuro Hranić. Suslavili su riječki nadbiskup i metropolit Mate Uzinić, dosadašnji apostolski upravitelj Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Želimir Puljić, zadarski nadbiskup Milan Zgrablić, bjelovarsko-križevački biskup Vjekoslav Huzjak, krčki biskup Ivica Petanjak, šibenski biskup Tomislav Rogić, porečki i pulski biskup Ivan Štironja, šibenski biskup u miru Ante Ivas, izaslanik zagrebačkog nadbiskupa mons. Juraj Batelja, generalni vikar i izaslanik dubrovačkog biskupa preč. Ivica Pervan i generalni tajnik Hrvatske biskupske konferencije preč. Krunoslav Novak.

Prije početka misnog slavlja, pozdravni govor uputio je dosadašnji gospićko-senjski biskup i novoimenovani splitsko-makarski nadbiskup Zdenko Križić. »I ove godine okupili smo se uz crkvu Hrvatskih mučenika da molitvom zahvalimo Bogu za tolike naše mučenike koji nisu žalili svoje živote da bi sačuvali vjernost Bogu. To su ljudi koji su svojom patnjom donijeli puno blagoslova svojoj zemlji i svome narodu. Oni su svojom žrtvom okupljali narod i učvršćivali zajedništvo u narodu. To čine i danas. Osim mučenika koje je Crkva proglasila svetima ili blaženima, u širem smislu možemo nazivati mučenicima i mnoge druge ljude koji su puno pretrpjeli i život dali za uzvišene ideale, poglavito za ideal slobode, ideal pravednosti i zaštite potlačenih i obespravljenih«, istaknuo je novoimenovani splitsko-makarski nadbiskup.

Nadbiskup Hranić u propovijedi se osvrnuo na evanđeoski odlomak u kojemu Isus tješi Petra i ostale svoje učenike: »Neka se ne uznemiruje srce vaše. (...) Idem pripremiti vam mjesto« (Iv 14,1-2). Vjera u

Isusovo uskrsnuće i spremnost kojom netko daruje svoj život za život i slobodu drugih, govore o savršenoj ljubavi, rekao je nadbiskup Hranić. »Vjera u Isusa Krista, snažna pobožnost prema Blaženoj Djevici Mariji i vjernost Petrovoj stolici u Rimu bitne su oznake kršćanskog života i mučeničkog svjedočanstva te umiranja hrvatskoga naroda. Svaki ratnik i branitelj koji je poginuo, iz naše ljudske perspektive jest gubitnik jer mu je oduzet život i više ga nema među nama živima. Ali nam vjera u Isusovo uskrsnuće i spremnost kojom netko daruje svoj život za život i slobodu drugih, govore o savršenoj ljubavi, koja nasilje i zlo pretvara u slobodno darivanje i izvor novoga života, te o tome da je veći i jači onaj koji podnosi nasilje i zlo ne vraćajući jednakom mjerom, koji je spreman oprostiti i ponuditi nov početak, a ne onaj koji čini nasilje i drugome nanosi zlo«, naglasio je, među ostalim, nadbiskup.

Isus je, nastavio je nadbiskup Hranić, pretvorio kruh u svoje tijelo i vino u svoju krv, i ostavio nam ih kao vidljiv znak svoje ljubavi i sebedarja do kraja. »Riječi koje smo čuli u evanđeoskom odlomku Isus je izgovorio na posljednjoj večeri. A on je na posljednjoj večeri unaprijed preuzeo svoju smrt. Ono što je izvana bilo okrutno nasilje, on je u svojoj nutрини prihvatio i preobrazio u djelo ljubavi do kraja. Nasilje je pretvorio u ljubav, a smrt u život. U tom Isusovom činu smrt je iznutra već pobijedena, u njoj je već prisutno uskrsnuće. Smrt je, slikovito govoreći, u najdubljoj nutрини postala ranjena, tako da više ne može imati posljednju riječ. Bila je to pobjeda ljubavi nad mržnjom, nad nasiljem i nad smrću; pobjeda praštanja, istine, svjetla i života«, rekao je, među ostalim, nadbiskupa Hranić.

IKA/HKM/Tiskovni ured HBK-a

OBIJELJEŽENA 30. OBLJETNICA OSNUTKA HRVATSKOGA CARITASA

Svečana akademija u povodu tridesete obljetnice osnutka Hrvatskoga Caritasa okupila je 15. studenoga 2023. godine u dvorani Vijenac Nadbiskupijskoga pastoralnog instituta u Zagrebu, Caritasove djelatnike, suradnike, volontere, podupiratelje, stipendiste te predstavnike crkvenih i državnih vlasti.

Govoreći o djelovanju Hrvatskog Caritasa, njegov predsjednik varaždinski biskup Bože Radoš naglasio je da su i statut i program Caritasa nadahnuti najvećom zapovijedi – ljubavi prema Bogu i bližnjemu te podsjetio na nekoliko smjernica i načela djelovanja, primjerice Caritasovu navigaciju: »Caritas se prepušta navigaciji

srca i ne bira široke putove nego uske staze, gdje ranjeni ljudi silaze i leže polumrtvi. Gdje mržnja otvori ranu, tu ljubav prolazi da zavije! Posebno je vidljiv Caritas u vremenima velikih nesreća i katastrofa. Hrvatski Caritas rođen je u najtežem razdoblju za naš narod, u vrijeme Domovinskog rata, da bi bio suputnik prognanici, izbjeglicama, raseljenima i svima koji su ostali bez osnovnih sredstava za život. Ljubav ne uvjetuje pomoć ničim, ni položajem u društvu, ni službom koju netko obnaša, niti nacionalnošću niti vjerskom pripadnošću. Caritas polazi i trajno se vraća na jedinu važnu adresu,

a to je *čovjek u potrebi*, s jasnim programom i zahtjevom da se brat u potrebi 'ljubi kao što se ljubi Bog'.«

Zahvalivši svima koji pomažu rad Caritasa, ravnatelj fra Tomislav Glavnik naglasio je: »Da biste upoznali Caritas u cijelosti, ne treba mnogo, jer za dobro je potrebno malo. No, potrebno je postati dio njega. Malo vlastitog vremena, malo volje, malo ideja, malo požrtvornosti... onda to malo postaje više, najviše i tako, dajući sebe i darujući od sebe, sve oko vas postaje CARITAS – djelatna, djelotvorna ljubav prema bližnjemu. U biti, to i želimo. Da svijet koji nas okružuje postane Caritas.«

Kao izaslanik predsjednika Vlade RH, sudionici se obratio ministar rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike Marin Piletić. Na svečanoj akademiji kojoj su prisustvovali gotovi svi hrvatski

biskupi, tih dana okupljeni na plenarnom zasjedanju u Zagrebu, prikazan je kratki mozaičan film o programskim područjima u koje je uključen Hrvatski Caritas, djelujući u suradnji s mrežom Caritasa u zemlji i inozemstvu. U glazbenom dijelu programa sudjelovao je glazbeni sastav Zajednice *Božja pobjeda*.

U sklopu programa obilježavanja svoje 30. obljetnice, Hrvatski Caritas je na prostoru ispred katedrale na Kaptolu tijekom dana postavio jedan od svojih stambenih modula s Banovine. Modul su prolaznici mogli razgledati, upoznati se s programom stambenog zbrinjavanja i obnove, koji na Banovini provodi Hrvatski Caritas, te razgovarati s djelatnicima Caritasa i Snježanom Pokorny, bivšom korisnicom takvog modula.

IKA/HKM/Tiskovni ured HBK-a

SIMPOZIJEM I SVEČANOM AKADEMIJOM OBILJEŽENA 25. OBLJETNICA CENTRA ZA PROMICANJE SOCIJALNOG NAUKA CRKVE

Simpozijem *Promicanje i oživotvorenje socijalnog nauka Crkve u Hrvatskoj* i svečanom akademijom obilježena je 25. obljetnica djelovanja Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve Hrvatske biskupske konferencije, 23. i 24. studenoga 2023. godine u Nadbiskupijskom pastoralnom institutu u Zagrebu. Na simpoziju je sudjelovalo 18 predavača, a završen je okruglim stolom o temi *Primjena socijalnog nauka Crkve u hrvatskoj stvarnosti*.

Rad simpozija započeo je pozdravnom riječju predsjednika Upravnog vijeća Centra đakovačko-osječkog nadbiskupa Đure Hranića. On je poručio da je socijalni nauk Crkve jedno od temeljnih sredstava evangelizacije i važan sadržaj pastoralnog rada, osobito s odraslim i mladim vjernicima.

Centar za promicanje socijalnog nauka Crkve po svojoj zadaći i identitetu studijski prati različita društvena i socijalna pitanja, pridonosi produbljivanju različitih socijalnih i društvenih pitanja te oblikovanju stavova s obzirom na različite društvene izazove, i istodobno u javnosti zagovara i promiče evanđeoske vrednote i stavove te ih nastoji promicati i implementirati u svakodnevni život djelovanjem kršćana, poručio je nadbiskup Hranić.

U uvodnoj riječi pročelnik Centra prof. dr. Stjepan Baloban – koji je inače održao prvo predavanje na ovom skupu – podsjetio je na prvih deset godina hrvatske demokracije i tadašnjeg povjerenja u Crkvu i u njezinu ulogu u društvu. U tom je ozračju osnovan Centar kao ustanova HBK-a, kao i Katedra socijalnog nauka Crkve na KBF-u u Zagrebu.

»Brojne aktivnosti Centra, ali i Katedre socijalnog nauka Crkve, obilježile su vrijeme 2000-ih godina. U međuvremenu su se prilike promijenile, pogotovo u hrvatskom društvu u odnosu na Crkvu i njezin utjecaj u javnom životu. Taj utjecaj, mislim na pozitivan utjecaj, vidljivo je manji, a u posljednja dva desetljeća se, prema istraživanjima, smanjuje povjerenje u Crkvu. Prema *Europskom istraživanju vrednota* povjerenje u Crkvu bilo je: 1999. godine 64 posto, 2008. godine 53 posto i 2017. godine 38 posto«, istaknuo je dr. Baloban. Upozorio je na važnost teologije koja je pozvana »tumačiti, kritički propitivati, ali i odgovarajuće primjenjivati crkveno učenje na konkretne crkvene i društvene prilike«. Zaključio je da je u odnosu na socijalni nauk Crkve neizbježna suradnja teologije s drugim znanstvenim disciplinama.

Svečana akademija u povodu 25. obljetnice Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve Hrvatske biskupske konferencije upriličena je 23. studenoga 2023. godine u dvorani *Vijenac* Nadbiskupijskog pastoralnog instituta. Na početku je prigodan pozdravni govor održao nadbiskup Hranić te je pročitana poruka predsjednika HBK-a Dražena Kutleše, koji je zbog službenog puta u Rim bio spriječen sudjelovati na akademiji. Uslijedio je program s naslovom *Jučer, danas i sutra Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve* u sklopu kojega je izlaganje *Centar: crkvena institucija kao mjesto dijaloga* održao prvi tajnik i drugi po redu pročelnik Centra prof. dr. Gordan Črpić. Potom je prikazan videoprilog Hrvatske televizije o Centru koji su priredili urednica Programskog odjela Religija Antonija Hrvatina i Domagoj Puškarić. U prigodnom dijelu naslovljenom *Socijalni nauk Crkve:*

ljubav u istini u društvenim pitanjima (Benedikt XVI.), koji je priredila prof. dr. Silvija Migles, prikazane su još neke aktivnosti Centra.

Na kraju se okupljenima obratio prvi i sadašnji pročelnik Centra prof. dr. Stjepan Baloban koji je izrekao javnu zahvalu »baš svima koji su na ovaj ili onaj način podupirali Centar, ali još više njegove ideje prenosili u naše hrvatsko društvo i Crkvu. Centar za promicanje socijalnog nauka Crkve ustanovljen je kao potreba vremena. Mi koji smo otpočetak uključeni u rad Centra sa

zadovoljstvom se sjećamo njegove prošlosti u kojoj je Centar bio mjesto okupljanja ljudi različitih svjetonazora koji su zajednički tražili putove na korist općega dobra.« Na kraju je izrazio želju da Centar i dalje nastavi graditi mostove suradnje i pridonositi izgradnji kulture dijaloga koja nam je u Hrvatskoj itekako potrebna. U glazbenom dijelu akademije sudjelovali su Pučki pivači Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

IKA/HKM/Tiskovni ured HBK-a

PREDSTAVLJENA KNJIGA DEMOGRAFIJA – ISELJAVANJE – MIGRACIJE SA ŠESTOG HRVATSKOG SOCIJALNOG TJEDNA

»Ova vrijedna knjiga je svojevrsan demografski svjetionik«, naglasio je predsjednik Hrvatske biskupske konferencije zagrebački nadbiskup Dražen Kutleša u utorak navečer 14. studenoga 2023. godine, na predstavljanju zbornika *Demografija – iseljavanje – migracije. Šesti hrvatski socijalni tjedan, Zagreb, 22. i 23. listopada 2021.* Riječ je o izdanju zbornika radova s istoimena simpozija, a predstavljeno je u dvorani *Vijenac* u Zagrebu.

Pozdravnu riječ, uz predsjednika HBK-a, uputio je na početku i predsjednik Upravnog vijeća Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve đakovačko-osječki nadbiskup Đuro Hranić, a o knjizi su govorili akademik Anđelko Akrap, ravnateljica Instituta za migracije i narodnosti dr. sc. Marina Perić Kaselj i prof. dr. Vladimir Dugalić s Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu.

Predsjednik HBK-a nadbiskup Kutleša, uvodeći u predstavljanje knjige koja sadrži gotovo 500 stranica, rekao je da je ona svojevrsno ogledalo sadašnje hrvatske stvarnosti s kojom kao da se ne možemo suočiti.

»To se prije svega odnosi na one najodgovornije, a to su političke vlasti, ali i na sve druge važne čimbenike u hrvatskome društvu kojima je, kako se čini, važniji onaj trenutačni i kratkoročni uspjeh od dugoročne zajedničke politike u kojoj bi se stvorila, i provodila, odgovarajuća populacijska politika, ali istodobno rješavala sve urgentnija pitanja iseljavanja, useljavanja i suvremenih migracija.« Zagrebački nadbiskup je ustvrdio da je u takvoj situaciji uloga Crkve misio-narski polet i izlaženje iz svojih zona komfora, a na što nas svakodnevno sa svojim gestama i riječima potiče svojim svjedočenjem papa Franjo. »Za kršćane općenito« – nastavio je – »a za katolike u hrvatskome društvu, ponaosob, to znači davati svoj specifičan crkveni doprinos društvu prema Socijalnom nauku Katoličke Crkve. U ovom se slučaju Crkva u Hrvatskoj slaže s

većinom izvrsnih hrvatskih demografa koji posljednjih desetljeća neumorno predlažu konkretna rješenja koja, nažalost, u velikom dijelu nailaze na šutnju i na nerazumijevanje.«

»Hoće li ova knjiga nešto promijeniti pod tim vidom? Nadati nam se da hoće«, rekao je nadbiskup Kutleša.

Nadbiskup Đuro Hranić, kao predsjednik Upravnog vijeća Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve, rekao je da se hrvatska politika godinama ne suočava na ozbiljan i odgovoran način s upozorenjima i pozivima naših demografa koji argumentirano analiziraju ali i predlažu moguća rješenja za promjenu demografskoga stanja u Hrvatskoj.

Govoreći o zborniku radova, demograf akademik Anđelko Akrap rekao je kako je Hrvatska od 2013. do 2022. godine među deset europskih zemlja s najvećim padom broja stanovnika i u tome popisu je na prvom mjestu s 9,5 % gubitka svoga stanovništva.

»Većina zemalja koje su 2004. i kasnije pristupile u EU, osim Češke, imale su pad, ali su preokrenule te trendove, prema statistikama Eurostata«, rekao je akademik Akrap i naveo da je primjerice Malta, doduše manja zemlja, u 10 godina narasla za 23,3 %, Luksemburg za 20 %, a Irska ima porast od 10 % stanovništva u 10 godina.

Dr. Dugalić smatra jako vrijednim što svi radovi o migracijama ipak u završnom dijelu jedan dio posvećuju i njihovom eventualnom povratku u zemlje iz kojih su došli. Podsjetio je i na važnost poticanja naših iseljenika da se vrate u svoju domovinu.

Predstavljanje zbornika pratilo je desetak hrvatskih biskupa i nadbiskupa uz apostolskog nuncija mons. Giorgia Linguu, beogradskog nadbiskupa Ladislava Nemeta, te brojne druge uglednike i predstavnike iz političkog, društvenog, crkvenog i kulturnog života zemlje.

U ime nakladnika zahvalu je izrekao direktor Kršćanske sadašnjosti dr. sc. Stjepan Brebrić, a pročelnik Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve prof. dr. Stjepan Baloban naglasio je da sadržaj knjige poziva na zajedničku raspravu o bitnim pitanjima hrvatske budućnosti.

Program su vodili doc. dr. sc. Dubravka Petrović Štefanac i mr. sc. Zvonimir Ancić, a pjesmom su predstavljane pratili članovi zbora zagrebačkih bogoslova uz vodstvo Adriana Bogdana.

IKA/HKM/Tiskovni ured HBK-a

PREDSTAVLJENA KNJIGA OPĆE DOBRO U CRKVENOM I DRUŠTVENOM ŽIVOTU U HRVATSKOJ

Knjiga *Opće dobro u crkvenom i društvenom životu u Hrvatskoj* predstavljena je u utorak 3. listopada 2023. godine u dvorani *Vijenac* na Kaptolu, u Zagrebu.

Radi se o zborniku s istoimenog znanstvenog simpozija koji su organizirali Centar za promicanje socijalnog nauka Crkve Hrvatske biskupske konferencije i Katedra socijalnog nauka Crkve Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 26. i 27. listopada 2022. godine u Zagrebu.

Na početku je pozdravnu riječ uputio predsjednik Upravnog vijeća Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve đakovačko-osječki nadbiskup dr. sc. Đuro Hranić i dekan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu preč. prof. dr. Josip Šimunović.

O knjizi su govorili profesori s KBF-a u Zagrebu prof. dr. fra Ivan Karlić i izv. prof. dr. vlč. Ivan Dodlek.

Prof. dr. fra Ivan Karlić rekao je među ostalim da je »ova knjiga namijenjena svećenicima, biskupima, vjericima, katehetama i svim ljudima. Svećenici, biskupi i katehete mogu naći nadahnuće kako za osobno promišljanje, tako i za pripremanje svojih homilija i poruka koje će puno dobiti na konkretizaciji života te izbjegavati često stereotipno i apstraktno propovijedanje i pisanje.

Vjernici i oni drugi često su žedni i gladni ovakva štiva kojim još uvijek oskudijevamo, mogu ovdje pronaći zanimljive ideje i poruke koje, u mukama današnjeg čovjeka, Crkve i društva, pružaju ne samo analizu stanja nego i putove nadilaženja raznih mučnih stanja i situacija. Zaključujući svoje govorenje, smatram da je ovaj Zbornik uistinu značajan doprinos ne samo za crkveno dvorište, jer se radi i o društveno vrijednoj knjizi koja predstavlja značajan doprinos stručnoj i kulturnoj javnosti.«

Izv. prof. dr. vlč. Ivan Dodlek naglasio je u svojem govoru da su urednici i autori »na temelju prikazanih izazova i perspektiva uspjeli prikazati da pojam općeg dobra nije statična stvarnost, nego zahtjevi općeg dobra proizlaze iz društvenih uvjeta svakoga doba i usmjereni su na povijesno ostvarivo opće dobro. Drugo, uspjeli su otvoriti nove prostore za interdisciplinarnu raspravu i konkretnu suradnju u ostvarivanju općega dobra.«

Na kraju je riječi zahvale izrekao direktor Kršćanske sadašnjosti dr. sc. Stjepan Brebrić i pročelnik Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve mons. prof. dr. Stjepan Baloban.

IKA/HKM/Tiskovni ured HBK-a

SUSRETI RAVNATELJA KATOLIČKIH ŠKOLA

Nacionalni ured za katoličke škole Hrvatske biskupske konferencije (HBK) organizirao je u drugoj polovici 2023. godine dva susreta ravnatelja katoličkih osnovnih i srednjih škola u Republici Hrvatskoj. Prvi je održan u Dubrovniku od 6. do 8. srpnja 2023. Susret je započeo svečanim večernjim euharistijskim slavljem u dubrovačkoj katedrali koje je predvodio mjesni biskup Roko Glasnović. Nakon mise biskup Roko susreo se s ravnateljima u zgradi Biskupskog sjemeništa i Gimnazije, te je susret završio večerom.

Idućega dana program je započeo zajedničkom molitvom u prostorima Samostana i Učeničkog doma *Paola di Rosa* pod vodstvom sestara Službenica milosrđa, gdje

su ravnatelji bili i smješteni. Potom je predstojnik Ureda vlč. Ivica Žuljević predstavio dnevni red radnog prijepodneva i zahvalio svima na dolasku.

Ljuba Duvnjak, ravnateljica Nadbiskupske klasične gimnazije u Zagrebu, održala je predavanje o temi *Biti ravnatelj u katoličkoj školi*. Naglasila je kako ravnatelji imaju veliku odgovornost u vođenju škole, ali i specifičnu ulogu u katoličkoj školi jer neprestano trebaju osnaživati kršćanski i evanđeoski duh. Podsjetila je kako je katolička škola povlašteno mjesto odgoja te da to predstavlja, ponajprije za ravnatelje, a potom i sve djelatnike, veliku odgovornost. Istaknula je kako je ideal katoličkih škola, a to bi tako trebalo biti u svim školama, savez škole

i roditelja u odgoju djece te pripremi mladih za životne izazove u suvremenom svijetu.

Zatim je Danijel Holeš, tajnik Ureda, u kratkim crtama podsjetio na događanja tijekom protekle školske godine koja je organizirao Ured pa su zajednički ocijenili kvalitetu, organizaciju i provedbu godišnjih susreta. Također je prisutne upoznao s projektima Ureda, među kojima je projekt Tečaja dodatnih kvalifikacija djelatnika katoličkih škola čija je priprema u suradnji s Hrvatskim katoličkim sveučilištem u Zagrebu pri kraju te se početak projekta očekuje od iduće školske godine 2023./2024. Dogovoreni su i termini zajedničkih događanja u novoj školskoj godini i određeni domaćini. Tako je predloženo da se idući susret i Stručni skup ravnatelja organizira u Rijeci od 8. do 10. srpnja 2024. godine.

Posljednjeg dana susreta, 8. srpnja, ravnatelji su pod vodstvom ravnatelja don Josipa Lebe posjetili kulturno-povijesne znamenitosti grada Dubrovnika. Susret je završio zajedničkim objedom u Biskupskom sjemeništu.

Drugi susret je održan u prostorima Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu 2. listopada 2023. godine. Riječ je o redovitom jesenskom radnom sastanku ravnatelja katoličkih škola na početku nove školske godine. Pozdravljajući na početku nazočne, predstojnik Ureda Ivica Žuljević istaknuo je kako tih dana započinje

u Rimu zasjedanje Biskupske sinode o sinodalnosti te da će u tom duhu prof. dr. sc. Nikola Vranješ imati izlaganje u kojem će prikazati na koji se način živi sinodalnost u katoličkim školama. Također je upoznao ravnatelje s personalnim promjenama u vodstvu određenih katoličkih škola te predstavio nove ravnatelje: don Antu Dražinu, ravnatelja Nadbiskupske klasične gimnazije Ivana Pavla II. s pravom javnosti u Zadru, don Tomislava Sikavicu, ravnatelja Biskupijske klasične gimnazije Ruđera Boškovića s pravom javnosti u Dubrovniku, te Alena Šimičića, ravnatelja Isusovačke klasične gimnazije s pravom javnosti u Osijeku. Poželio im je dobrodošlicu u zajednicu ravnatelja katoličkih škola te blagoslovljen početak u novoj službi, naglasivši da uvijek mogu računati na pomoć i suradnju Ureda. Također je zahvalio na dugogodišnjem radu i suradnji dosadašnjim ravnateljima spomenutih škola: don Anti Soriću, don Josipu Lebi i p. Sebastianu Šujeviću.

U svojem je izlaganju dr. Vranješ govorio o sinodalnom hodu koji je prije dvije godine pokrenuo papa Franjo te koliko je sinodalnost važna za katoličke škole.

U drugom dijelu susreta tajnik Ureda Danijel Holeš upoznao je ravnatelje s pojedinostima dogovorenih Stručnih skupova tijekom školske godine 2023./2024.

Tiskovni ured HBK-a

KONFERENCIJA ZA NOVINARE U HBK-A U POVODU MEĐUNARODNOG DANA OSOBA S INVALIDITETOM

Konferencija za novinare u povodu Međunarodnog dana osoba s invaliditetom održana je 29. studenoga 2023. godine u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu.

Sudjelovali su predsjednik Vijeća HBK-a za život i obitelj dubrovački biskup Roko Glasnović, predsjednica Pododbora za osobe s invaliditetom Vijeća HBK-a za laike i povjerenica za pastoral osoba s invaliditetom Sisačke biskupije Željka Šemper, član Pododbora za osobe s invaliditetom Vijeća HBK-a za laike i povjerenik za pastoral osoba s invaliditetom i njihovih obitelji Varaždinske biskupije vlč. Leonardo Šardi i tajnica Vijeća HBK-a za laike Marija Žebec.

Mons. Glasnović predstavio je čestitku – poruku koju je zajedno s predsjednikom Vijeća HBK-a za laike riječkim nadbiskupom Matom Uzinićem uputio u povodu Međunarodnog dana osoba s invaliditetom, koji će biti obilježen 3. prosinca.

Mons. Glasnović na kraju je, pozivajući se na Završni dokument Sinode o sinodalnosti, rekao da su biskupi

prepoznali osobe s invaliditetom kao subjekte i aktere, a ne samo kao pasivne slušače i primatelje pomoći.

Željka Šemper podsjetila je da će se 10. prosinca navršiti 75. obljetnica usvajanja i proglašenja Opće deklaracije o ljudskim pravima Ujedinjenih naroda. To je bio početak puta, a s vremenom su se mijenjali stavovi društva i položaj osoba s invaliditetom u njemu, pa su se razvijali pristupi, metode i uvjeti. »Gdje je tu Crkva?«, upitala je. »Evangelje je najstarija deklaracija prava osoba s invaliditetom«, ustvrdila je pozivajući na nasljeđivanje Isusovog primjera, koji je s ljubavlju pristupao osobama s invaliditetom, liječio ih i vraćao u društvo.

Vlč. Leonardo Šardi izrazio je nadu da će do kraja trogodišnjeg pastoralnog ciklusa posvećenog osobama s invaliditetom u našoj biskupskoj konferenciji u svim biskupijama biti osnovana povjerenstva za pastoral osoba s invaliditetom radi usustavljanja rada s njima.

Marija Žebec je na kraju konferencije izvijestila na koji se način na nacionalnoj razini, suradnjom Vijeća HBK-a za laike i Vijeća HBK-a za život i obitelj,

konkretizira pastoral osoba s invaliditetom. Podsjetila je da je u pripremi katehetski materijal namijenjen župnim i drugim zajednicama za susrete s osobama s invaliditetom i njihovim obiteljima, te da se za ožujak 2024. godine planira pastoralno-katehetski kolokvij za svećenike na kojem će sudjelovati gosti iz Talijanske biskupske konferencije te ostali stručnjaci i osobe s invaliditetom.

Najesen bi pak trebalo biti održano studijsko putovanje za dionike pastora osoba s invaliditetom, s ciljem upoznavanja primjera dobre prakse, a vrhunac ciklusa obiteljskog pastora bit će Nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji 2025. godine u Aljmašu.

IKA/HKM/Tiskovni ured HBK-a

IZLET DJELATNIKA HBK-A U ZADAR

Generalni tajnik Hrvatske biskupske konferencije vlč. doc. dr. Krunoslav Novak predvodio je skupinu od 37 djelatnika ustanova Hrvatske biskupske konferencije na izlet u Zadar 15. rujna 2023. godine. Među sudionicima toga cjelodnevnog izleta bili su djelatnici Tajništva HBK-a, ureda i ustanova HBK-a, Hrvatske katoličke mreže, Hrvatskog katoličkog radija, Informativne katoličke agencije, Hrvatskog Caritasa, Hrvatskog instituta za liturgijski pastoral i Papinskih misijskih djela. U Nadbiskupskom sjemeništu *Zmajević* susreli su se sa zadarskim nadbiskupom Milanom Zgrabličem koji im je izrazio srdačnu dobrodošlicu. Ukratko im je prikazao povijest grada Zadra i kršćanske prisutnosti u njemu te im zahvalio na njihovoj službi na dobro Crkve u Hrvatskoj. Vlč. Novak zahvalio je nadbiskupu Zgrabliču na gostoprimstvu i spremnom odazivu da prihvati njihov posjet.

Djelatnici HBK-a potom su pohodili katedralu sv. Stošije gdje ih je s njenom bogatom poviješću upoznao

katedralni župni suradnik Branimir Buturić. Posjetitelji su pohodili i sarkofag u pokrajnjoj lađi katedrale gdje se od 9. st. nalaze moći sv. Stošije, zaštitnice Zadarske nadbiskupije. Misno slavlje u katedrali sv. Stošije predvodio je mons. Ante Sorić, generalni vikar Zadarske nadbiskupije. Suslavili su vlč. Krunoslav Novak, vlč. Tomislav Markić, nacionalni ravnatelj Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu, i don Šimun Šindija, ekonom HBK-a.

Nakon mise uslijedilo je razgledavanje Stalne izložbe crkvene umjetnosti, gdje su ih s bogatom sakralnom baštinom upoznale benediktinke iz samostana sv. Marije u Zadru, te svetište sv. Šime. Posjetili su i zvonik katedrale sv. Stošije s čijeg se vrha pruža lijep pogled na prostranu panoramu grada Zadra. Prošetali su i zadarskom rivom i vidjeli jedinstvenu arhitektonsku lokaciju Morskih orgulja i Pozdrav suncu, te se oko ponoći vratili u Zagreb puni dojmova.

IKA/HKM/Tiskovni ured HBK-a

TRAJNA FORMACIJA STRUČNIH SLUŽBI KATOLIČKIH ŠKOLA

Uloga stručnih službi katoličkih škola u prevenciji nasilja bila je tema programa trajne formacije stručnih službi katoličkih škola u Republici Hrvatskoj koja je održana u petak 10. studenog 2023. godine na Hrvatskom katoličkom sveučilištu (HKS). Predavanja su održali Gordana Buljan Flander i Danijel Labaš, poslijepodne su bile radionice, a misu je predvodio požeški biskup Antun Škvorčević.

Na početku stručnoga skupa 80-ak sudionika iz katoličkih škola diljem zemlje pozdravio je rektor HKS-a Željko Tanjić, a predstojnik Nacionalnog ureda za katoličke škole vlč. Ivica Žuljević im je poželio uspjeh u radu, da »uz pomoć Duha Svetoga otvorimo svoje srce da bude plodno tlo – kao i što kiša topi zemlju tako i nek' Duh Sveti natopi naša srca«.

»Za vaš svakodnevni rad u školama morate znati da su svi oblici zlostavljanja povezani s depresijom, anksioznošću i posttraumatskim stresnim poremećajem«,

upozorila ih je klinička psihologinja i integrativni psihoterapeut dr. sc. Gordana Buljan Flander u prvome predavanju *Škola, obitelj i nasilje*. Nakon 42 godine prakse rada sa zlostavljanom djecom i obrade oko 1700 zlostavljanja iznijela je i mnoge podatke iz svojih istraživanja. Od toga je polovica zlostavljanja u obiteljima, jedno od pet djece je u Europi zlostavljano, slično je i u Hrvatskoj, te je zato važno da o tome govorimo, rekla je.

»Djeca nam se ne povjeravaju«, osvijestio je, pak, pročelnik Odjela za komunikologiju Hrvatskog katoličkog sveučilišta dr. sc. Danijel Labaš. Samo dva posto djece se povjeravaju učiteljima i pedagogima u školi, a što je pokazalo jedno od istraživanja koje je dr. Labaš proveo s dr. Flander. Naveo je i da djeca prosječno više od šest sati provode s medijima. »Razgovarajmo s djecom o životu s druge strane ekrana«, pozvao je dr. Labaš i preporučio salezijansku metodu *medijske pismenosti*.

Nakon predavanja misu je u sveučilišnoj kapelici HKS-a predslavio požeški biskup Antun Škvorčević, predsjednik Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za katolički odgoj i obrazovanje.

U poslijepodnevnom dijelu programa bile su četiri radionice: *Škola, obitelj i nasilje* pod vodstvom dr. Buljan

Flander, zatim *Djeca, mediji i nasilje* pod vodstvom dr. Labaša, *Ponovna duhovna izgradnja ranjene osobe* koju je vodio dr. sc. Josip Bošnjaković, i četvrta radionica *Prevenција nasilja i obiteljska savjetovališta* pod vodstvom dr. sc. Sande Smoljo-Dobrovoljski.

Tiskovni ured HBK-a

IN MEMORIAM

PREMINUO HVARSKI BISKUP U MIRU SLOBODAN ŠTAMBUK

Umirovljeni hvarski biskup Slobodan Štambuk preminuo je okrjepljen sakramentima u srijedu 27. rujna 2023. godine, u Svećeničkom domu u Splitu, u 83. godini života, 58. godini svećeništva i 35. godini biskupstva, izvijestila je Hvarska biskupija.

Slobodan Štambuk rođen je 1. ožujka 1941. u Selcima na otoku Braču, od oca Josipa i majke Nedjeljke-Perice rođene Jakšić. Gimnaziju i studij teologije završio je u Zadru.

Za svećenika Hvarske biskupije zaređen je 3. srpnja 1966. u Selcima na otoku Braču.

Župničku službu obnašao je: od 1966. do 1968. u Pražnicima i Gornjem Humcu na otoku Braču; od 1968. do 1971. u Vrisniku i Pitvama na otoku Hvaru; od 1971. do 1978. u Vrbanju i Svirčima na otoku Hvaru; od 1978.

do 1981. u Nerežišćima na otoku Braču; od 1981. do 1989. u Supetru i Škripu na otoku Braču. Od 1979. do 1989. bio je urednik lista *Bračka Crkva*.

Sveti otac Ivan Pavao II. imenovao ga je hvarskim biskupom 30. ožujka 1989. Za biskupa je zaređen 30. travnja iste godine u Hvaru. Papa Franjo prihvatio je njegovo odreknuće od službe 9. ožujka 2018. godine.

Sprovednu misu i obrede za preminulog biskupa Štambuka u srijedu 4. listopada 2023., u katedrali sv. Stjepana, pape i mučenika, u Hvaru predvodio je hvarski biskup Ranko Vidović, a propovijed je održao apostolski upravitelj Splitsko-makarske nadbiskupije nadbiskup Želimir Puljić.

IKA/HKM/Tiskovni ured HBK-a

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

HR-10000 ZAGREB, Ksaverska cesta 12A

Tel. 01 5635 001

e-mail: info@hbk.hr

www.hbk.hr

ISSN 1332-2354

GODIŠTE XXII. □ ZAGREB 2023. □ BROJ 2 (34)

